

Denna text är en översättning som nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan har låtit göra av ett finskspråkigt kollektivavtal. Kollektivavtalets parter har inte kommit överens om den svenskspråkiga kollektivavtalstexten. Om tolkningen av den svenskspråkiga översättningen leder till ett annat slutresultat än det ursprungliga finskspråkiga kollektivavtalet, ska man följa det finskspråkiga kollektivavtalet. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan är inte ansvarig för de skador som uppkommer på grund av eventuella felaktigheter i översättningen.

Tämä on työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan teettämä käännös suomenkielisestä työehtosopimuksesta. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät ole sopineet ruotsinkielisestä työehtosopimustekstistä. Mikäli ruotsinkielisen käännöksen tulkinta johtaa erillaiseen lopputulokseen kuin alkuperäinen suomenkielinen työehtosopimus, tulee noudattaa suomenkielistä työehtosopimusta. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ei vastaa käännöksen mahdollisista virheellisyyksistä aiheutuvista vahingoista.

KOLLEKTIVAVTAL FÖR
MALMGRUVOR mellan
TEKNOLOGIINDUSTRIN RF och
METALLARBETARFÖRBUNDET RF

8.11.2017–31.10.2020

ISBN: 978-952-238-205-4
PDF: 978-952-238-206-1

Grano Oy 2018

Innehållsförteckning

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR MALMGRUVOR.....	23
KOLLEKTIVAVTAL FÖR MALMGRUVOR.....	32
I ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER.....	32
1 AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE	32
2 AVTALETS BINDANDE VERKAN OCH ÅTLYDNADSPLIKT	32
3 FREDSPLIKT.....	33
3.1 Konflikter som äventyrar arbetsfreden och åtgärder för att stoppa dem	33
4 FÖRHANDSMEDDELANDE OM ARBETSKONFLIKT	36
5 GRUNDLÄGGANDE FRI- OCH RÄTTIGHETER.	36
6 ARBETSLEDNINGSRÄTT.....	36
7 AVTALETS GILTIGHETSTID.....	36
II LÖNESÄTTNING	38
8 SVÅRIGHETSGRAD OCH ARBETSBETINGAD LÖNEDEL.....	38
8.1 Svårighetsgrad	38
8.2 Arbetsbetingad lönedel	44

Innehållsförteckning

9	KOMPETENS OCH PERSONLIG LÖNEDEL.....	44
	9.1 Kompetens	44
	9.2 Personlig lönedel	44
10	ARBETSTAGARE UNDER 18 ÅR, STUDERANDE, PRAKTIKANTER OCH ARBETSHANDIKAPPADE ⁴⁵	
	10.1 Arbetstagare under 18 år, studerande och praktikanter	45
	10.2 Arbetshandikappade	47
11	ARBETSTAGARENS LÖN	47
	11.1 Arbetstagarens grundlön	47
	11.2 Löneformer som bör användas	47
	11.3 Jämförelse av utvecklingen för tid- och prestationslöner	50
12	ARBETSSTUDIER.....	51
13	RESULTATPREMIER SOM KOMPLEMENT TILL TID- OCH PRESTATIONSLÖNER.....	52
	13.1 Upprättande och ibruktagande av resultatpremiesystem.....	52
	13.2 Behandling av resultatpremie i löneadministrationen	52
14	SÄRSKILDA TILLÄGG OCH PREMIER.....	52
	14.1 Tillfällig avvikelse i arbetsförhållandena	52
	14.2 Exceptionell olägenhet eller besvärlighet.....	53
	14.3 Skifttillägg.....	53
	14.4 Tillägg för kvälls- och nattarbete	54
	14.5 Tjänsteårstillägg	54
	14.6 Yrkesexamenspremie	56
	14.7 Gruvtillägg	56

15	MEDELTIMLÖNEN FÖR EN TIMAVLÖNAD ARBETSTAGARE.....	57
15.1	Användning och uträkning av medeltimlönen	57
15.2	Tidpunkter då medeltimlönen används.....	58
15.3	Ny arbetstagare och andra specialsituationer..	58
16	LÖNEBESTÄMNINGSPERIOD OCH ÄNDRING AV DEN	59
17	SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM MÅNADSLÖN.....	59
17.1	Ersättning av inkomstbortfall	59
17.2	Månadslönedivisor för vissa ersättningar	59
17.3	Deltidslön	60
17.4	Deltidsarbete.....	60
18	LÖNEBETALNING.....	60
III	ARBETSTID OCH SEMESTER.....	61
19	ORDINARIE ARBETSTID	61
19.1	Den ordinarie arbetstidens längd	61
19.2	Utjämning av arbetstiden i dag- och tvåskiftsarbete.....	63
19.3	Utjämningstillägg och utbetalning av dessa ...	65
19.4	Arbetstidsschema.....	65
19.5	Ändringar av arbetstidsformen	67
19.6	Allmänna bestämmelser om organisering av arbetstiden	67
19.7	Organisering av arbetstiden genom lokalt avtal samt förlängning och förkortning av ordinarie arbetstid	68
19.8	Arbetstidsbank.....	71

20	ÖVERSKRIDNING AV ORDINARIE ARBETSTID OCH SÖNDAGSARBETE	73
20.1	Övertidsarbete per dygn	73
20.2	Övertidsarbete per vecka	74
20.3	Maximal mängd övertid	75
20.4	Mertidsarbete.....	75
20.5	Ersättning för arbete som utförts under ledig dag (kollektivavtalsenligt övertidsarbete)	76
20.6	Lokalt avtalat övertidstillägg (ett övertidsarbetsbegrepp)	76
20.7	Skifttillägg för övertid.....	78
20.8	Söndagsarbete	79
20.9	Arbete på påskafton, midsommarafton och julafton	79
20.10	Avvikelse från ledighet per vecka samt ersättning.....	80
20.11	Utryckningsarbete	81
20.12	Beredskap.....	82
21	SEMESTER.....	83
21.1	Semesterns längd och beviljande av semester	83
21.2	Semesterlön och semesterersättning till arbetstagare med timlön (gäller personer som omfattas av 14-dagarsregeln)	84
21.3	Semesterlön och semesterersättning för arbetstagare med månadslön	86
21.4	Utbetalning av semesterlön	86
21.5	Semesterpremie	87
IV	ARBETSKOMMENDERINGAR OCH ERSÄTTNINGAR.....	90
22	ARBETE UTANFÖR DEN ORDINARIE ARBETSPLATSEN	90
22.1	Definition av ordinarie arbetsplats.....	90

22.2	Skyldighet att resa och underrättelse om arbetskommendering	90
22.3	Arbetsresans och resedygnets början och slut	91
22.4	Ersättning för kostnader som förorsakas av arbetskommendering	91
22.5	Anskaffande av bostad.....	94
22.6	Specialbestämmelser	95
22.7	Arbete utomlands.....	97
22.8	Några undantagsbestämmelser	97
22.9	Lokala avtal	97
23	SÖCKENHELGSERSÄTTNING SAMT ANDRA ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER	98
23.1	Söckenhelger som ersätts.....	98
23.2	Förutsättningar för betalning av söckenhelgsersättningar	98
23.3	Övriga ersättningar och förmåner	100
V	SÄKERHET I ARBETET OCH ARBETARSKYDD	102
24	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM SÄKERHET I ARBETET	102
25	PERSONLIG SKYDDSUSTRUSTNING OCH SKYDDSKLÄDER	103
26	FÖRETAGSHÄLSOVÅRD	103
26.1	Verksamhet för upprätthållandet av de anställdas arbetsförmåga.....	104
27	BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD.....	104
27.1	Arbetarskyddssamarbetets organisation	104

Innehållsförteckning

27.2	Arbetarskyddskommission och andra samarbetsorgan.....	105
27.3	Arbetarskyddspersonalens uppgifter	105
27.4	Utbildningsbehov och anskaffning av författningar.....	107
28	ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGENS OCH ARBETARSKYDDSSOMBUDETS VERKSAMHETSFÖRUTSÄTTNINGAR	107
28.1	Befrielse från arbetet	107
28.2	Ersättning av inkomstbortfall och månadsersättning.....	111
28.3.	Arbetsutrymmen.....	112
29	UPPDRAGET SOM PERSONALFÖRETRÄDARE OCH DESS INVERKAN PÅ ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDET, ARBETSUPPGIFTERNA OCH LÖNEN	112
30	ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGS ANSTÄLLNINGSSKYDD	114
30.1	Uppsägning av arbetsavtalet och permittering av arbetarskyddsfullmäktigen av ekonomiska skäl och produktionsorsaker.....	114
30.2	Uppsägning av arbetsavtal på grund av omständighet som beror på arbetarskyddsfullmäktigen	115
30.3	Hävning av arbetsavtalet och behandling som upphävt.....	115
30.4	Kandidat- och efterskydd för en arbetarskyddsfullmäktig	117
30.5	Ersättningar	117
30.6	Suppleanter.....	117

VI	SOCIALA BESTÄMMELSER.....	115
31	ARBETSOFÖRMÅGA, MODERSKAPS- OCH FADERSKAPSLEDIGHET SAMT TILLFÄLLIG VÅRDLEDIGHET	115
31.1	Arbetsförmåga	115
31.2	Moderskaps- och faderskapsledighet.....	124
31.3	När barn insjuknar	125
31.4	Avdrag från lönen för sjuktid eller adoptions-, moderskaps- och faderskapsledighet	128
32	LÄKARUNDERSÖKNINGAR	129
32.1	Ersättning för inkomstbortfall under lagstadgade läkarundersökningar.....	129
32.2	Ersättning för inkomstbortfall för andra läkarundersökningar	129
32.3	Anställningsundersökning	133
32.4	Ersättningsgrund och avdrag	133
VII	UPPHÄVNING AV ARBETSAVTAL OCH PERMITTERING AV ARBETSTAGAREN	133
33	TILLÄMPNINGSOMRÅDE.....	133
34	UPPHÄVANDE AV ETT ARBETSAVTAL OCH PERMITTERING AV ARBETSTAGAREN AV ORSAK SOM BEROR PÅ ELLER HAR SAMBAND MED ARBETSTAGARENS PERSON.....	134
34.1	Permittering av orsak som beror på arbetstagaren eller som har samband med arbetstagarens person.....	134
34.2	Uppsägningsgrunder som har samband med arbetstagarens person.....	134

34.3	Hävningsgrunder och behandling av arbetsavtalet som hävt	134
35	UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL PÅ GRUND AV EKONOMISKA ORSAKER ELLER PRODUKTIONSORSAKER ELLER PÅ GRUND AV OMORGANISERING AV ARBETSGIVARENS VERKSAMHET	135
35.1	Uppsägningsgrunder.....	135
35.2	Turordningen vid reducering av arbetskraften	135
35.3	Uppsägningstidens utgång och tidsbestämt arbetsavtal	135
35.4	Återanställning av arbetstagare	136
36	SYSSELSÄTTNINGSLIDIGHET	136
36.1	Syftet med sysselsättningsledighet.....	136
36.2	Sysselsättningsledighetens längd	137
36.3	Användning av sysselsättningsledighet.....	137
37	PERMITTERING AV ARBETSTAGARE PÅ GRUND AV EKONOMISKA ORSAKER ELLER PRODUKTIONSORSAKER ELLER OMORGANISERING AV ARBETSGIVARENS VERKSAMHET	138
37.1	Permitteringsgrunder.....	138
37.2	Turordningen vid reducering av arbetskraften	138
37.3	Permitteringsvarseltid.....	139
37.5	Lokala avtal.....	139
37.6	Framskjutande av permittering.....	139
37.7	Avbrytande av permittering	139
37.8	Annat arbete under permitteringstiden	139
37.9	Anställningsförhållandets upphörande under permitteringen	140

38	UPPSÄGNINGSTIDERNÄ FÖR ARBETSAVTAL OCH FASTSTÄLLANDE AV ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDETS LÄNGD ..141	
	38.1 Uppsägningstider	141
	38.2 Underlåtenhet att iaktta uppsägningstid.....	142
	38.3 Fastställande av arbetsförhållandets längd ...	142
	38.4 Beräkning av bestämd tid	143
39	FÖRFARANDE VID UPPHÄVANDE AV ARBETSAVTA	144
	39.1 Åberopande av uppsägningsgrund.....	144
	39.2 Hörande av arbetstagare	144
	39.3 Meddelande om upphävande av ett arbetsavtal	144
	39.4 Meddelande om grunderna för upphävande av ett arbetsavtal.....	145
40	FÖRHANDLINGSFÖRFARANDE VID REDUCERING AV ARBETSKRAFT.....	145
41	ERSÄTTNINGAR FÖR OGRUNDAD UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL OCH OGRUNDAD PERMITTERING AV ARBETSTAGARE	147
	41.1 Fastställande av ersättningar.....	147
	41.2 Principen om en ersättning och ersättningens förhållande till plikt	147
	41.3 Brott mot procedurbestämmelserna	148
42	BEHÖRIG DOMSTOL OCH TID FÖR VÄCKANDE AV TALAN	148
VIII	FÖRTROENDEMÄN, LOKALA AVTAL OCH AVGÖRANDE AV MENINGSSKILJAKTIGHETER.....	149

Innehållsförteckning

43	FÖRTROENDEMÄN	149
43.1	Förtroendemannasystemets syfte	149
43.2	Förtroendemannens ställning	150
43.3	Förtroendemannen – behörighet och val	150
43.4	Förtroendemannens verksamhetsförutsättningar	154
43.5	Hur skötseln av förtroendemannauppdraget inverkar på anställningsförhållandet, arbetsuppgifterna och lönen	163
43.6	Förtroendemannens anställningsskydd.....	164
44	LOKALA AVTAL	168
44.1	Möjlighet till lokalt avtal.....	168
44.2	Parter i lokalt avtal	168
44.3	Det lokala avtalets bindande verkan.....	168
44.4	Det lokala avtalets form och varaktighet.....	168
44.5	Efterverkan av lokala avtal.....	169
44.6	Samarbete i finska företagsgrupper.....	169
45	MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH HUR DE AVGÖRS	169
45.1	Förhandlingsplikt och förbud mot påtryckning.....	169
45.2	Lokal förhandlingsordning	170
45.3	Samverkan med förbunden.....	171
45.4	Promemoria över meningsskiljaktighet och arbetsdomstolen.....	171
IX	ANLITANDE AV UTOMSTÅENDE ARBETSKRAFT OCH ANDRA SÄRSKILDA BESTÄMMELSER	172
46	ANLITANDE AV UTOMSTÅENDE ARBETSKRAFT.....	172
46.1	Underleverans	172

46.2	Hyrd arbetskraft.....	172
46.3	Information om utomstående arbetskraft.....	175
46.4	Beställarens ansvar och anskaffning av utredningar.....	175
46.5	Möten på arbetsplatsen.....	176
46.6	Informationsverksamhet.....	176
46.7	Innehållning av medlemsavgifter till fackföreningar.....	177
47	UTBILDNING.....	177
47.1	Yrkesutbildning.....	177
47.2	Gemensam utbildning.....	179
47.3	Fackföreningsutbildning, anställningsförhållandets bestånd och anmälningstider.....	180
47.4	Arbetspraktik och inläring i arbetet i samband med examensinriktad utbildning.....	182

**PROTOKOLL ÖVER HUR DEN ÅRLIGA ARBETSTIDEN
FÖRLÄNGS I TILLÄMPNINGSOMRÅDET FÖR
KOLLEKTIVAVTALET FÖR TEKNOLOGIINDUSTRIN
ENLIGT DE CENTRALA**

ARBETSMARKNADSORGANISATIONERNAS

KONKURRENSKRAFTSAVTAL FRÅN 2016..... 183

1.	Avtalets syfte.....	183
2.	Den ordinarie arbetstidens längd och hur den ordnas	183
3.	Genomsnittlig arbetstid per vecka.....	184
4.	Lokalt avtal om att förlänga arbetstiden.....	184
5.	Utjämningsstillägg och utbetalning av dessa (KA 19.3).....	187
6.	Arbetstidsschema (KA 19.4).....	188
7.	Organisering av arbetstid genom lokalt avtal (KA 19.7).....	188
8.	Söndagsarbete (KA 20.8).....	188

Innehållsförteckning

9.	Söckenhelgsersättning (KA 23.1).....	188
10.	Uppföljning av förlängningen av arbetstiden enligt konkurrenskraftsavtalet	188
11.	Uppsägning av protokollet	189

PROTOKOLL ÖVER TILLÄMPNINGEN AV VISSA LÖNEBESTÄMMELSER OCH -PRINCIPER PÅ DE ARBETSTAGARE SOM OMFATTATS AV KOLLEKTIVAVTALET FÖR ELARBETARE INOM TEKNOLOGIINDUSTRIN	190
PROTOKOLL ÖVER VISSA SÄRSKILDA FRÅGOR	194
LOKALA AVTAL AVSEDDA I KOLLEKTIVAVTALET	195

TEKNOLOGIINDUSTRIN RF
INDUSTRIFACKET RF

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR MALMGRUVOR

Tid 8.11.2017

Plats Teknologiindustrin rf

Närvar
ande Teknologiindustrin rf

Jorma Turunen
Eeva-Liisa Inkeroinen
Manu Laapas
Jarmo Päivä

Industrifacket rf

Riku Aalto
Turja Lehtonen
Terho Ihalainen
Janne Heinimäki
Jouni Jussinniemi
Teppo Kulo

1

Undertecknande av kollektivavtalet

Det konstaterades att mellan förbunden i dag har undertecknats ett kollektivavtal i enlighet med förhandlingsresultatet som nåddes 31.10.2017. Samtidigt konstaterades att det kollektivavtalet som undertecknats 15.6.2016 upphörde att gälla 31.10.2017. Det nu undertecknade kollektivavtalet träder i kraft 8.11.2017.

2

Lönejusteringar

Löner

A. Lönejusteringar

Hur lönejusteringarna verkställs, tidpunkten och storleken

År 2017

Förhandlingar om löneuppgörelsen och dess grunder

Om löneuppgörelsen förhandlas lokalt med beaktande av situationen beträffande företagets eller arbetsplatsens ekonomi, orderstock och sysselsättning samt kostnadskonkurrenskraft på marknaden. Syftet med de lokala förhandlingarna är att nå en löneuppgörelse som motsvarar situationen på respektive företag och arbetsplats och deras behov. Syftet är också att stödja lönebildningens sporrande effekt, en rättvis lönestruktur och lönegradering samt produktivitetsutveckling på arbetsplatsen.

Lokal löneuppgörelse

Frågor som ska avtalas i den lokala löneuppgörelsen är hur lönejusteringarna verkställs, tidpunkten och storleken. Avtalet ska ingås med huvudförtroendemannen senast 15.12.2017, såvida man inte kommer överens om att förlänga förhandlingstiden.

Lönejustering vid avsaknad av lokal löneuppgörelse

Om en lokal uppgörelse inte nås, höjs lönerna med en allmän förhöjning på 1,1 procent senast 1.1.2018 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter.

Dessutom används från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.1.2018 eller närmast därefter för förhöjning av arbetstagarnas löner en företagsvis eller arbetsplatspecifik pott som uppgår till 0,5 procent.

Arbetsgivaren fördelar av potten personliga förhöjningar för varje arbetstagare enligt de anvisningar som förbunden har gett. Huvudförtroendemannen ska tillställas en redogörelse för hur potten ska fördelas innan den tas i bruk. Om potten inte fördelas på arbetsplatsen på det ovan nämnda sättet eller om inte annat mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtalas om hur potten ska användas, delas den ut som en generell förhöjning.

Den företagsvisa eller arbetsplatspecifika potten är avsedd att stödja lönebildningens sporrande effekt, en rättvis lönestruktur och lönegradering, produktivitetsutveckling på arbetsplatsen och genomförande av arbetsgivarens lönepolitik samt att rätta till eventuella snedvridningar. Vid fördelningen av personliga förhöjningar bör arbetstagarnas yrkeskunnighet och arbetsprestation vara riktgivande.

År 2018

Förhandlingar om löneuppgörelsen och dess grunder

Om löneuppgörelsen förhandlas lokalt med beaktande av situationen beträffande företaget eller arbetsplatsens ekonomi, orderstock och sysselsättning samt kostnadskonkurrenskraft på marknaden. Syftet med de lokala förhandlingarna är att nå en löneuppgörelse som motsvarar situationen på respektive företag och arbetsplats och deras behov. Syftet är också att stödja lönebildningens sporrande effekt, en rättvis lönestruktur och lönegradering samt produktivitetsutveckling på arbetsplatsen.

Lokal löneuppgörelse

Frågor som ska avtalas i den lokala löneuppgörelsen är hur lönejusteringarna verkställs, tidpunkten och storleken. Avtalet ska ingås med huvudförtroendemannen senast 14.12.2018, såvida man inte kommer överens om att förlänga förhandlingstiden.

Lönejustering vid avsaknad av lokal löneuppgörelse

Om en lokal uppgörelse inte nås, höjs lönerna med en allmän förhöjning på 0,9 procent senast 1.1.2019 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter.

Dessutom används från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.1.2019 eller närmast därefter för förhöjning av arbetstagarnas löner en företagsvis eller arbetsplatspecifik pott som uppgår till 0,7 procent. Arbetsgivaren fördelar av potten personliga förhöjningar för varje arbetstagare enligt de anvisningar som förbunden har gett. Huvudförtroendemannen ska tillställas en redogörelse för hur potten ska fördelas innan den tas i bruk. Om potten inte fördelas på arbetsplatsen på det ovan nämnda sättet eller om inte annat mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtalas om hur potten ska användas, delas den ut som en generell förhöjning.

Den företagsvisa eller arbetsplatspecifika potten är avsedd att stödja lönebildningens sporrande effekt, en rättvis lönestruktur och lönegradering, produktivitetsutveckling på arbetsplatsen och genomförande av arbetsgivarens lönepolitik samt att rätta till eventuella snedvridningar. Vid fördelningen av personliga förhöjningar bör arbetstagarnas yrkeskunnighet och arbetsprestation vara riktgivande.

År 2019

Lönejusteringar 1.1.2020

Om lönejusteringarna 1.1.2020 förhandlas under april–maj våren 2019 på det sätt som avtalats i kapitel 7 i kollektivavtalet.

B. Tidlöner

De gällande tidlönerna ska höjas på det sätt som anges under punkt A.

C. Prestationslöner

De gällande ackordspriserna och andra prestationslöner höjs så att inkomsten stiger på det sätt som nämns under punkt A.

D. Höjning av lönegrunderna

De arbetsbetingade lönerna i kollektivavtalet tas i bruk arbetsplatsspecifikt från den tidpunkt då löneförhöjningarna genomförs. Dessa förhöjningar medför inte löneförhöjningar utöver den allmänna förhöjningen i tidlöne- och prestationslönearbete, ifall arbetslönerna förhöjda med dessa allmänna förhöjningar uppfyller bestämmelserna i det nya kollektivavtalet.

E. Personlig lönedel

Det avtalades att de personliga lönedelarna (pld) i samband med den allmänna förhöjningen förblir proportionellt lika stora som förr.

F. Förhöjning av medeltimförtjänst

Den medeltimförtjänst som tillämpas när löneförhöjningen genomförs höjs motsvarande löneförhöjningen.

3

Lönebelopp, särskilda tillägg samt huvudförtroendemansens och arbetarskyddsfullmäktigens månadsersättningar före höjning

De nya arbetsbetingade lönerna i kollektivavtalet, lönerna till studerande och arbetare under 18 år, de särskilda tilläggen samt huvudförtroendemansens och arbetarskyddsfullmäktigens månadsersättningar träder i kraft först efter den i kollektivavtalet separat avtalade tidpunkten. Fram tills dess iakttas bestämmelserna i kollektivavtalet som upphörde 31.10.2017.

28

Överlevnads klausul

Ekonomiska och andra svårigheter och hur dessa konstateras och meddelas till förbunden samt en plan

Ett avtal om anpassning av arbetsvillkoren ska hänföra sig till en allvarlig ekonomisk kris eller en plötslig produktionskris som drabbat arbetsgivaren och som konstaterats tillsammans under samarbetsförhandlingar på arbetsplatsen eller i något annat sammanhang och vars konsekvenser – såsom minskning av arbetskraften – kan förebyggas eller begränsas genom denna åtgärd.

För att trygga arbetsgivarens verksamhet och arbetsplatserna kan man lokalt mellan arbetsgivare och huvudförtroendeman avtala om att anpassa arbetsvillkoren gällande löner eller andra ekonomiska förmåner också så att man avviker från kollektivavtalets minimivillkor på det sätt som avtalas nedan. Med andra ekonomiska förmåner avses lördagstillägg, söndagstillägg, skifttillägg och miljötillägg samt möjlighet att byta semesterpremien mot ledig tid. Avtalet ingås så att det gäller ett företag eller en del av ett företag.

Arbetstagarens lön ska dock alltid vara minst lika stor som hans eller hennes grundlön. Lönegaranti gäller dock inte situationer då man avtalar om att betalningen av lönen till sitt fulla belopp flyttas till en senare tidpunkt. En ändring av beloppet eller tidpunkten för betalning av lönen eller ett annat penningbelopp ska ske inom ramen för bestämmelserna om lönegaranti.

Genom denna skrivelse begränsas inte kollektivavtalsparternas inbördes avtalsfrihet och inte heller arbetsgivarens ensidiga rätt att anpassa arbetsvillkoren enligt lagen och rättspraxis.

Innan förhandlingar inleds på arbetsplatsen ska kollektivavtalsparterna underrättas.

I fråga om konstaterandet av arbetsgivarens ekonomiska svårigheter eller en produktionskris har parterna rätt att i förhandlingarna vända sig till förbundens experter för hjälp. Huvudförtroendemannen och eventuella experter som anlitas ska hemlighålla uppgifter om arbetsgivarens ekonomiska situation som de får i samband med förhandlingarna när arbetsgivaren meddelar att uppgifterna är sekretessbelagda.

När man förhandlar på arbetsplatsen om ett avtal för att anpassa arbetsvillkoren ska arbetsgivaren öppet redogöra för företagets ekonomiska situation och dess utvecklingsutsikter för huvudförtroendemannen.

När förhandlingarna börjar ska arbetsgivaren dessutom lägga fram en plan där han eller hon övergripande redogör för konstaterade och planerade åtgärder för att sanera företagets ekonomi och trygga verksamhetsförutsättningarna. Det mål man strävar efter förverkligas bäst när det konsekvent beaktas i arbetsgivarens hela verksamhet. I planen införs under de lokala förhandlingarna också parternas gemensamma mål och ställningstaganden samt arbetsgivarens möjlighet att återställa inbesparade lönekostnader efter att krisen är över.

Nödvändig och rimlig försämring av de arbetsvillkor som är föremål för avtalet

Anpassningarna av arbetsvillkor som gäller löneförmåner eller andra ekonomiska förmåner och som stabiliserar arbetsgivarens ekonomi eller produktionskris ska bedömas vara nödvändiga med beaktande av målen i avtalet. En sänkning av lönen och nedskärningar i arbetsvillkor gällande andra ekonomiska förmåner ska dessutom stå i proportion till de fördelar som uppnås genom dem. Parterna ska regelbundet bedöma hur inbesparingar på arbetskraftskostnader inverkar på arbetsgivarens ekonomiska situation.

Åtgärdernas tillfälliga natur

Ett lokalt avtal ingås skriftligen för den tid man bedömer att arbetsgivarens ekonomiska situation stabiliseras, dock för högst ett år åt gången. Det tidsbundna avtalet kan sägas upp med en uppsägningstid på två månader, om det inte längre finns skäligena grunder för att förlänga avtalet.

5

Undertecknande av tilläggsprotokollet till kollektivavtalet

Det konstateras att förbunden i dag har undertecknat ett protokoll över hur vissa lönebestämmelser och -principer tillämpas på arbetstagare som omfattas av kollektivavtalet för elarbetare inom teknologiindustrin. Protokollet ska tillämpas som en del av kollektivavtalet mellan förbunden.

6

Arbetsgrupper

Förbunden tillsätter följande arbetsgrupper:

- Förbundens arbetsgrupp för åtgärder för främjande av säkerheten i arbetet
- Arbetsgrupp för utveckling av kollektivavtalet

31

Justering av protokollet

Det avtalades att protokollet justeras av Eeva-Liisa Inkeroinen, Riku Aalto och Turja Lehtonen.

In fidem: *Manu Laapas*

Justerat: *Eeva-Liisa Inkeroinen*

Riku Aalto   *Turja Lehtonen*

TEKNOLOGIINDUSTRIN RF
INDUSTRIFACKET RF

KOLLEKTIVAVTAL FÖR MALMGRUVOR

I ALLMÄNNA AVTALSBESTÄMMELSER

1 AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Bestämmelserna i detta kollektivavtal tillämpas på anställningsförhållanden mellan de medlemsföretag i Teknologindustri rf som utövar gruvindustri och deras samtliga arbetstagare.

Avtalsparterna förbinder sig till att inga parallellavtal ingås inom detta kollektivavtals tillämpningsområde.

2 AVTALETS BINDANDE VERKAN OCH ÅTLYDNADSPLIKT

Detta kollektivavtal binder de förbund som undertecknat detsamma och deras underföreningar samt de arbetsgivare och arbetare, som är eller under avtalets giltighetstid har varit medlemmar i dessa föreningar.

De vid avtalet bundna är skyldiga att efterleva detta avtal och se till att dem underlydande organisationer och till dem hörande arbetsgivare och arbetstagare inte bryter mot avtalets bestämmelser.

3 FREDSPLIKT

Förbunden och dem underlydande organisationer är skyldiga att tillse, att medlemmar av deras underorganisationer, arbetsgivare eller arbetare vilka är bundna till avtalet, inte inleder arbetsstridsåtgärder och inte heller på annat sätt bryter mot kollektivavtalets bestämmelser.

3.1 Konflikter som äventyrar arbetsfreden och åtgärder för att stoppa dem

Förbunden strävar dessutom efter att tillsammans med lokala parter enligt följande förfaranden antingen förhindra att arbetsfreden bryts på arbetsplatserna eller återställa arbetsfreden.

3.1.1 Initiativ för att inleda förbundens åtgärder

Meningsskiljaktigheter på arbetsplatsen som eventuellt leder eller lett till att arbetsfreden äventyras inleder ett förfarande mellan förbunden antingen

- på initiativ av någotdera av förbunden,
- på initiativ av den huvudförtroendemans som på arbetsplatsen representerar yrkesavdelningen, om huvudförtroendemannen bedömer att han eller hon och yrkesavdelningen inte förmår hindra stridsåtgärder eller om yrkesavdelningen själv ämnar vidta sådana åtgärder eller
- på initiativ av arbetsgivaren, om denne anser att de lokala åtgärderna för att garantera arbetsfreden inte är tillräckliga.

Initiativ av en lokal part ska på arbetsplatsen delges den andra parten. Därutöver ska initiativet även delges Teknologindustri rf och Industriförbundet rf.

3.1.2 Åtgärder för att förhindra att arbetsfreden bryts

A. Omedelbara åtgärder

Förbunden samt arbetsgivaren och huvudförtroendemannen ska så snabbt situationen kräver, senast 3 vardagar efter att initiativet gjorts, från fall till fall genom lämpliga gemensamma åtgärder utreda

- vad tvisten som äventyrar arbetsfreden gäller och
- vilka som är de övriga orsakerna som hotar att bryta arbetsfreden.

Syftet med lägesbedömningen är att skingra eventuella missförstånd om den andra partens motiv och mål samt felaktiga tolkningar och tillämpningar av arbetsvillkoren. Samtidigt förutser man hur eventuella stridsåtgärder påverkar arbetsgivaren och arbetsgemenskapen samt aktörer utanför arbetsplatsen.

Förbunden ger även en preliminär bedömning av huruvida en hotande stridsåtgärd strider mot kollektivavtalet och delger de lokala parterna sin ståndpunkt.

B. Lösande av meningsskiljaktigheter

De lokala parterna kan tillsammans be förbunden om ett förslag till förlikning eller om ett bindande avgörande i en tvistefråga som äventyrar arbetsfreden – mer information under punkt 45.3.

C. Handlingsplan för att förbättra förhandlingssystemets funktion

Med förbundens medverkan upprättas vid behov en lokal handlingsplan för att förhindra tvister och konfliktsituationer som äventyrar arbetsfreden samt för att förbättra det lokala förhandlingssystemets funktion.

D. Arbetsgivarens och huvudförtroendemannens skyldighet att medverka

Förbundens representanter har i syfte att förhindra att arbetsfreden bryts rätt att höra de lokala parterna på det sätt de anser vara bäst.

3.1.3 Åtgärder för att göra slut på redan påbörjade stridsåtgärder

Förbunden kan från fall till fall besluta om att för att begränsa eller göra slut på stridsåtgärder som redan börjat vidta brådskande åtgärder tillsammans med arbetsgivaren och huvudförtroendemannen.

Förbundens representanter har i syfte att återställa arbetsfreden rätt att höra de lokala parterna på det sätt de anser vara bäst.

Efter att arbetsfreden återställts kan i tillämpliga delar tillämpas förfarandet enligt underpunkt 3.1.2.

3.1.4 Beloppet på plikten som utdöms för brott mot fredsplikten i vissa fall och avhållande från att väcka talan i arbetsdomstolen

För vidtagande av förbjudna stridsåtgärder och försummelse av tillsynsskyldigheten kan enligt kollektivavtalslagen utdömas en plikt.

Enligt förbunden bör man beakta som omständigheter som påverkar, med antingen en höjande eller sänkande verkan, pliktens belopp brott mot följande förfaringsregler som avtalats i denna punkt:

- vägran att samarbeta med förbunden
- underlåtelse att följa ett bindande avgörande
- brott mot en upprättad handlingsplan.

Teknologiförbundet rf förbinder sig att inte driva en arbetsfredstalan i arbetsdomstolen om hot om stridsåtgärder, om förbunden i ett förfarande som avses i underpunkt 3.1.2 fastställer att arbetsgivaren har genom en kollektivavtalsförsummelse gett orsak att hota med arbetskonflikt eller ett förfarande enligt underpunkt 3.1.2 är oavslutat.

4 FÖRHANDSMEDDELANDE OM ARBETSKONFLIKT

Innan en politisk arbetsstrid eller sympatistrejck inleds bör härom meddelas till riksförlikningsmannen samt till arbetsgivar- eller arbetstagarförbunden om möjligt minst fyra dagar innan arbetsstriden inleds. I meddelandet bör den tilltänkta arbetsstridens orsaker, begynnelsepunkt och omfattning anges.

5 GRUNDLÄGGANDE FRI- OCH RÄTTIGHETER

Föreningsfriheten är en av arbetsgivarnas och arbetstagarnas grundläggande fri- och rättigheter och är okränkbar. Arbetarna har rätt att grunda och fungera i fackföreningsorganisationer och får inte på denna grund sägas upp eller diskrimineras i arbetet.

6 ARBETSLEDNINGSRÄTT

Arbetsgivare har rätt att anställa och avskeda arbetstagare samt att bestämma om arbetsledningen.

7 AVTALETS GILTIGHETSTID

Detta avtal är i kraft från 8.11.2017 till 31.10.2020 och därefter ett år i sänder, om det inte senast två månader före giltighetstidens utgång skriftligen har sagts upp av någondera parten.

Förhandlingar om lönejusteringar under avtalsperioden och särskilda grunder för uppsägning av kollektivavtalet

I april–maj våren 2019 ser parterna över det allmänna ekonomiska läget, hur sysselsättningen, exporten och konkurrenskraften har utvecklats samt vilka faktorer som påverkat dessa inom teknologiindustrin och i Finland. På basis av bedömningen förhandlar parterna före 31.5.2019 om strukturen och omfattningen av lönejusteringar som genomförs senast från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.1.2020 eller närmast därefter.

Ifall man inte under maj 2019 når enighet om strukturen och omfattningen av lönejusteringarna som ska genomföras senast 1.1.2020, kan vardera avtalsparten säga upp detta avtal så att det löper ut 31.10.2019. Meddelandet om uppsägningen ska skriftligen lämnas till den andra avtalsparten före 31.5.2019 samt till riksförlikningsmannen för kännedom.

II LÖNESÄTTNING

Kontrollera de gällande lönetabellerna på förbundens webbplatser www.teknologiateollisuus.fi och www.teollisuusliitto.fi. Tidpunkt för och bestämmelser om löneförhöjningen finns i underteckningsprotokollet. I anställningsförhållandena för sådana arbetstagare som 31.10.2017 omfattats av kollektivavtalet för elarbetare inom teknologiindustrin, tillämpas utöver lönebestämmelserna nedan även bestämmelserna i det separata tilläggsprotokollet till kollektivavtalet.

Lönebestämmelserna grundar sig på principen om lika lön. Principen består av två delar:

- principen om svårighetsgrad, dvs. ett arbete med högre svårighetsgrad ger högre lön än ett mindre krävande arbete och
- principen om kompetens, dvs. högre kompetens ger högre lön än lägre kompetens.

Då principen om lika lön tillämpas består arbetstagarens grundlön (gl) av två delar där den arbetsbetingade lönedelen (abl) bestäms utifrån arbetsuppgiftens svårighetsgrad och den personliga lönedelen (pl) utifrån arbetstagarens kompetens.

8 SVÅRIGHETSGRAD OCH ARBETSBETINGAD LÖNEDEL

8.1 Svårighetsgrad

Syftet med fastställandet av svårighetsgraden är att klarlägga den inbördes svårighetsgraden för de arbeten och arbetsuppgifter som utförs på arbetsplatsen. Den fastslagna svårighetsgraden skall motsvara arbetets verkliga svårighetsgrad. Då arbetet och arbetsförhållandena förändras, fastställs arbetets svårighetsgrad på nytt.

Arbetarnas representanter har rätt att delta i fastställandet av arbetets svårighetsgrad. Arbetsgivaren ska ge arbetstagarna en tillräcklig utredning om sättet att fastställa arbetets svårighetsgrad och principerna för fastställandet.

8.1.1 Hur arbetets svårighetsgrad fastställs

På arbetsplatsen används endast en bestämningssmetod. Metoderna för att fastställa arbetets svårighetsgrad är:

1. Arbetsgruppering enligt svårighetsgrad (AGS)
2. Grovindelning (GI)
3. Annat sätt att bestämma arbetets svårighet

Lokalt kan avtalas om tillämpning av grovindelning eller en annan metod för att fastställa arbetets svårighetsgrad. Ett lokalt avtal kan av grundad anledning sägas upp med sex månaders uppsägningstid.

8.1.2 Arbetsgruppering enligt svårighetsgrad (AGS)

I arbetsgruppering enligt svårighetsgrad fastställs arbetets svårighetsgrad utifrån följande faktorer:

Den tid som krävs för inläring av arbetet

Med inläringstid avses den tid, under vilken den prestationssäkerhet arbetet kräver, en normal prestationsnivå och det omdöme arbetet kräver, i genomsnitt uppnås. Inläringstiden bestäms genom att man för varje arbete utreder den tid som krävs för erforderlig utbildning och för erhållande av praktisk erfarenhet.

Det ansvar arbetet förutsätter

Med det ansvar arbetet förutsätter avses det ansvar som arbetaren har på grund av arbetets självständighet, trygghet, produkt eller utförande och arbetsredskap.

Lönesättning

Arbetsförhållanden

Med arbetsförhållanden avses i arbetet förekommande negativa faktorer, som förorsakas av belastning; arbetets tyngd, enformighet, bundenhet i arbetet samt av förhållandena: t.ex. buller, temperatur, smutsighet och luftföroreningar.

Nivågruppering och poängsättning av svårighetsfaktorerna görs på det sätt som presenteras i utbildningsmaterialet om lönestrukturen.

Arbetsvärderingsarbetsgruppen

Normarbetenas svårighetsgrad bestäms av en arbetsgrupp som känner till arbetet och förhållandena på arbetsplatsen. Medlemmarna i arbetsgruppen får mellan förbunden avtalad utbildning för sin uppgift. Arbetsgruppen fungerar som en expertgrupp för underhålls- och uppföljningsfrågor som hänförs till arbetets svårighetsgrad. Gruppen sammanträder vid behov, dock minst en gång om året.

Svårighetsgraden på andra arbeten bestäms av arbetsgivaren genom att jämföra dem med normarbetena.

Arbetsbetingade tim- och månadslöner

Om nio svårighetsgrupper används, är de arbetsbetingade månadslönerna fr.o.m. 1.1.2018 följande:

Svårighetsgrupp	Arbetsbetingad timlön cent/timme	Arbetsbetingad månadslön euro/månad	Lönegrupp
1	892	1555	C
2	937	1633	C
3	983	1714	C
4	1033	1800	B
5	1084	1890	B
6	1138	1985	B
7	1195	2084	A
8	1255	2188	A

Lönesättning

9	1318	2297	A
---	------	------	---

Om nio svårighetsgrupper används, är de arbetsbetingade månadslönerna fr.o.m. 1.1.2019 följande:

Svårighetsgrupp	Arbetsbetingad timlön cent/timme	Arbetsbetingad månadslön euro/månad	Lönegrupp
1	900	1569	C
2	945	1647	C
3	992	1730	C
4	1042	1816	B
5	1094	1907	B
6	1149	2002	B
7	1206	2103	A
8	1266	2208	A
9	1330	2318	A

De arbetsbetingade lönerna på en arbetsplats tas i bruk från den tidpunkt då lönerna höjs.

Antalet svårighetsgrupper är nio såvida man inte lokalt kommer överens om något annat. Då används som undre gräns för de arbetsbetingade lönerna den arbetsbetingade lönen för svårighetsgrupp 1 och som övre gräns den arbetsbetingade lönen för svårighetsgrupp 9.

8.1.3 Grovindelnig (GI)

Om användningen av grovindelnig bör överenskommelse träffas lokalt.

Svårighetsgrupper

Arbetena värderas enligt svårighetsgrad på basis av följande definitioner:

Lönesättning

- I Arbeten som förutsätter relativt kort praktisk erfarenhet och normalt ansvar och som utförs i vanliga arbetsutrymmen.
- II Arbeten som förutsätter normal yrkeskunnighet och ett tämligen stort ansvar för arbetets fortskridande, samt arbeten som utförs under svåra förhållanden och som kräver relativt kort erfarenhet.
- III Arbeten som förutsätter mångsidig och god yrkeskunnighet och stort ansvar för arbetets fortskridande. Arbeten som kräver god yrkeskunnighet och tämligen stort ansvar och som utförs under relativt svåra arbetsförhållanden. Till denna grupp hör även arbeten som utförs under svåra förhållanden och som förutsätter normal yrkeskunnighet och ett tämligen stort ansvar.

Arbetsbetingade tim- och månadslöner

De arbetsbetingade lönerna enligt svårighetsgrupp är fr.o.m. 1.1.2018 följande:

Svårighetsgrupp	Arbetsbetingad timlön cent/timme	Arbetsbetingad månadslön euro/månad	Lönegrupp
I	892	1555	C
II	1033	1800	B
III	1195	2084	A

De arbetsbetingade lönerna enligt svårighetsgrupp är fr.o.m. 1.1.2019 följande:

Svårighetsgrupp	Arbetsbetingad timlön cent/timme	Arbetsbetingad månadslön euro/månad	Lönegrupp
I	900	1569	C
II	1042	1816	B

III	1206	2103	A
-----	------	------	---

De arbetsbetingade lönerna på en arbetsplats tas i bruk från den tidpunkt då lönerna höjs.

Arbetsbetingade lön som ska avtalas lokalt

Lokalt kan man avtala om högre arbetsbetingade löner, dock så att den arbetsbetingade lönen i svårighetsgrupp I är lägre än den arbetsbetingade lönen för svårighetsgrupp II enligt kollektivavtalet, och den arbetsbetingade lönen för svårighetsgrupp III är högst lika stor som lönen i svårighetsgrupp 9 enligt AGS.

8.1.4 Annat lokalt avtalat sätt att fastställa arbetets svårighet

Svårighetsgrupper

Arbetena på arbetsplatsen indelas i svårighetsgrupper på basis av det sätt man lokalt har avtalat om att fastställa svårighetsgraden. Antalet svårighetsgrupper är minst fem.

Arbetsbetingade tim- och månadslöner

De arbetsbetingade lönerna i svårighetsgrupperna är fr.o.m. 1.1.2018 följande:

	Timlöner cent/timme	Månadslöner euro/månad
nedre gräns	892	1555
övre gräns	1318	2297

De arbetsbetingade lönerna i svårighetsgrupperna är fr.o.m. 1.1.2019 följande:

Lönesättning

	Timlöner cent/timme	Månadslöner euro/månad
nedre gräns	900	1569
övre gräns	1330	2318

De arbetsbetingade lönerna på en arbetsplats tas i bruk från den tidpunkt då lönerna höjs.

8.2 Arbetsbetingad lönedel

Arbetstagarens arbetsbetingade lönedel och lönegrupp fastställs på basis av de arbeten han regelbundet utför.

Storleken på den arbetsbetingade lönedelen fastställs på basis av den arbetsbetingade lönen i den svårighetsgrupp till vilken huvuddelen av arbetstagarens arbetsuppgifter klart hör.

9 KOMPETENS OCH PERSONLIG LÖNEDEL

9.1 Kompetens

Den personliga lönedelen fastställs på basis av kompetensfaktorer som är betydelsefulla för arbetet.

Kompetensfaktorerna är yrkeskunnighet, mångkunnighet, arbetsresultat och omsorgsfullhet. Minst två av dessa faktorer väljs ut till det lokala bedömningssystem som arbetsgivaren utarbetar.

Innehållet i systemet behandlas av representanterna för arbetsgivaren och arbetstagarna. För varje arbetstagare utreds de principer enligt vilka de personliga lönedelarna differentieras.

9.2 Personlig lönedel

9.2.1 Fastställande av arbetstagarens personliga lönedel

Chefen bedömer arbetstagarens kompetens enligt det lokala bedömningssystemet. Den personliga lönedelen ska motsvara

arbetstagarens kompetens. För arbetaren utreds de grunder enligt vilka den personliga lönedelen fastställs.

För en ny arbetstagare fastställs den personliga lönedelen senast fyra månader efter det att anställningsförhållandet inletts. Innan den personliga lönedelen har fastställts, används den arbetsbetingade lönedelen som arbetarens grundlön.

9.2.2 Den personliga lönedelens storlek

Den personliga lönedelen utgör minst 5 % och högst 26 % av arbetarens arbetsbetingade lönedel. Vid fastställande av de personliga lönedelarna ska nivågruppvis hela tillämpningsområdet användas.

Medeltalet av de personliga lönedelar som procentuellt fastställs för arbetarna på en arbetsplats är nivågruppvis mellan 12 och 18 %. Medeltalet konstateras i samband med preciseringen av alla arbetares personliga lönedelar.

9.2.3 Nivågrupper

På arbetsplatser med minst 50 arbetare används lönegrupperna som nivågrupper. Lönegrupper med färre än 20 arbetare sammanslås med den lönegrupp som befinner sig näst intill, till en gemensam nivågrupp.

På arbetsplatser med färre än 50 arbetare hör alla arbetare till samma nivågrupp.

10 ARBETSTAGARE UNDER 18 ÅR, STUDERANDE, PRAKTIKANTER OCH ARBETSHANDIKAPPADE

10.1 Arbetstagare under 18 år, studerande och praktikanter

Lönerna för arbetstagare under 18 år differentieras enligt födelseår. Till en arbetare som under arbetsåret fyller 15 år betalas lön enligt nivå 1.

Lönesättning

Tim- och månadslönerna för studerande och arbetstagare under 18 år är fr.o.m. 1.1.2018 följande:

	cent/timme	euro/månad
Nivå 1	771	1343
Nivå 2	809	1410
Nivå 3	850	1481
Nivå 4	892	1555

Tim- och månadslönerna för studerande och arbetstagare under 18 år är fr.o.m. 1.1.2019 följande:

	cent/timme	euro/månad
Nivå 1	777	1355
Nivå 2	816	1423
Nivå 3	857	1494
Nivå 4	900	1569

De arbetsbetingade lönerna på en arbetsplats tas i bruk från den tidpunkt då lönerna höjs.

Till studerande betalas på basis av kunnande, erfarenhet och kompetens en månadslön som minst motsvarar lönen enligt nivå 2. Med studerande avses läroavtalselever avsedda i yrkesutbildningslagen och studerande i arbetsförhållande vid branschens yrkesläroanstalter.

Man kan avvika från de i punkt 8.1 nämnda arbetsbetingade lönerna i fråga om sådana praktikanter i anställningsförhållande som inte har den erfarenhet som arbetet kräver. Tidlönen till 18 år fyllda praktikanter skall dock vara minst beloppet i den lägsta svårighetsgruppen.

För arbete med prestationslön tillämpas de gällande enhetspriserna, om inte annat avtalas mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Till en arbetstagare som är i anställningsförhållande när läroavtalet ingås betalas hans eller hennes grundlön som studerandelön, om lokalt inte avtalas om en högre lön.

10.2 Arbetshandikappade

Man kan avvika från de i punkt 8.1 nämnda lönerna i fråga om sådana arbetstagare, vars arbetsförmåga i de aktuella arbetsuppgifterna varaktigt har blivit nedsatt på grund av sjukdom eller annan omständighet.

11 ARBETSTAGARENS LÖN

11.1 Arbetstagarens grundlön

Arbetstagarens grundlön uträknas genom att den personliga lönedelen läggs till den arbetsbetingade lönedelen.

11.2 Löneformer som bör användas

Löneformerna som ska tillämpas är:

- 1 Av förbunden gemensamt uppgjorda och avtalade löneformer:

1.1 Tidlön

1.2 Prestationslön

- Premielön
  - a) fast del 85 %
rörlig del 15 %
  - b) fast del 70 %
rörlig del 30 %
  - c) rörlig del högst 30 %

Lönesättning

- Blandackord
    - a) fast del 75 %
    - rörlig del 25 %
    - b) fast del 50 %
    - rörlig del 50 %
  - c) rörlig del högst 50 %

  - Rakt ackord
- 2 Lokalt avtalade och registrerade löneformer
- 3 Arbetsbetingad löneform som avtalats mellan arbetsgivaren och vederbörande (en eller flera) arbetare. Denna löneform bör delges förtroendemannen.

Oberoende av den löneform som används för arbetet ska en tidlön fastställas för arbetstagaren.

Den fasta delen av premielön och blandackord kan vara antingen arbetsbetingad eller både arbetsbetingad och personlig. Kompetensdelen i den fasta delen differentieras på basis av sådana faktorer som är centrala för att produktionen ska kunna löpa smidigt.

11.2.1 Tidlön

För tidlönearbete betalas arbetstagaren personlig tidlön (cent/timme eller euro/mån.), som är minst lika stor som grundlönen.

Tidlönen består av grundlönen och en eventuell tidlönedel. Tidlönedelen bör utgöra ett stöd för de principer som används vid bestämningen av grundlönen. Delen kan differentieras t.ex. enligt principerna för den personliga lönedelen.

Om arbetarens grundlön ändras, sänks inte den åt honom fastställda tidlönen utan i lagen om arbetsavtal avsedda särskilt sakliga och vägande skäl, om inte mellan arbetsgivaren och arbetstagarerna annorlunda överenskommes.

11.2.2 Prestationslön

Prissättningen av prestationslönearbetet baserar sig på den arbetsbetingade lönen för arbetet och på prestationsnormen.

Prissättningsregel och lönegaranti

I premiearbeten ska den prissättningslön som motsvarar ett normalt premiearbetsresultat vara 15 procent högre än den arbetsbetingade lönen för arbetet.

Ackordsarbetet ska prissättas så att lönen vid normal ackordsarbetstakt är 20 procent högre än den arbetsbetingade lönen för arbetet. Detta gäller även sådana premiearbeten, där den arbetsmängd som motsvarar arbetstagarernas normala ackordsarbetstakt kan fastställas genom arbetsmätning.

För prestationslönearbete betalas åt arbetare minst grundlön.

Uppgifter som ska lämnas till arbetstagarerna

Arbetstagarerna har innan prestationsarbetet inleds och avtal om enhetspriset träffas rätt att få information om arbetets lönegrunder och lönebildningen.

Av den skriftliga arbetsorder som ges arbetaren eller arbetsgruppen skall framgå såväl prestationsarbetets omfattning som enhetspriset.

Avtal om enhetspris

Arbetsgivaren och den arbetare eller de arbetare som erbjuds prestationsavlönat arbete avtalar om enhetspriset för det prestationsavlönade arbetet innan det inleds.

Om man inte kommer överens om enhetspriset för det arbete som skall utföras, tillämpas kollektivavtalsenlig prissättning.

Enhetsprisets varaktighet

Enhetspriset förblir oförändrat så länge de faktorer som påverkar prissättningen ej förändras. Enhetspriset och arbetets tidsvärde som eventuellt utgör grunden för enhetspriset ska motsvara de verkliga förhållandena och metoderna på arbetsplatsen.

Avbrott av prestationsavlönat arbete

För den tid som ett prestationslönearbete avbryts betalas arbetstagaren lön enligt den personliga tidlönen, om det arbete som förorsakade avbrottet inte kan ordnas som prestationslönearbete.

Om arbetaren på arbetsgivarens order blir tvungen att avbryta sitt redan påbörjade och avtalade raka ackord på grund av annat arbete utan förhandsanmälan och det arbete som orsakat avbrottet inte kan utföras med prestationslön, betalas till arbetaren för detta arbete lön enligt hans medeltimlön, dock högst för sex arbetsdagar.

11.3 Jämförelse av utvecklingen för tid- och prestationslönerna

På arbetsplatser där man tillämpar såväl tid som prestationslön, kan löneutvecklingen för tidsavlönade och prestationsavlönade arbetare konstateras årligen i samtal med förtroendemannen. Ifall man upptäcker betydande skillnader i löneutvecklingen, utreder man orsakerna till skillnaderna och gör eventuella justeringar.

---

12 ARBETSSTUDIER

Avsikten med utvecklingen av metoderna och arbetsstudierna är att förbättra företagets produktivitet och företagets konkurrenskraft och anställningsförhållandenas kontinuitet. I samband med utvecklingsverksamheten bör man arbeta för att åstadkomma ett meningsfullt, omväxlande och utvecklande arbetsinnehåll.

Arbetstagarna och deras representanter ska kunna delta i utvecklingen och verkställandet av ändringar i arbetsorganisationerna, teknologin, arbetsförhållandena och arbetsuppgifterna.

Syftet med de arbets- och tidsstudier som arrangeras på arbetsplatserna är att utveckla arbetsresultatet och därmed också arbetstagarnas inkomster. De ändringar i arbetsarrangemangen som de eventuellt ger upphov till får inte ha en ofördelaktig inverkan på arbetstagarnas normala löneinkomster.

När arbetsgivaren använder arbetsstudier bör arbetsgivaren ge arbetstagarnas representanter tillräcklig information och utbildning om undersökningsmetoderna samt om hur undersökningsresultaten eventuellt kommer att tillämpas på arbetstagarnas lönesättning.

Meddelande om arbetsmätningen och avsikten med den ges åt vederbörande arbetare, innan studien inleds.

Har oenighet uppstått angående det på basis av arbetsstudierna fastställda enhetspriset och en kontrollstudie av ifrågavarande arbete därför utförs, bör förtroendemannen, om han så önskar, erhålla information om hur studien utförts och om resultaten.

13 RESULTATPREMIER SOM KOMPLEMENT TILL TID- OCH PRESTATIONS LÖNER

13.1 Upprättande och ibruktagande av resultatpremiesystem

Arbetsgivaren kan komplettera tid- och prestationslöner med en resultatpremie, som i allmänhet baserar sig på verksamhetens målsättningar, såsom förbättring av produktiviteten och uppnående av utvecklingsmål. Avtal om ibruktagande ingår lokalt och det registreras.

Innan systemet med resultatpremier tas i bruk bör arbetsgivaren ge arbetarna en redogörelse för dess innehåll, syfte och målsättningar samt om utbetalningsgrunderna.

13.2 Behandling av resultatpremie i löneadministrationen

Till arbetaren utbetalat resultatpremietillägg beaktas vid beräkning av semesterlön och semesterersättning, ifall de inte redan ingår i beräkningsgrunden för resultatpremietillägget.

Kollektivavtalets löneförhøjningsbestämmelser tillämpas inte på resultatpremietilläggen.

14 SÄRSKILDA TILLÄGG OCH PREMIER

14.1 Tillfällig avvikelse i arbetsförhållandena

Arbetsförhållandena beaktas vid bestämningen av arbetets svårighetsgrad.

Om det i arbetsförhållandena uppkommer en tillfällig avvikelse som klart vållar olägenheter och som inte har tagits i beaktande vid fastställandet av arbetets svårighetsgrad, betalas på basis av störningens grad ett separat tillägg.

Tillägget uppgår fr.o.m. 1.1.2018 till högst 59 cent/timme.

Tillägget betalas för de timmar då tillfällig avvikelse i arbetsförhållandena förekommer.

14.2 Exceptionell olägenhet eller besvärlighet

Om det i arbetsförhållandena förekommer sådan exceptionell olägenhet eller besvärlighet som inte kan tas i beaktande vid fastställande av arbetets svårighetsgrad, betalas arbetstagaren på basis av olägenhetens storlek ett separat tillägg.

Tillägget uppgår fr.o.m. 1.1.2018 till minst 44 cent/timme.

Tillägget betalas för de timmar under vilka exceptionell olägenhet eller besvärlighet förekommer.

14.3 Skifttillägg

I ordinarie skiftarbete betalas fr.o.m. 1.1.2018 för timmarna i kvälls- och nattskift ett skifttillägg enligt följande:

kvällsskift (t.ex. kl. 14–22) 119 cent/h

nattskift (t.ex. kl. 22–06) 219 cent/h

Bestämmelserna om tillägget för skiftarbete anses även uppfyllda ifall tillägget per dygn för de olika skiftena också på annat sätt fördelad sammanlagt motsvarar ovan angivna belopp.

Till en arbetstagare i kontinuerligt treskiftsarbete och i fortlöpande två- eller ettskiftsarbete betalas för varje timme som hör till den ordinarie arbetstiden som han eller hon har utfört under lördagsarbetsdygnet ett separat lördagstillägg på 219 cent/timme fr.o.m. 1.1.2018.

14.4 Tillägg för kvälls- och nattarbete

För arbete som inte är skift-, övertids- eller nödarbete betalas:

- för arbete som utförs kl. 18–23 ersättning motsvarande tillägget för kvällsskift
- för arbete som utförs kl. 23–06 ersättning motsvarande tillägget för nattskift.

14.5 Tjänsteårstillägg

I samband med företagets normala lönebetalning som följer närmast efter 1 december betalas arbetstagaren som ett särskilt tillägg ett tjänsteårstillägg enligt den tid anställningsförhållandet har fortgått utan avbrott före utgången av november månad.

Man kan lokalt komma överens om en annan tidpunkt för betalningen av tjänsteårstillägget. Avtalet ska gälla alla arbetstagare som är berättigade till tjänsteårstillägg.

14.5.1 Konstaterande av grunden

Huruvida en arbetstagare hör till den grupp som är berättigad till tillägget och på vilka grunder ett eventuellt tillägg ska betalas till honom eller henne konstateras årligen den 30 november. De härvid konstaterade grunderna för utbetalning av tillägget tillämpas fram till följande granskningstidpunkt. Vid beräkning av anställningstidens längd och kontinuitet följs semesterlagens tillämpningspraxis.

14.5.2 Tjänsteårstilläggets belopp

Tillägget bestäms enligt följande:

Anställningsförhållandets längd Tilläggets beräkningsformel

10 men inte 15 år	$2 \times Sm \times MTL$
15 men inte 20 år	$4 \times Sm \times MTL$
20 men inte 25 år	$6 \times Sm \times MTL$
25 år eller längre	$8 \times Sm \times MTL$

Sm är antalet semestergrundande månader under föregående semesterkvalifikationsår.

MTL är den medeltimlön som avses i punkt 15.2 i kollektivavtalet för det tredje kvartalet för en arbetstagare med timlön.

Den timlön som behövs för betalning till en arbetstagare med månadslön beräknas genom att den månadslön som utgör den personliga tidlönen divideras med 169.

Storleken av en deltidsarbetande arbetares tjänsteårstillägg beräknas så, ett det enligt ovanstående formel beräknade tjänsteårstillägget multipliceras med kvoten av veckans ordinarie timantal och talet 40.

Om arbetare övergått från heltidsarbete till deltidsarbete eller från deltidsarbete till heltidsarbete efter den tidpunkt (30.11.) då grunderna för tjänsteårstillägget senast konstaterats, jämkas det enligt ovanstående formel uträknade tjänsteårstillägget så, att det anses fördelat på tolv delar och för de fulla månader under vilka arbetaren under den ifrågakvarande perioden varit deltidsanställd, multipliceras härmed motsvarande relativa andel av tjänsteårstillägget med kvoten av deltidsarbetsveckans ordinarie veckotimmars antal och talet 40.

14.5.3 Byte av tjänsteårstillägg mot ledighet

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan årligen komma överens om att det tjänsteårstillägg som arbetstagaren intjänat eller en del av det kan bytas ut mot motsvarande ledig tid. Ledigheten kan hållas efter den tidpunkt då tjänsteårstillägget har justerats. Arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om tidpunkten för ledigheten eller det förfaringsätt som iakttas när ledigheten hålls. Avtalas ska ingås skriftligt. Huvudförtroendemannen ges en utredning om tillvägagångssätten vid utbyte.

Under ledigheten betalas till en arbetstagare med timlön en ersättning som motsvarar den genomsnittliga timförtjänsten.

14.5.4 Anställningsförhållandets upphörande

Om till tillägg berättigad arbetares anställning upphör före den årliga utbetalningen av tillägget, erläggs åt arbetaren i samband med slutlikviden för varje semestergrundande månad fr.o.m. ingången av föregående december månad 1/12 av den summa som föregående gång erlades åt honom som tjänsteårstillägg.

14.6 Yrkesexamenspremie

Åt arbetare, som med godkänt vitsord avlägger en gemensamt överenskommen yrkes- eller specialyrkesexamen inom gruvbranschen, utbetalas i samband med den löneutbetalning som följer närmast efter det examen avlagts en yrkesexamenspremie, vars storlek är:

- Yrkesexamen 200 euro
- Specialyrkesexamen 300 euro

14.7 Gruvtillägg

Till samtliga personer som arbetar i gruvor under jorden betalas i gruvtillägg 154 cent per timme.

---

15 MEDELTIMLÖNEN FÖR EN TIMAVLÖNAD ARBETSTAGARE

15.1 Användning och uträkning av medeltimlönen

Medeltimlönen används som beräkningsgrund för utbetalning av lön och ersättningar i de fall som nämns separat i kollektivavtalet.

Arbetstagarens medeltimlön beräknas genom att den lön som han eller hon under varje kvartal har tjänat in för utförd arbetstid enligt tid- och prestationslöner inklusive eventuella särskilda tillägg divideras med det totala antalet utförda arbetstimmar.

Följande tillägg för utförd arbetstid beaktas inte:

- övertidstillägg
- söndagstillägg
- tillägg för arbetstidsutjämning
- lördagstillägg
- resultatpremietillägg.

Inte heller andra tillägg än tilläggen för arbetad tid, såsom tjänsteårstillägg och vinstpremier, beaktas vid beräkningen av medeltimlönen.

Om arbetstagaren under ett kvartal har arbetat mindre än 160 timmar, beräknas inte någon medeltimlön för kvartalet.

Den totala förtjänsten för långvarigt prestationslönearbete som utförts under skilda kvartal, kan vid beräkning av medeltimlönen fördelas på ifrågavarande kvartal i förhållande till antalet utförda arbetstimmar under respektive kvartal, såvida antalet arbetstimmar som använts i prestationslönearbete härvid är känt.

15.2 Tidpunkter då medeltimlönen används

De enligt föregående punkter beräknade medeltimlönerna för de olika kvartalen används på följande sätt:

- under februari, mars och april används medeltimlönen för föregående års IV kvartal
- under maj, juni och juli används medeltimlönen för årets I kvartal
- under augusti, september och oktober används medeltimlönen för årets II kvartal samt
- under november, december och januari används medeltimlönen för årets III kvartal.

Månadsperioderna och kvartalen som nämns i denna punkt beräknas börja och upphöra enligt räkenskapsperioderna.

Om räkenskapsperioden sträcker sig över två månader eller kvartal, räknas den in i den månad eller det kvartal där den största delen av de ordinarie arbetstimmarna under räkenskapsperioden ingår.

15.3 Ny arbetstagare och andra speciellsituationer

Till en ny arbetstagare betalas en lön eller en ersättning som baserar sig på punkt 15.1 under högst fyra månader enligt hans eller hennes personliga tidlön.

Om medeltimlönen är lägre än grundlönen, betalas lön eller ersättning dock enligt grundlönen.

Till en arbetstagare vars medeltimlön på grund av t.ex. sjukdom eller fullgjord värnplikt inte beräknats enligt punkt 15.1 betalas lön eller ersättning på motsvarande sätt enligt den senast beräknade medeltimlönen eller enligt den personliga tidlönen, om den är högre.

16 LÖNEBESTÄMNINGSPERIOD OCH ÄNDRING AV DEN

Med lönebestämningsperiod avses den tidsenhet, som utgör grund för lönens fastställande. Grundbestämningsperioden är en timme. Om ibruktagande av annan bestämningsperiod avtalas lokalt mellan arbetsgivare och huvudförtroendeman. Detta dokumenteras skriftligt.

Då bestämningsperiodens längd ändras, bibehålls strukturen i arbetarens grundlön. En ändring av periodlängden får inte inverka negativt på arbetstagarens normala löneinkomster.

Före ändring av bestämningsperiod bör arbetsgivaren åt arbetarna ge en utredning som gäller ändringens syfte, innehåll och praktiska genomförande.

Ett avtal som gäller en annan period än grundbestämningsperioden kan sägas upp av grundad anledning. Uppsägningstiden är minst sex månader.

17 SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM MÅNADSLÖN

17.1 Ersättning av inkomstbortfall

Det inkomstbortfall för ordinarie arbetstid som enligt kollektivavtalet ska ersättas betalas som månadslön uträknad enligt den personliga tidlönen.

17.2 Månadslönedivisor för vissa ersättningar

Den timlön som behövs vid betalning av följande tillägg beräknas så att den månadslön som utgör den personliga tidlönen divideras med talet 169:

- ersättning för veckoledighet
- utryckningspenning

- ersättning för resetid utom ordinarie arbetstid
- yrkesutbildning
- ersättning för beredskapstid
- ersättning för uppbåd.

17.3 Deltidslön

Om en arbetstagarare inte har rätt till lön för hela lönebetalningsperioden, till exempel på grund av frånvaro utan lön, räknas en deltidslön ut.

Deltidslönen beräknas så att den månadslön, som består av den personliga tidlönen eller den fasta delen av prestationslönen, divideras med det antal arbetstimmar som enligt arbetstidsschemat ingår i ifrågavarande lönebetalningsperiod och den erhållna timlönen multipliceras med det antal timmar för vilka arbetstagararen är berättigad till lön. Den rörliga delen av prestationslönen betalas enligt utfört arbete.

17.4 Deltidsarbete

I deltidarbete där arbetstiden är kortare än 40 timmar i veckan beräknas de arbetsbetingade månadslönerna så att de arbetsbetingade månadslönerna som nämns i punkt 8.1 multipliceras med kvoten av arbetstagararens ordinarie arbetstimmar och talet 40.

För deltidarbetsagarare används den avtalade genomsnittliga arbetstiden per månad som divisor i stället för standardtimdivisorn 169.

18 LÖNEBETALNING

Om lönebestämningsperioden är kortare än en vecka, bör lönen betalas minst två gånger i månaden, om inte överenskommit att lönen eller del av den skall betalas en gång i månaden. Om lönen bestäms per vecka eller enligt en längre period, bör lönen betalas minst en gång i månaden.

III ARBETSTID OCH SEMESTER

Bestämmelserna om arbetstid reglerar den ordinarie arbetstidens längd och föreskriver hur arbetstiden ordnas antingen utifrån arbetsgivarens arbetsledningsrätt eller lokala avtal. Genom en ändamålsenlig placering av arbetstiden kan man förbättra företagets leveransförmåga, beakta arbetstagarnas behov när det gäller arbetstiden samt se till att utbudet och efterfrågan av arbete kan mötas på ett effektivt sätt.

När den ordinarie arbetstid som fastställs i kollektivavtalet överskrids kan det vara fråga om antingen övertidsarbete enligt lagen eller kollektivavtalsenligt övertidsarbete. För sådant arbete betalas förhöjd lön.

Semesterbestämmelserna gäller semesterlön och semesterpremie.

Till övriga delar än vad som föreskrivs i kollektivavtalet iakttas bestämmelserna i arbetstidslagen och semesterlagen.

19 ORDINARIE ARBETSTID

19.1 Den ordinarie arbetstidens längd

Den ordinarie arbetstiden är högst 8 timmar per arbetsdygn och 40 timmar per arbetsvecka.

Till kollektivavtalet har bifogats ett protokoll över hur den årliga arbetstiden förlängs i avtalsbranschen enligt de centrala arbetsmarknadsorganisationernas konkurrenskraftsavtal från 2016.

19.1.1 Genomsnittlig arbetstid per vecka i dag- och tvåskiftsarbete

Då man arbetar normalt heltidsarbete, dvs. 40-timmars arbetsvecka, ska arbetstiden i dag- och tvåskiftsarbete jämnas ut så att den under högst ett kalenderår är

i genomsnitt 36,2 timmar per vecka år 2018

i genomsnitt 36,2 timmar per vecka år 2019

i genomsnitt 36,5 timmar per vecka år 2020.

Den genomsnittliga veckoarbetstiden har uppnåtts så att arbetstidsförkortningarna i enlighet med avtalen mellan AFC och FFC 28.3.1984 och 15.3.1986, har omvandlats till genomsnittlig veckoarbetstid för hela kalenderåret. Också söckenhelgerna samt midsommar- och julaftonen utjämnar veckoarbetstiden. Den genomsnittliga veckoarbetstiden kan för en arbetstagare variera mellan kalenderåren beroende på om arbetstagaren eventuellt har flyttat fram utjämningsledighet till följande år enligt punkt 19.2 eller om annat avtalats lokalt om utjämningsledighetens längd på det sätt som avses i punkt 19.7.

Vid utjämning till genomsnittlig arbetstid beaktas bestämmelserna i punkt 19.2.

19.1.2 Genomsnittlig arbetstid per vecka i treskiftsarbete

Den ordinarie arbetstiden är

- i medeltal 35,8 timmar per vecka i intermittent treskiftsarbete och
- i medeltal 34,9 timmar per vecka i kontinuerligt treskiftsarbete.

Den genomsnittliga veckoarbetstiden verkställs med ett på förhand utarbetat arbetstidsschema. Arbetstiden ska under en period om högst ett år, i regel ett kalenderår, jämnas ut till i genomsnitt ovan nämnda antal timmar per vecka.

Söckenhelger är arbetsdagar eller lediga dagar på det sätt som framgår av arbetstidsschemat.

Söckenhelgernas samt midsommar- och julaftonens utjämnande effekt på arbetstiden har beaktats vid beräkningen av de ovan nämnda genomsnittliga veckoarbetstiderna. Semesterdagar kan inte användas till utjämnande av arbetstiden.

Med intermittent treskiftsarbete avses arbete, som utförs i tre skiftet så, att arbetet avbryts i allmänhet till veckoskiftet. På grund av företagets produktionsbehov varierar arbetstiden under söckenhelgsveckorna beroende på om arbetena avbryts under söckenhelgerna eller inte.

Med kontinuerligt treskiftsarbete avses arbete, som utförs i tre skift sammanlagt 24 timmar i dygnet under sju dagar i veckan.

Bestämmelser som gäller kontinuerligt treskiftsarbete tillämpas också i underjordiskt gruvarbete.

19.2 Utjämnning av arbetstiden i dag- och tvåskiftsarbete

A. Verkställande av den genomsnittliga veckoarbetstiden

Den genomsnittliga veckoarbetstiden verkställs så att man ger 12,5 dagar utjämningsledighet per kalenderår. Semesterdagar kan inte användas till utjämnande av arbetstiden.

Om man inte lokalt kommer överens om annat, genomförs arbetstidsutjämnningen så att ledighet hålls enligt arbetsgivarens anvisning minst ett arbetsskift åt gången.

Arbetstidsutjämnningen kan genom lokalt avtal genomföras också så att den ordinarie dygnsarbetstiden förkortas eller genom att olika alternativ för arbetstidens utjämnning kombineras.

B. Beviljande av utjämningsledighet

Tidpunkten för utjämningsledigheten

- framgår av ett på förhand fastställt arbetstidsschema,
- meddelas senast en vecka på förhand eller
- avtalas lokalt.

Arbetstidsschemat är till sin natur kollektivt och gäller för den tid, då arbetstidsform som används på ifrågavarande arbetsställe, avdelning eller arbetsplats i allmänhet, är dag- eller tvåskiftsarbete.

Om inte annat följer av arbetstidsschemat, anses en arbetstagare som är frånvarande från arbetet ha beviljats ledighet fastän han eller hon inte meddelats om det, då hela företaget, arbetsavdelningen eller arbetsgruppen till vilken arbetstagaren hör har tagit ut ledighet i enlighet med vad som avses i detta avtal.

C. Flytt av utjämningsledighet

Arbetsgivaren och arbetaren kan avtala om att ledigheten skjuts fram så att den ges senast för utgången av juni följande år. Huvudförtroendemannen ska få en utredning över hur framskjutningen av utjämningsledigheterna ordnas i praktiken.

En utjämningsledighet för vilken utjämningsstillägg inte har betalats kan skjutas fram. För en framskjuten utjämningsledighet betalas utjämningsstillägg i samband med att ledigheten tas ut. Man kan avtala annorlunda mellan arbetsgivaren och arbetstagaren om den mängd utjämningsledighet som framskjuts och tidpunkten för betalningen av utjämningsstillägget.

D. Utjämningsledighet och permittering

Vid undersysselsättningssituationer utnyttjas i första hand utjämningsledighet och vid behov tillgrips först därefter permittering.

19.3 Utjämningsstillägg och utbetalning av dessa

Inkomstbortfall till följd av arbetstidsutjämnings till genomsnittlig veckoarbetstid ersätts så att arbetstagaren för varje under den ordinarie arbetstiden utförd timme i detta avtal avsedd arbetsstidsform intjänar ett tillägg i cent, som i dag- och tvåskiftsarbete är 6,3 procent, i intermittert treskiftsarbete 11 procent och i kontinuerligt treskiftsarbete 14,3 procent av arbetstagarens kvartalsvis beräknade medeltimlön.

Tillägget betalas även

- under utbildnings- och resetid som arbetsgivaren ersätter under den ordinarie arbetstiden
- under den tid då arbetsgivaren betalar lön för sjuktid
- under den tid då arbetsgivaren betalar lön för sjuktid på grund av att arbetstagarens barn har insjuknat
- för den del av en förtroendemans eller arbetarskyddsfullmäktigs ordinarie arbetstid som går åt till att sköta med arbetsgivaren överenskomna uppgifter.

De intjänade tilläggen betalas per lönebetalningsperiod i dag- och tvåskiftsarbete, om inte annorlunda överenskommes lokalt. I treskiftsarbete avtalas tidpunkten för betalning av de intjänade tilläggen lokalt.

Arbetstiden för arbetare med månadslön utjämnas utan sänkning av månadslönen.

19.4 Arbetstidsschema

Av det på förhand uppgjorda arbetstidsschemat bör framgå förläggningen av den ordinarie dygns- och veckoarbetstiden samt den högst ett år långa perioden, inom vilken arbetstiden utjämnas till sin ordinarie längd.

I treskiftsarbete är arbetstidsschemat till sin natur kollektivt. Utjämningsperioden för arbetstiden omfattar högst ett år, i regel ett kalenderår.

Om det är synnerligen svårt att uppge detaljerade uppgifter om hur den ordinarie arbetstiden i dag- och tvåskiftsarbete förläggs i arbetstidsschemat för hela utjämningsperioden på grund av utjämningsperiodens längd eller för att arbetet är oregelbundet, kan man i detta fall göra upp ett arbetstidsschema för en kortare tidsperiod.

Vid uppgörandet av arbetstidsschemat ska arbetstiden ordnas så att den ledighet per vecka som avses i arbetstidslagen (veckoledighet) om möjligt förläggs i samband med söndagen. Med beaktande av den arbetstidsform eller det arbetstidsschema som används är målsättningen att arbetstagaren även har en annan ledig dag per vecka. Om den andra lediga dagen förläggs till en fast veckodag, bör denna om möjligt vara lördag. I annat fall framgår den lediga dagen av arbetstidsschemat.

Söckenhelgsveckorna och fridagar

Under vecka med extra helgdag är den ordinarie arbetstiden på dag före sådan helg samt på lördag 8 timmar, med undantag för påsklördag, midsommar- och julafton, vilka är fridagar, om inte produktionstekniska skäl annat påkallar.

Lördagen under de veckor då nyårsdagen, trettondagen, Kristi himmelfärdsdagen, 1 maj och självständighetsdagen infaller samt lördagen efter jul och påsk är fridag i sådana arbeten där arbetstiden också i övrigt följer systemet med lördag som fast fridag.

19.4.1 Ändring av arbetstidsschema och anmälan om ändring

Om grunderna för, verkningarna av och alternativen för ändring av ikraftvarande arbetstidsschema förhandlas på arbetsplatsen i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning.

En bestående ändring av ett gällande arbetstidsschema meddelas till arbetstagaren i fråga två veckor innan ändringen genomförs. En tillfällig ändring meddelas om möjligt en vecka innan ändringen genomförs, dock senast under den tredje dagen innan ändringen genomförs. Lokala avtal om andra anmälningstider kan ingås.

Ändringen är av tillfällig karaktär, om det är meningen att man på arbetsplatsen återgår till det gällande arbetstidsschemat efter att behovet av ändringen inte längre föreligger.

Bestämmelserna om ändring av arbetstidsschemat gäller inte nödarbete eller därmed jämförbart arbete.

19.5 Ändringar av arbetstidsformen

Vid övergång från en arbetstidsform till en annan bestäms arbetstiden och det tillägg som utbetalas för den separat, efter övergången i enlighet med bestämmelserna för ifrågakvarande arbetstidsform.

19.6 Allmänna bestämmelser om organisering av arbetstiden

Om man inte lokalt har kommit överens om hur arbetstiden organiseras enligt punkt 19.7, ska arbetstiden organiseras enligt följande:

1. Arbetsdygn

Arbetsdygnet börjar i dagarbete kl. 7.00. Arbetsveckan inleds på måndag. Söndagsarbetsdygnet liksom även det dygn som tillämpas vid beräkning av ersättning för veckovila bestäms enligt arbetsdygnet.

2. Förläggning av daglig arbetstid

Arbetsdygnet vid dagarbete inleds kl. 7.00, om arbetsgivaren på grund av produktionstekniska orsaker inte har fastställt en annan arbetstid.

3. Daglig vilopaus

I dagarbete hålls en timmes vilopaus, under vilken arbetaren kan avlägsna sig från arbetsplatsen.

I tvåskiftsarbete är vilopausen en halvtimme.

I treskiftsarbete bereds tillfälle att inta måltider under arbetet på en för detta ändamål avsedd plats.

Arbetaren kan på arbetsplatsen under sådan tid som med tanke på arbetets utförande är lämpligast, inta kaffe eller läsk.

4. Avlösning och ändring av skift

I skiftarbete skall arbetsskiften regelbundet avlösa varandra och med högst tre veckors intervaller växla.

Arbetsgivaren och arbetaren kan också komma överens om att arbetaren arbetar kontinuerligt i samma skift.

5. Organisering av ordinarie arbetstid till genomsnittlig arbetstid

Vid organisering av den ordinarie arbetstiden till genomsnittlig arbetstid iakttas en utjämningsperiod på högst ett år. I treskiftsarbete är perioden i regel ett kalenderår.

6. Nattarbete

Nattarbete får utföras i enligt bestämmelserna i 26 § i arbetstidslagen.

19.7 Organisering av arbetstiden genom lokalt avtal samt förlängning och förkortning av ordinarie arbetstid

Det rekommenderas att arbetsgivaren och huvudförtroendemannen minst årligen granskar

- om de befintliga arbetstidsarrangemangen fungerar med tanke på ordnandet av produktionen och serviceverksamheten

samt arbetstagarnas arbetstidsbehov på ett ändamålsenligt sätt

och

- om det finns behov och möjligheter på arbetsplatsen att under kalenderåret genomföra arrangemang för att förlänga eller förkorta ordinarie arbetstiden.

Lokalt kan man enligt de mål som uppsatts avtala om:

1. den maximala längden för ordinarie arbetstid per dygn och per vecka
2. en utjämningsperiod som är längre än ett år i avtalet om arbetstidsbank
3. tidpunkten för arbetsdygnets och arbetsveckans början
4. daglig vilopaus
5. ändring av arbetstidsschema
6. när nattarbete utförs med avvikelse från 26 § i arbetstidslagen.

Avtal om förlängning och förkortning av ordinarie arbetstid

A. Initiativ och avtalets grunder

Initiativet till att avtala om förlängning eller förkortning av ordinarie arbetstid kan tas av antingen arbetsgivaren eller huvudförtroendemannen som företräder arbetstagarna, eller en enskild arbetstagare i fråga om tjänsteårstillägg.

Grunder för sådant avtal kan bland annat vara:

- behov av extra arbetskraft och möjlighet att styra arbete till företagets egna yrkesarbetare
- undersysselsättning
- arbetstagarens eget önskemål.

B. Förlängning av arbetstid

För lokal förlängning av arbetstiden kan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen sinsemellan avtala (ramavtal) om att arbetstagaren under sitt anställningsförhållande har möjlighet att avtala annat med arbetsgivarens representant om längden på utjämningsledigheten för högst 48 timmar/6 dagar.

I ramavtalet är det bra att nämna saker som fastställs i avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, till exempel:

- hur lång utjämningsledighet man avtalar om
- tillvägagångssätt vid ändringssituationer
- avtal om att utjämningsledighet som på förhand införts i arbetstidsschemat utgör arbetstid
- när avtalet ingås och när det träder i kraft.

Avtal ska göras skriftligen och de kan gälla ett kalenderår åt gången. Huvudförtroendemannen ges en redogörelse om avtalsförfarandena.

Ifall annat enligt denna avtalspunkt avtalas om längden eller beviljandet av utjämningsledighet för en månadsavlönad arbetstagers, betalas denne en separat fast månadsersättning för alla kalendermånader. Ersättningen beaktas inte vid beräkning av andra lönerater.

Storleken av den separata fasta månadsersättningen beräknas enligt följande formel:

$\text{månadslön} * 0,051 * \text{längd på den avtalade utjämningsledighet som avtalats som arbetstid}$

100 timmar (12,5 dagar)

C. Förkortning av arbetstid

För att förkorta arbetstiden kan

- arbetsgivaren och huvudförtroendemannen sinsemellan lokalt avtala (ramavtal) om att arbetstagaren under sitt anställningsförhållande har möjlighet att avtala med arbetsgivarens representant om att byta ut semesterpremie eller en del av den mot motsvarande avlönad ledighet. Avtal ska ingås skriftligt.
- arbetsgivaren och arbetstagaren sinsemellan avtala om att tjänsteårstillägg som arbetstagaren förtjänar eller en del av det byts ut mot motsvarande ledighet – närmare bestämmelser om det i underpunkt 14.5.3 i kollektivavtalet.

19.8 Arbetstidsbank

19.8.1 Begrepp och syfte

Med arbetstidsbank avses ett på företags- eller arbetsplatsnivå ibruktaget system för sammanjämkning av arbete och fritid varvid man avtalar om sparande eller utlåning av olika delfaktorer samt om sammanslagning av dem på lång sikt.

Tids- och andra begränsningar gällande givande av delar man avtalat om som delfaktorer i arbetstidsbanken åsidosätts med arbetstidsbanksavtal, om man inte lokalt avtalar annorlunda.

Avsikten med arbetstidsbanken är att stöda företagets produktivitet och konkurrenskraft och beakta arbetarnas individuella arbetstidsbehov.

19.8.2 Ibrukttagande av arbetstidsbanken

Arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtalar lokalt skriftligt om ibrukttagandet av och detaljerna i systemet för arbetstidsbanken. I avtalet om ibrukttagandet av arbetstidsbanken ska man komma överens om åtminstone

1. vilka avtalet gäller
2. av vilka delfaktorer arbetstidsbanken består
3. maximiantalet för den ordinarie dygns och veckoarbetstiden
4. gränserna för sparande och utlåning av arbetstidssaldo, inom vilka den ordinarie arbetstiden kan variera inom en längre tidsperiod
5. lönegrunden, enligt vilken tid och/eller pengar kan sparas eller lånas
6. längden av perioden för utjämning av arbetstiden
7. hur arbetsförmåga inverkar på användning av ledighet från arbetstidsbanken

I avtalet ska man också anteckna principerna om ordnandet av den ordinarie dygns- och/eller veckoarbetstiden samt sättet för hur man meddelar och förfar i anslutning till ordnandet av arbetstiden.

Arbetsgivaren och arbetaren avtalar om tidpunkten för givandet av ledighet som varar en dag eller längre tid.

19.8.3 Användning av arbetstidsbanken

Man kan fritt avtala om gränserna för sparande och användning av tid i arbetstidsbanken. Då man avtalar om utjämningsperioder som är längre än ett år ska den genomsnittliga ordinarie arbetstiden dock högst vara i enlighet med arbetstidslagen.

19.8.4 Anställningsförhållandets upphörande

Saldot i arbetstidsbanken jämnas ut innan anställningen upphör. Ifall det finns sparad tid eller pengar i arbetstidsbanken då anställning upphör betalas de i samband med slutlikviden på sätt man lokalt avtalat om.

Lånad ledighet eller lånade pengar avdras från slutlikviden.

Ifall arbetarens arbetsavtal har sagts upp på grund av arbetsgivaren och arbetaren har befriats från skyldigheten att arbeta under hela sin uppsägningstid, avdras inte den skuld som finns i arbetstidsbanken från hans slutlikvid och saldon som sparats i arbetstidsbanken betalas ut i pengar.

Uppsägningstiden för avtalet om arbetstidsbank är sex månader, om man inte lokalt avtalar annorlunda. Utjämnings av arbetstidssaldona sker inom ramen för uppsägningstiden. Ifall tid- och pengssaldona inte har utjämnats under uppsägningstiden förfar man vid betalning och återbetalning av dem på samma sätt som då anställningen upphör, om man inte lokalt avtalar annorlunda.

20 ÖVERSKRIDNING AV ORDINARIE ARBETSTID OCH SÖNDAGSARBETE

20.1 Övertidsarbete per dygn

Definition

Med övertid per dygn enligt arbetstidslagen avses det arbete som utförs under arbetsdygnet utöver den ordinarie arbetstiden per dygn dvs. 8 timmar eller en lokalt avtalad längre ordinarie arbetstid per dygn.

Om arbetstiden har organiserats så att den i genomsnitt är 40 timmar per vecka, är övertidsarbete per dygn det arbete som överstiger det i arbetstidsschemat för ifrågakvarande arbetsdygn fastställda antalet ordinarie arbetstimmar.

Ersättning

För övertidsarbete per dygn betalas utöver tid- eller prestationslönen ett övertidstillägg som för de 2 första timmarna är 50 % och för de följande timmarna 100 % av medeltimlönen.

För dygnsövertid som utförs på söckenlördag samt helgaftnar betalas utöver arbetslönen ett övertidstillägg som för samtliga timmar är 100 % av medeltimlönen.

Den timlön som behövs för uträkningen av övertidstillägget för arbetare med månadslön beräknas så, att den månadslön som är den individuella tidlönen divideras med talet 169.

20.2 Övertidsarbete per vecka

Definition

Med övertidsarbete per vecka enligt arbetstidslagen avses det arbete som överskrider den enligt kollektivavtalet fastställda ordinarie arbetstiden per vecka, dvs. 40 timmar.

Om arbetstiden har organiserats så att den i genomsnitt är 40 timmar per vecka, avses som övertidsarbete per vecka det arbete som under respektive arbetsvecka överstiger det i arbetstidsschemat för ifrågavarande arbetsvecka fastställda antalet ordinarie arbetstimmar.

Då man räknar ut veckoövertidsarbetet beaktas inte under samma vecka utfört dygnsövertidsarbete.

Ersättning

För övertidsarbete per vecka betalas utöver tid- eller prestationslönen ett övertidstillägg som för de 8 första timmarna är 50 % och för de följande timmarna 100 % av medeltimlönen.

När övertidstillägg har betalats för 8 timmar, betalas för de övriga till övertidstillägg berättigade timmarna under arbetsveckan ett övertidstillägg som är 100 % av medeltimlönen oberoende av om det är fråga om dygns- eller veckoövertidsarbete.

Den timlön som behövs för uträkningen av övertidstillägget för arbetare med månadslön beräknas så, att den månadslön som är den individuella tidlönen divideras med talet 169.

20.3 Maximal mängd övertid

Övertidsarbete utförs med i lag stadgade begränsningar.

Som granskningsperiod för maximimängden övertidsarbete används ett kalenderår. I stället för ett kalenderår kan man lokalt avtala om att granskningsperioden är ett år. Granskningsperioden börjar från den lönebetalningsperiod för vilken lön betalas närmast efter kalenderårsskifte.

20.4 Mertidsarbete

Mertidsarbete är arbete som överskrider det i arbetstidschemat för ifrågakvarande arbetsdygn eller arbetsvecka fastställda antalet ordinarie arbetstimmar, utan att dock överskrida den ordinarie arbetstiden enligt arbetstidslagen.

20.4.1 Ersättning för mertidsarbete per dygn vid utjämning av arbetstiden (kollektivavtalsenligt övertidsarbete)

Arbete som utförs som mertidsarbete som på grund av utjämning av arbetstiden överskrider den för en heltidsarbetande arbetstagare i arbetstidschemat fastställda arbetstiden per dygn då den underskrider 8 timmar under dygnet i fråga, ersätts som övertidsarbete per dygn.

20.4.2 Ersättning för mertidsarbete per vecka vid utjämning av arbetstiden och under söckenhelgsvecka (kollektivavtalsenligt övertidsarbete)

Arbete som utförs som mertidsarbete

- a) för respektive arbetsvecka fastställd arbetstid då denna överskrider heltidsarbetande arbetares i arbetstidsschemat

Arbetstid och semester

---

fastställda arbetstid då den underskrider 40 timmar för ifrågavarande vecka eller

- b) vilket under söckenhelgsveckor överskrider det i arbetstidsschemat fastställda antalet arbetstimmar för ifrågavarande arbetsvecka,

ersätts som övertidsarbete per vecka.

20.5 Ersättning för arbete som utförts under ledig dag (kollektivavtalsenligt övertidsarbete)

Arbete som utförs på en ledig dag ersätts så som avtalats om för övertidsarbete per vecka, då arbetstagaren på grund av följande godkända orsaker inte har haft möjlighet att under de i arbetstidsschemat fastställda arbetsdagarna per vecka utföra arbete så många timmar att de motsvarar hans eller hennes ordinarie arbetstid per vecka, och han eller hon arbetar på i arbetstidsschemat antecknade lediga dagar.

Följande anses som godkända orsaker:

- arbetstagarens semester,
- arbetsoförmåga till följd av arbetstagarens sjukdom,
- frånvaro med lön på grund av insjuknat barn såsom avses i punkt 31.3 i kollektivavtalet,
- permittering på grund av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker (gäller ej förkortad arbetsvecka),
- yrkesutbildning, gemensam utbildning eller facklig utbildning enligt punkt 47.1–47.3 i kollektivavtalet som godkänts av utbildningsarbetsgruppen,
- resa på arbetsgivarens order eller
- repetitionsövning.

20.6 Lokalt avtalat övertidstillägg (ett övertidsarbetsbegrepp)

I avvikelse från punkt 20.1 och 20.2 kan man lokalt avtala om fastställande av övertidstillägg och storleken på tillägget enligt något av nedan nämnda alternativ:

- a) I övertidstillägg betalas 55 % för alla timmar som berättigar till övertidstillägg.
- b) I övertidstillägg betalas för de första till övertidstillägg berättigande timmarna 50 % och för de därpå följande timmarna 100 % tillägg.
- c) I övertidstillägg betalas för de första femtio till övertidstillägg berättigande timmarna 35 %, för de därpå följande hundra timmarna 65 % och för därpå följande timmar 100 %.
- d) Man avtalar lokalt om övertidstilläggets storlek och om en eventuell på timmar baserad differentiering med anpassning av ovan nämnda exempel.

Avtal om övertidstillägg

När man utarbetar ett lokalt avtal utreder man för en tillräckligt lång tidsperiod nivån på det nuvarande systemet för övertidstillägg och lösningens målsättningar på arbetsplatsen vilka kan hänföra sig bl.a. till främjande av mångsidiga arbetstidsarrangemang, kostnadshantering och en förenkling av principerna för ersättning av övertidsarbete.

Om storleken av övertidstillägget grundar sig på ett system med flera nivåer kan uppföljningsperioden för timgränserna vara högst ett år.

Det lokala avtalet gäller både övertidsarbete enligt arbetstidslagen och kollektivavtalsenligt övertidsarbete.

Ett lokalt avtal påverkar inte söndagsförhöjningen eller ersättningen för ledighet per vecka.

Lokala avtal – upprättande, giltighet och uppsägning

Ett lokalt avtal ingås skriftligt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen och kan ingås så att det gäller tillsvidare eller för viss tid.

Uppsägningen av ett avtal som gäller tillsvidare skall ske skriftligt. Uppsägningstiden är tre månader om man inte avtalat annorlunda. Om man för ersättningen av utförda arbetstimmar som berättigar till övertidstillägg använder ett system som är uppdelat i olika nivåer, upphör avtalet dock tidigast då den uppföljningsperiod löper ut som närmast följer efter det att uppsägningstiden löpt ut om man inte avtalar annorlunda.

Arbetsplatsens genomsnittliga övertidstillägg

Om inte annat avtalas om ersättning för övertidsarbete, betalas tillägget till 55 %, om den för en tillräckligt lång tid beräknade genomsnittliga procenten för övertidstillägget på arbetsplatsen inte överskrider det.

Förbundens övriga anvisningar

Material som stöder lokala avtal finns på förbundens hemsidor, se www.teknologiateollisuus.fi och teollisuusliitto.fi.

20.7 Skifttillägg för övertid

Till skiftarbetare betalas för övertidsarbete ett skiftarbetstillägg enligt det skift under vilket han utför övertidsarbetet. För övertidsarbete utbetalas skifttillägget enkelt utan övertidsförhöjning.

Bestämmelsen tillämpas, ifall skiftarbetare som dygnsövertidsarbete eller veckoövertidsarbete utför arbete, som i övrigt enligt arbetstidsschemat är organiserat som ordinarie skiftarbete.

20.8 Söndagsarbete

För arbete som utförs på söndag eller på en annan kyrklig högtidsdag betalas utöver tid- eller prestationslönen och de eventuella övertidstilläggen som söndagsförhöjning för varje arbetstimme ett tillägg på 100 % av medeltimlönen.

När det handlar om intermittenta arbetstidsformer som koncentreras till en söckenhelg kan huvudförtroendemannen i fråga om en kyrklig högtid (nyårsdagen, trettondagen, Kristi himmelfärdsdag, juldagen, annandag jul) som infaller på en tisdag, onsdag eller torsdag skriftligen avtala om utbetalningen av en söndagsförhöjning eller förhöjningens storlek. Detta gör det möjligt att på ett kostnadsneutralt sätt överföra ordinarie arbetstid till en dag som skulle ha varit en ledig dag enligt arbetstidsschemat.

Den timlön som behövs vid betalning av söndagstillägg till en arbetstagare med månadslön beräknas så att den månadslön som utgör den personliga tidlönen divideras med talet 169.

20.9 Arbete på påskafton, midsommarafton och julafton

För arbete utfört på påskafton, midsommarafton och julafton betalas ett tillägg som uppgår till 100 procent av medeltimlönen. Detta moment gäller inte kontinuerligt ett- eller tvåskiftsarbete liksom inte heller oavbrutet treskiftsarbete.

Detta tillägg betalas dock inte om veckoövertidsersättningen redan betalas ut till 100 procent.

Under ovan nämnda dagar kan arbete utföras under de förutsättningar som avses i 33 §, 1 momentet i arbetstidslagen.

20.10 Avvikelse från ledighet per vecka samt ersättning

En arbetstagare som tillfälligt behövs i arbete under sin veckovila kompenseras för den tid som gått åt till arbete under veckovilan enligt vad som avtalats personligen med arbetstagaren innan arbetet inleddes antingen genom att den ordinarie arbetstiden förkortas med den tid som gått åt till arbete under veckovilan eller genom en penningersättning.

I kontinuerligt treskiftsarbete eller i fortlöpande två- eller ettskiftsarbete anses en arbetstagare ha gått miste om sin veckovila om arbetstagaren har utfört arbete under arbetsveckans alla dagar utan att få 35 eller minst 24 timmars oavbruten ledighet. I ett sådant fall kompenseras tiden som gått åt till arbetet under veckoledigheten på det sätt som beskrivs i föregående stycke.

Veckovilan anses inte förverkligad under den tid då arbetstagaren är frånvarande från arbetet på grund av sin egen sjukdom eller på grund av vård av ett sjukt barn eller på grund av utbildning eller resa som genomförs på arbetsgivarens uppdrag.

20.10.1 Beräkningsgrund för ersättning för ledighet per vecka

Vid beräkning av ersättning för ledighet per vecka beaktas de arbetstimmar arbetstagaren har varit i arbete under det/de arbetsdygn då ledigheten per vecka senast borde ha getts. Avvikande från bestämmelsen ovan beaktas i kontinuerligt treskiftsarbete eller i fortlöpande två- eller ettskiftsarbete de arbetstimmar under vilka arbetstagaren har arbetat under veckans enligt arbetstidsschemat sista lediga dag.

20.10.2. Beviljande av ersättande ledighet

Förkortning av den ordinarie arbetstiden som ersättning för förlorad veckovila ska genomföras senast inom tre månader efter att arbetet utförts, om inte annat avtalas mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

20.10.3 Penningersättning

Förlorad veckovila kan också ersättas genom att till arbetstagaren utöver tid- eller prestationslönen och eventuella övertids- och söndagstillägg betalas en ersättning som uppgår till 100 procent av medeltimlönen.

20.11 Utryckningsarbete

20.11.1 Kallelse till utryckningsarbete utanför den ordinarie arbetstiden

När en arbetstigare kallas till utryckningsarbete utanför hans eller hennes ordinarie arbetstid efter att han eller hon redan har avlägsnat sig från arbetsplatsen betalas till honom eller henne minst arbetslön för en timme samt övertidstillägg om arbetet är övertidsarbete.

Dessutom betalas en speciell utryckningspenning enligt följande:

- a) en ersättning motsvarande två timmars medeltimförtjänst då kallelse till plötsligt påkommande arbete getts efter ordinarie arbetstid eller på en fridag, dock före klockan 21.00.
- b) en ersättning motsvarande tre timmars medeltimförtjänst, då kallelse getts mellan klockan 21.00 och 06.00. Om arbetet samtidigt är övertidsarbete, betalas i de fall som avses i denna punkt övertidstillägget genast till 100 %.

20.11.2 Meddelande under ordinarie arbetstid

Om arbetstagaren under sin ordinarie arbetstid som slutar kl. 16.00 meddelas att han eller hon under samma arbetsdygn efter att han eller hon redan avlägsnat sig från arbetsplatsen ska återvända till övertidsarbete som börjar efter kl. 21.00, betalas han eller hon en i underpunkt 20.11.1. a) angiven ersättning motsvarande två timmars medeltimförtjänst.

20.12 Beredskap

Med beredskap avses att arbetstagaren enligt avtalet är skyldig att utanför arbetstiden vara i beredskap att på kallelse utföra arbetsuppgifter. I avtalet ska längden på beredskapstiden anges. Arbetsuppgifterna kan utföras på arbetsplatsen, på kommanderingsplatsen eller via distansförbindelser. Beredskapstiden inräknas inte i arbetstiden.

Arbetsgivaren är skyldig att till arbetaren betala ersättning för de begränsningar som beredskapen medför för arbetares användning av fritiden.

Den ersättning som betalas för beredskapstiden är:

- a) 50 % av medeltimlönen ifall arbetstagaren är skyldig att inleda arbetet utan dröjsmål, dock senast inom 1,5 timme efter inkallelsen
- b) 35 % av medeltimlönen ifall arbetstagaren är skyldig att inleda arbetet senast inom 3 timmar efter inkallelsen
- c) 20 % av medeltimlönen ifall svarstiden är över 3 timmar.

Arbetaren och arbetsgivaren kan också avtala annorlunda om ersättningen för beredskapen.

Bestämmelser om utryckningsarbete tillämpas inte då en arbetstagare kallas till arbetet.

21 SEMESTER

21.1 Semesterns längd och beviljande av semester

Arbetare får semester enligt semesterlagen.

21.1.1 Dagar likställda med arbetade dagar

I 2 kap. 7 § i semesterlagen regleras sådan frånvaro som är likställd med arbetad tid när längden på semestern fastställs. Därtill räknas som tid likställd med arbetad tid den tid då arbetstagaren getts befrielse från arbete för att delta i Industrifacket rf:s förbunds möte eller förbundsfullmäktiges eller förbundsstyrelsens möte. Som arbetstid betraktas den tid under vilken arbetstagare beviljats ledigt för att delta i Finlands Fackförbunds Centralorganisations, FFC:s kongress eller fullmäktigemöte. Arbetstagaren bör, när han anhåller om ledighet, förete vederbörlig utredning över den tid, som han behöver för deltagande i mötet.

Lediga dagar för utjämning av arbetstiden, ledighet som tas ut från arbetstidsbanken, tjänsteårstilläggsledighet och semesterpremieledighet är också likställda med arbetad tid.

21.1.2 Organisering av semester i treskiftsarbete

Vid användningen av femskiftssystem i kontinuerligt treskiftsarbete ges åt arbetare, ifall inte produktionstekniska orsaker motiverar annat eller därom lokalt annat överenskommes, en 24 dagar lång enhetlig ledig tid under perioden 20.5–20.9 för semester.

De semesterdagar som blir över efter ovan nämnda kalenderperiod och som ingår i semesterdelen på 24 dagar ges i regel som en sammanhängande period under det kalenderår under vilket semesterkvalifikationsåret löper ut.

I treskiftsarbete ges den del av semestern som överstiger 24 semesterdagar under det kalenderår inom vilket kvalifikationsåret löper ut eller före utgången av april månad följande år.

21.2 Semesterlön och semesterersättning till arbetstagare med timlön (gäller personer som omfattas av 14-dagarsregeln)

Medeltimlönen under semesterkvalifikationsåret utgör grunden för beräkningen av arbetstagarens semesterlön och semesterersättning. Medeltimlönen beräknas så att den lön som under semesterkvalifikationsåret (1.4–31.3.) betalats eller förfallit till betalning till arbetstagaren för arbetad tid, med undantag av den förhöjning som utöver grundlönen betalas för nödarbete eller overtidsarbete enligt lag eller avtal, divideras med motsvarande antal arbetstimmar.

Lönesumman som ligger till grund för beräkningen av medeltimlönen under semesterkvalifikationsåret omfattar:

- förtjänst för arbetad tid i tid-, ackords-, blandackords- och premiearbete
- tillägg för skiftarbete
- kvälls- och natttillägg
- utjämningsstillägg för arbetad tid
- söndagstillägg
- ersättning för ledighet per vecka
- olika miljötillägg samt
- resultatpremietillägg, om resultatpremietilläggets beräkningsgrund inte redan omfattar semesterlön och -ersättning.

A. Koefficienter

Arbets­tagarens semesterlön och semesterersättning beräknas genom att arbets­tagarens medeltimlön under semester­kvalifikationsåret multipliceras med en koefficient enligt antalet semester­dagar. Koefficienterna är följande:

Antal semesterdagar	koefficient
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0

28	207,2
29	214,8
30	222,4

Om antalet semesterdagar är större än 30, höjs koefficienten med talet 7,2 för varje semesterdag.

B. Deltidsarbete

Om den ordinarie arbetstiden per dygn under semesterkvalifikationsåret har varit kortare än 8 timmar, beräknas semesterlönen och semesterersättningen genom att multiplicera medeltimlönen med det tal som fås då ovanstående koefficienter multipliceras med kvoten av antalet ordinarie arbetstimmar per vecka och talet 40.

21.3 Semesterlön och semesterersättning för arbetstagare med månadslön

En arbetstagare med månadslön får för den semestertid han eller hon tjänar in sin lön eller en eventuell semesterersättning enligt semesterlagen.

Åt arbetare som regelmässigt utför skiftarbete betalas skifttilläggen för semestertiden i enlighet med arbetstidsschemat enligt rådande praxis på arbetsplatsen. Tilläggen betalas antingen innan semestern inleds eller på ordinarie lönebetalningsdag.

21.4 Utbetalning av semesterlön

Semesterlönen ska betalas ut innan semestern börjar. Till en arbetstagare med timlön kan semesterlönen för en semesterperiod om högst sex dagar betalas på ordinarie lönebetalningsdag.

Lokalt kan man avtala om att semesterlönen betalas på de ordinarie avlöningsdagarna under semestern.

Det lokala avtalet ska gälla alla arbetstagare. Semesterlönen skall i så fall dock vara i sin helhet erlagd senast vid den lönebetalning, då lönen för den första arbetsdagen efter semestern betalas.

21.5 Semesterpremie

Till en arbetstagare med timlön betalas 50 % av hans eller hennes semesterlön i semesterpremie.

Den semesterpremie som ska betalas till en arbetstagare med månadslön beräknas genom att dividera summan av den månadslön som utgör den personliga tidlönen och skifttilläggen under semestertiden med talet 50 och multiplicera kvoten med antalet semesterdagar.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan skriftligen avtala om att byta ut semesterpremien eller en del av den mot motsvarande avlönad ledighet, om arbetsgivaren och huvudförtroendemannen ingått ett skriftligt lokalt (ram)avtal om denna möjlighet.

I ramavtalet är det bra att nämna saker som fastställs i avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, till exempel:

- tidpunkten för utbetalning av lön för en ledighet som tas ut som semesterpremieledighet
- effekten av arbetsoförmåga på användningen av semesterpremieledighet
- eventuell ändring av den överenskomna tidpunkten för semesterpremieledigheten.

21.5.1 Betalning av semesterpremie i samband med semesterlönen

Semesterpremien betalas enligt följande, om man inte lokalt avtalar skriftligen om en annan tidpunkt för betalningen:

Hälften av semesterpremien erläggs innan semestern inleds. Hälften erläggs i samband med den lönebetalning, vid vilken

Arbetstid och semester

---

arbetare erhåller lön för den första arbetsdagen efter semestern, eller skulle ha erhållit ifall han inte varit förhindrad att komma på arbete.

För att arbetaren skall erhålla den andra delen av semesterpremierna, bör hans anställning dock vara i kraft ännu under semesterns sista dag. Ifall arbetsgivaren under semesterperioden avslutar arbetarens anställning under dennes semester av annan än på arbetaren beroende orsak, betalas åt arbetaren även semesterpremiens andra del.

Om man lokalt har avtalat annorlunda om tidpunkten för betalning av semesterpremierna, ska semesterpremierna också i dessa fall betalas i sin helhet senast före början av nästa semesterkvalifikationsår. Det lokala avtalet ska gälla alla arbetstagare.

Ifall arbetarens anställning upphör före den lokalt avtalade tidpunkten för betalning av semesterpremierna betalas den vid anställningens upphörande, ifall arbetaren i övrigt enligt kollektivavtalet är berättigad till premien.

21.5.2 Betalning av semesterpremie i samband med semesterersättningen

Semesterpremierna betalas också i samband med en eventuell semesterersättning om anställningen upphör under semesterperioden av annan än på arbetaren beroende orsak. Semesterpremie betalas härvid för semesterersättningen för det föregående, avslutade semesterkvalifikationsåret, men inte för semesterersättning gällande ett avbrutet semesterkvalifikationsår.

Att ett arbetsavtal för viss tid löper ut anses inte som en orsak som beror på arbetstagen.

21.5.3 Pensionering

Till en arbetstagare som går i ålderspension eller invalidpension betalas semesterpremie för den semesterlön och eventuella semesterersättning som han eller hon är berättigad till.

Åt arbetare som avgår med pension, betalas semesterpremie även för semesterersättning för det eventuellt avbrutna semesterkvalifikationsåret.

21.5.4 Militär- eller civiltjänstgöring

Åt arbetare som inleder sin beväringstjänstgöring betalas semesterpremie för den semesterlön och semesterersättning, till vilken han är berättigad vid inträdet i militärtjänsten. Bestämmelsen tillämpas på motsvarande sätt på civiltjänstepliktig.

IV ARBETSKOMMENDERINGAR OCH ERSÄTTNINGAR

Bestämmelserna om arbetskommenderingar reglerar ersättningen av de kostnader som arbetskommenderingarna ger upphov till.

Arbetstagaren har under vissa av de nedan fastställda förutsättningarna rätt till särskilda ersättningar och förmåner, som bland annat gäller söckenhelger och tillåten frånvaro.

22 ARBETE UTANFÖR DEN ORDINARIE ARBETSPLATSEN

22.1 Definition av ordinarie arbetsplats

Med ordinarie arbetsplats avses den plats, där arbetaren huvudsakligen arbetar.

Arbetsgivaren bör i samband med anställningen informera arbetstagaren om vilken som är arbetstagarens ordinarie arbetsplats. Då omständigheter som inverkar på vad som kan anses som ordinarie arbetsplats väsentligt har förändrats ska utredningen ges på nytt.

22.2 Skyldighet att resa och underrättelse om arbetskommendering

För arbetsuppgifterna nödvändiga resor utförs på ändamålsenligt sätt så att resan inte tar mera tid i anspråk eller förorsakar större utgifter än vad som är nödvändigt för skötseln av uppgifterna.

Meddelande om arbetskommendering ges åt arbetaren senast på den tredje dagen före resan. Man kan dock avvika från denna anmälningsstid om det gäller en brådskande arbetskommendering. Motsvarande avvikelser är möjliga också när arbetstagarens arbetsavtal eller normala arbetsuppgifter i övrigt förutsätter ständiga resor eller upprepade korta arbetskommenderingar.

22.3 Arbetsresans och resedygnets början och slut

Arbetsresan och resedygnet, som utgörs av en högst 24 timmar lång tidsperiod, börjar då arbetaren beger sig på resa till kommenderingsplatsen från sin arbetsplats eller sin bostad samt upphör, när han återkommer till sin arbetsplats. Kan arbetaren inte återvända till arbetsplatsen under ordinarie arbetstid anses resan och resedygnet vara avslutade då han återvänder till bostaden.

Nödvändig väntetid under resan vilken förorsakas av de allmänna kommunikationsmedlens tidtabeller då man byter från ett trafikmedel till ett annat hör även till resan.

Arbetsgivaren bör med beaktande av den tid som sammanlagt använts för resa och arbete se till att arbetaren får tillräcklig vila per arbetsskift.

22.4 Ersättning för kostnader som förorsakas av arbetskommendering

22.4.1 Resekostnader

Arbetsgivaren ersätter erforderliga resekostnader, som förorsakas av resor till och från kommenderingsplatsen eller till en annan kommenderingsplats, när arbetet utförs på över 10 kilometers avstånd från arbetarens ordinarie arbetsplats och bostad. Till nödvändiga resekostnader räknas priset på biljetter (om resan sker på natten, sovplatsbiljetter) i andra klass samt kostnader för bagage.

A. Användning av egen bil på arbetsresor

Arbetsgivaren och arbetaren kan före resan avtala om att arbetaren använder sin egen bil och om den ersättning som betalas. Tilläggsersättning betalas för med arbetsgivaren avtalad transport av andra personer eller varor. Ersättningarnas storlek är det belopp som av skattestyrelsen årligen fastställs såsom skattefritt.

B. Resor under arbetsdagen

Om arbetstagaren under arbetsdagen blir tvungen att resa mellan den ordinarie arbetsplatsen och kommenderingsplatsen, betalas ersättning för alla erforderliga resekostnader samt för restiden.

22.4.2 Dagtraktamente

När stället där arbetet utförs mätt längs en allmänt använd farväg ligger på över 40 kilometers avstånd från arbetstagarens ordinarie arbetsplats och bostad, betalas dagtraktamente för varje resedygn enligt följande:

- Partiellt dagtraktamente betalas, då arbetsresan varat över 6 timmar.
- Heldagstraktamente betalas, då arbetsresan varat över 10 timmar.

Partiellt dagtraktamente betalas för en del av ett dygn som överstiger ett fullt resedygn med minst 2 och högst 6 timmar.

Dagtraktamentet är till sin storlek det skattefria belopp som skattestyrelsen årligen fastställer.

Om arbetaren under något resedygn får gratis kost eller om kosten ingår i resebiljettens pris, avdras hälften från dagtraktamentet. Med gratis kost avses i fråga om heldagstraktamente två måltider och i fråga om partiellt dagtraktamente en gratis måltid.

22.4.3 Ersättning för restid på arbetsresor

Om arbetstagaren får dagtraktamente för arbetsresan, betalas även ersättning för restiden.

Ersättning för resetiden betalas åt arbetaren för högst 16 resetimmar per arbetsdygn både under en dag som enligt arbetstidschemat är arbetsdag och under en ledig dag. Från detta timavtal avdras det antal arbetstimmar, som arbetare under ifrågavarande arbetsdygn utfört under ordinarie arbetstid.

Som ersättning för restiden betalas en ersättning som motsvarar den timavlönade arbetstagarens personliga tidlön. För det antal resetimmar, som motsvarar antalet förlorade ordinarie arbetstimmar, betalas ersättning enligt medeltimlön.

Om det för arbetstagaren har ordnats en sov- eller hyttplats, betalas inte ersättningen för restid mellan kl. 21.00 och 7.00.

22.4.4 Måltidsersättning

Arbetstagaren betalas en måltidsersättning på $\frac{1}{4}$ av dagtraktamentet för inrikesresor under följande förutsättningar:

- arbetet utförs på över 10 kilometers avstånd från arbetstagarens ordinarie arbetsplats och bostad
- arbetstagaren har ingen möjlighet att inta måltid på sin ordinarie arbetsplats eller hemma och
- en gratis måltid ges inte på arbetsplatsen.

Måltidsersättning betalas inte, då arbetare arbetar på samma företags olika arbetsplatser och måltidsmöjligheterna och -förhållandena motsvarar den ordinarie arbetsplatsens.

Om arbetstagarens arbete inklusive resorna har pågått i minst 12 timmar och han eller hon därför först sent på kvällen kan återvända hem, ska de uppkomna kostnaderna ersättas med en andra måltidsersättning. I de ovannämnda timmarna inbegrips även arbetstimmar som fullgjorts under samma arbetsdygn omedelbart före resan.

22.4.5 Övernattningskostnader

A. Inkvarteringskostnader

Ifall för arbetaren inte har ordnats inkvarteringsmöjlighet, betalar arbetsgivaren mot godkänd utredning ersättning för inkvarteringskostnaderna under arbetskommenderingen.

Inkvarteringskostnadernas högsta belopp per resedygn är när avtalet ingås följande:

- a) i städerna Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla 148 euro
- b) i övriga kommuner 105 euro.

B. Nattresepenning

Nattresepenning, vars storlek är det belopp som skattestyrelsen fastställt såsom skattefritt, betalas för sådant till dagtraktamente berättigat resedygn, under vilket fri inkvartering inte ordnats för arbetaren eller han inte fått inkvarteringsersättning eller sovplats under resan.

22.5 Anskaffande av bostad

Före avfärden till kommenderingsorten redogör arbetsgivaren för möjligheterna att få bostad på kommenderingsorten eller i dess närhet eller reserverar där vid behov bostad åt arbetaren.

I bostaden bör finnas normal inredning, linnekläder samt med tanke på förhållandena tillräckliga social- och rekreationsutrymmen.

Ordnar arbetsgivaren vid en fast arbetsplats på kommenderingsorten bostad åt arbetaren bör det inkvarteringsmaterial som arbetsgivaren införskaffar för detta ändamål vara sådant, att boendetrymmet per inkvarterad arbetare är minst 10 m² och att med beaktande av förhållandena på kommenderingsplatsen inkvarteras högst en person per rum.

Om arbetarens arbetskommendering på samma arbetsställe varar högst en vecka, kan två personer inkvarteras i samma rum, som då ska vara minst 13 m².

I denna avtalspunkt avses med boendetrymme sovplatsen i inkvarteringen, och den omfattar inte ytan på de övriga utrymmena i lägenheten.

Om arbetskommenderingen avbryts av att arbetaren reser hem till veckosluten, men han arbetar på samma plats också efter avbrottet, ska arbetsgivaren ordna inkvarteringen för arbetaren enligt huvudregeln.

I bostadsvagn, som av arbetsgivaren införskaffas för inkvartering, bör finnas 7 m³ boendetrymme per inkvarterad arbetare.

22.6 Specialbestämmelser

22.6.1 Resekostnader och ersättning för restid på kommenderingsorten

Om det på kommenderingsorten inte är möjligt att få bostad i närheten av arbetsplatsen och arbetstagaren på grund av det måste bo över fem kilometer från arbetsplatsen, är han eller hon berättigad till ersättning för resekostnaderna. Ersättningens storlek bestäms i första hand av den avgift som uppbärs i allmänna kommunikationsmedel för sträckan i fråga. Är arbetare på grund av bristande allmänna kommunikationsförbindelser tvungen att anlita egen bil tillämpas avtalspunkten om användning av egen bil.

Om arbetsplatsen på kommenderingsorten med allmänna vägar mätt ligger på över 40 kilometers avstånd från den tillfälliga bostad arbetstagaren använder, betalas till honom eller henne för denna resa ersättning för resetid enligt det som avtalats ovan i underpunkt 22.4.3.

22.6.2 Frånvaro på kommenderingsplatsen utan godtagbar orsak

Om arbetstagaren utan godtagbar orsak är borta från arbetet på kommenderingsplatsen, minskas dagtraktamentets belopp för frånvarodagen i förhållande till den tid då arbetstagaren inte har utfört arbete.

Om frånvaron direkt ansluter sig till en fridag strax före eller efter arbetsdagen utbetalas inget dagtraktamente för denna fridag.

22.6.3 Hemresor i samband med helgdagar

Arbetsgivaren ersätter arbetstagarens resekostnader till hemorten och därifrån tillbaka till arbetsplatsen, betalar dagtraktamente samt ersättning för resetiden under resan och nattresepenning enligt förutsättningarna i det här kapitlet, om arbetstagaren före påsk-, midsommar- eller juldagen har arbetat oavbrutet i minst tre veckor på kommenderingsorten.

Arbetstagaren har i den ovan avsedda situationen inte rätt att avbryta sin arbetskommendering om arbetets tekniska karaktär eller andra tvingande skäl hindrar det.

22.6.4 Hemresa i anslutning till arbetsoförmåga

Om arbetsgivaren skickar hem en arbetstagare från kommenderingsorten på grund av arbetstagarens sjukdom eller olycksfall, betalas kostnaderna för hemresan enligt detta kapitel. Ersättning för restid betalas för den tid av hemresan för vilken man inte betalar lön för sjuktid.

22.7 Arbete utomlands

En arbetstagare ska inte förordnas utlandskommendering utan hans eller hennes samtycke. Något särskilt godkännande behövs inte om det är fråga om en brådsåkande arbetskommendering, om arbetstagarens arbetsavtal förutsätter resor också till utlandet eller om utlandskommenderingar hör till arbetstagarens normala arbetsuppgifter.

För researbete utomlands ska man skriftligt avtala om lönevillkor, betalningssätt och andra ekonomiska förmåner i anslutning till anställningsförhållandet innan resan börjar. Förbundens handbok Arbetsvillkor för arbete utomlands innehåller frågor som man bör avtala om.

Dagtraktamentet i varje enskilt land är det skattefria belopp för dagtraktamente som årligen fastställs av skattestyrelsen.

I researbete utomlands tillämpas bestämmelserna i detta kollektivavtal i den mån de inte strider mot lagstiftningen i ifrågavarande land.

22.8 Några undantagsbestämmelser

När det gäller ersättning av kostnaderna för researbete i s.k. gränsarbete och arbetsplatser som ligger i Sverige i fråga om ett företag som ansluter sig som medlem till något svenskt arbetsgivarförbund eller ingår ett separat kollektivavtal med ett svenskt fackförbund, iaktas de bestämmelser som gällde i malmgruvebranschens kollektivavtal 2011–2013. Dessa bestämmelser finns på förbundens webbplatser.

22.9 Lokala avtal

Om ersättningen och omfattningen av de kostnader som avses i punkterna 22.4–22.8 och som förorsakas av en arbetskommendering kan lokalt avtalas annat. Om researbete utförs allmänt på arbetsplatsen, ingås ett lokalt avtal skriftligen mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen.

23 SÖCKENHELGSERSÄTTNING SAMT ANDRA ERSÄTTNINGAR OCH FÖRMÅNER

23.1 Söckenhelger som ersätts

En arbetstagare med timlön betalas en söckenhelgsersättning som motsvarar medeltimlönen för 8 timmar för

- långfredag
- annandag påsk
- Kristi himmelsfärdsdag

samt för följande när de inte infaller på en lördag eller söndag

- nyårsdagen
- trettondagen
- första maj
- midsommarafton
- julafton samt
- juldagen och annandag jul.

Söckenhelgsersättningen för arbetare som utför deltidsarbete uträknas så, att ovannämnda söckenhelgsersättning multipliceras med kvoten av ifrågavarande ordinarie veckotimmars antal och talet 40.

23.2 Förutsättningar för betalning av söckenhelgsersättningar

Söckenhelgsersättning betalas en arbetstagare vars anställningsförhållande fortgått oavbrutet i minst en månad före söckenhelgen i fråga. Dessutom krävs att arbetstagaren enligt arbetstidsschemat har arbetat antingen den sista arbetsdagen före eller den närmast följande arbetsdagen efter söckenhelgen.

Om tidigare i detta moment nämnda bestämmelser om förutsättningen att arbetstiden följts enligt arbetstidsschemat skulle medföra förlust av helgdagsersättning för flera på varandra följande söckenhelgdagar, skall förlusten av ersättning dock gälla endast en av dessa söckenhelgdagar.

Om arbetstagaren utan tillåtelse har varit borta på en söckenhelg som enligt arbetstidsschemat är en arbetsdag, utbetalas ingen söckenhelg ersättning.

Söckenhelg ersättning betalas även för sådana söckenhelger som infaller

- under semester
- under tiden för tjänsteårstilläggsledigheten
- under tiden för semesterpremieledigheten
- under en period då arbetstagaren får lön för sjukledighet eller moderskapsledighet
- under frånvaro med lön på grund av sjukt barn (punkt 31.3),
- under de 15 första kalenderdagarna av permittering på grund av ekonomiska eller produktionsmässiga skäl,
- under lagstadgad faderskapsledighet.

För självständighetsdagen betalas en ersättning som motsvarar söckenhelg ersättningen till en arbetstagare, som på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom eller olycksfall inte har rätt till lagenlig lön för självständighetsdagen, förutsatt att självständighetsdagen infaller på en annan veckodag än lördag eller söndag under den arbetsoförmåga för vilken arbetstagaren får lön för sjuktid.

23.3 Övriga ersättningar och förmåner

23.3.1 Arbetstagarens rätt till ledighet

Arbetare har rätt att få ledigt från arbetet:

- den dag han vigs till äktenskap
- på sin 50- och 60-årsdag
- på en anhörigs jordfästningsdag.

I första hand används arbetstidens utjämningsledighet till givandet av ledighet.

23.3.2 Uppbåd och repetitionsövningar

Arbetsgivaren betalar till arbetstagare, som för första gången deltar i värnpliktsuppbåd, för upp bådsdagen en ersättning som motsvarar förtjänsten för högst en arbetsdag.

Ifall arbetare under upp bådsdagen också är i arbete får han dessutom lön för den tid han är i arbete.

För arbetare som deltar i separat läkarundersökning som ansluter sig till upp båd erläggs ersättning för förlorad arbetsförtjänst för den tid som enligt godtagbar redogörelse åtgått till undersökningen och som han är tvungen att vara borta från arbetet under ordinarie arbetstid.

Arbetsgivaren betalar lön för tiden för reservövningen så, att arbetaren får fulla löne förmåner då reservistlönen från staten medräknas. Arbetsgivaren får dra av reservistlönen för arbetsdagar som antecknats i arbetstidsschemat.

Bestämmelsen tillämpas även på arbetstagare som med stöd av civiltjänstlagen förordnas till tjänstgöring som ersätter repetitionsövningar eller som med stöd av räddningslagen utbildas till särskilda uppgifter inom befolkningsskyddet.

Ersättningen grundar sig på medeltimplönen.

23.3.3 Möten i Industrifacket rf:s administrativa organ

Arbetstagare som har valts in i Industrifacket rf:s styrelse, förbundsfullmäktige eller till förbundskongressen har rätt att få befrielse från arbetet för att delta i officiella möten ordnade av dessa administrativa organ.

Arbetaren ska meddela om behovet av befrielse så snabbt som möjligt och förete en saklig utredning om den tid som behövs för deltagande i mötet.

23.3.4 Grupplivförsäkring

Arbetsgivaren tecknar och bekostar en grupplivförsäkring för arbetarna såsom mellan centralorganisationerna överenskommit.

V SÄKERHET I ARBETET OCH ARBETARSKYDD

Syftet med arbetarskyddsverksamheten är att sörja för arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet.

Bestämmelserna om arbetarskydd tar upp hur arbetarskyddssamarbetet ska ordnas på arbetsplatsen.

24 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER OM SÄKERHET I ARBETET

Arbetsgivaren är skyldig att med nödiga åtgärder sörja för arbetarnas trygghet och hälsa i arbetet. En tillräckligt omfattande utredning och bedömning av riskerna utgör grunden för åtgärder för att skapa hälsosamma och trygga arbetsförhållanden.

Arbetaren bör efterfölja de bestämmelser och direktiv som arbetsgivaren ger i enlighet med sina befogenheter. Arbetstagaren ska utan dröjsmål meddela arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen om säkerhetsbrister som observerats. Arbetstagaren ska med de medel och möjligheter som står tillbuds rätta till felet eller bristen, om detta är möjligt utan att äventyra arbetstagarens egen och andras trygghet och hälsa.

Arbetstagaren har rätt att vägra att utföra ett sådant arbete som medför allvarliga risker för arbetstagarens egen eller andra arbetstagares liv eller hälsa. Vägran att utföra arbetet ska meddelas arbetsgivaren. Rätten att vägra utföra arbete kvarstår till dess arbetsgivaren har avlägsnat riskfaktorerna eller annars sett till att arbetet kan utföras tryggt. Det här får inte begränsa arbetet i högre grad än vad som är nödvändigt för att upprätthålla trygghet och hälsa i arbetet.

25 PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING OCH SKYDDSKLÄDER

Ifall det på basis av sakkunnigutlåtanden, arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsstatistik eller motsvarande gemensamt kan konstateras att användning av särskilda personskyddsanordningar i arbetet väsentligt förbättrar arbetarskyddsförhållandena eller de hygieniska förhållandena, införskaffar arbetsgivaren till arbetsplatsen dylik skyddsanordning för arbetarens bruk även om detta inte är nödvändigt enligt 15 eller 20 § i lagen om skydd i arbete. Arbetstagaren ansvarar för skötseln av den personliga skyddsutrustning och den övriga utrustning som tilldelas honom eller henne.

Förfarandet är det samma, om arbetstagaren effektivt kan skyddas mot men som förorsakas av fukt, väta, drag, damm, hetta eller köld av särskild styrka, starkt ljus eller annan farlig strålning.

Det samarbetsorgan som avses, är företagets arbetarskyddskommission eller motsvarande. Också företagets hälsovårdspersonal bör ges möjlighet att uttala sin åsikt om de skyddsanordningar som föreslås bli anskaffade.

Arbetsgivaren anskaffar och underhåller på sin bekostnad skyddsdräkter och -handskar till ett antal som kan anses skäligt i arbeten, där slitaget och nedsmutsningen av egna ordinära arbetskläder är större än normalt. Med underhåll avses tvätt av skyddsdräkter och reparation eller förnyande av söndriga skyddsdräkter.

26 FÖRETAGSHÄLSOVÅRD

Arbetsgivaren ska på egen bekostnad ordna företagshälsovård. Syftet med företagshälsovården är att förhindra hälsorisker och -olägenheter som beror på arbetet och arbetsförhållandena samt att främja arbetstagarnas trygghet, arbetsförmåga och hälsa.

Bestämmelser om organiseringen av företagshälsovården finns i lagen om företagshälsovård.

26.1 Verksamhet för upprätthållandet av de anställdas arbetsförmåga

Verksamheten i anslutning till hälsofrämjande på arbetsplatsen är ett samarbete mellan arbetsgivaren, arbetstagarerna och företagshälsovården. Principerna för hälsofrämjande på arbetsplatsen ska skrivas in i arbetarskyddets verksamhetsprogram eller i företagshälsovårdens verksamhetsplan.

Om därom överenskommes, kan ovan nämnda principer inskrivas även i en plan för utvecklingsverksamhet eller motsvarande som uppgörs på arbetsplatsen. Arbetarskyddschefens och arbetarskyddsfullmäktigs uppgift är att delta i uppläggnings-, förverkligandet och uppföljningen av planen.

27 BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD

Bestämmelserna i denna punkt tillämpas när minst 20 arbetstagarer regelbundet arbetar på arbetsplatsen. En arbetarskyddsfullmäktig ska emellertid väljas när arbetstagarerna är minst tio. Arbetstagarerna på en annan arbetsplats kan bland sig välja en arbetarskyddsfullmäktig.

27.1 Arbetarskyddssamarbetets organisation

Arbetsgivaren utser en arbetarskyddschef för arbetarskyddssamarbetet, om inte arbetsgivaren själv sköter uppgiften. Arbetarnas rätt att välja arbetarskyddsfullmäktig och suppleanter för denne regleras enligt lagen om tillsynen över arbetarskyddet och sökande av ändring i arbetarskyddsärenden.

Lokalt kan man dessutom avtala att arbetstagarerna sinsemellan kan utse ett eller flera arbetarskyddsombud. Då man avtalar om arbetarskyddsombudens antal, uppgifter och verksamhetsområde

ska man se till att verksamhetsområdena bildar ändamålsenliga enheter. Vid bedömningen av ändamålsenligheten bör man ta hänsyn till riskfaktorerna på arbetsplatsen och arbetstagarnas möjligheter att med beaktande av skiftarbete träffa arbetarskyddsombuden.

27.2 Arbetarskyddskommission och andra samarbetsorgan

För arbetarskyddssamarbetet inrättas en arbetarskyddskommission, om man inte kommer överens om en annan samarbetsform.

I lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen finns i 43 g § bestämmelser om de arbetarskyddsfrågor som på arbetsplatsen gemensamt skall behandlas i arbetarskyddskommissionen.

27.3 Arbetarskyddspersonalens uppgifter

A. Arbetarskyddschef

Till arbetarskyddschefens uppgifter hör, utöver andra till arbetarskyddssamarbetet hörande uppgifter, även att organisera, upprätthålla och utveckla arbetarskyddssamarbetet.

B. Arbetarskyddsfullmäktig

Arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter bestäms i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen. Dessutom sköter arbetarskyddsfullmäktigen uppgifter som enligt andra lagar och avtal ankommer på honom eller henne.

När arbetarskyddsfullmäktigens ersättare fungerar som arbetarskyddsfullmäktig ska arbetarskyddsfullmäktigen skriftligen meddela arbetsgivaren om detta.

C. Ersättare

Om arbetarskyddsfullmäktigen tillfälligt är förhindrad att sköta sina uppgifter, sköter ersättaren de av

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

---

arbetarskyddsfullmäktigens uppgifter som inte kan skjutas fram till dess arbetarskyddsfullmäktigen inte längre är förhindrad.

D. Arbetarskyddsombud

Om man inte lokalt avtalat om övriga uppgifter, hör det till arbetarskyddsombudets uppgifter att delta i behandlingen och genomförandet av samarbetsfrågor med anknytning till arbetarskyddet inom hans eller hennes verksamhetsområde.

27.4 Utbildningsbehov och anskaffning av författningar

Det utbildningsbehov som förutsätts för arbetarskyddsfullmäktigens och vice fullmäktigens samarbetsuppgifter ska behandlas inom två månader från valet. Samtidigt förhandlar man om de praktiska arrangemangen för att inhämta den nödvändiga kompetensen.

Arbetsgivaren ställer de lagar, förordningar och andra arbetarskyddsbestämmelser till arbetarskyddsfullmäktigens, arbetarskyddsombudets och övriga arbetarskyddsorgans förfogande som dessa behöver för att kunna utföra sina uppdrag.

28 ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGENS OCH ARBETARSKYDDSOMBUDETS VERKSAMHETSFÖRUTSÄTTNINGAR

28.1 Befrielse från arbetet

Arbetarskyddsfullmäktigen beviljas vid behov tillfällig, regelbundet återkommande eller total befrielse från arbetet för att sköta sina uppgifter. Skyddsombudet samt övriga personalföreträdare som deltar i det samarbete mellan företaget och personalen som förutsätts i detta avtal, ges vid behov tillfällig befrielse från arbetet.

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

Då man beviljar arbetarskyddsfullmäktigen befrielse från arbetet tillämpas följande principer:

- A Det är ändamålsenligt att komma överens om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning mellan arbetsgivaren och arbetarskyddsfullmäktigen.
- B Om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning inte har överenskommit i enlighet med ovanstående, beräknas befrielsen från arbetet enligt den formel som finns i punkt C som använder det antal arbetstagare som arbetarskyddsfullmäktigen representerar och den variationsbredd som anges i anslutning till nedan nämnda branscher som ska användas som koefficienter. Valet av den koefficient som används i beräkningen påverkas av arbetarskydds- och arbetshälsoriskerna, allvarlighetsgrad och utveckling av olycksfall och yrkessjukdomar, förändringar i arbetet, arbetets art, regionala omfattning samt såväl psykiska som fysiska arbetsförhållanden.
- På en gemensam arbetsplats (lagen om säkerhet i arbetet, 49 §) skall förhållandena i arbetsmiljön beaktas när arbetsgivaren fastställer tidsanvändningen för den arbetarskyddsfullmäktige som i huvudsak använder beslutanderätten.
- C Beräkningsformel: antalet arbetstagare som arbetarskyddsfullmäktig representerar x koefficienten = tid i timmar/4 veckor
- D Om ingen överenskommelse om arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning nås i fråga om koefficienten, används medeltalet av gränsvärdena, som nämns i samband med de olika branscherna, i beräkningsformeln.
- E Befrielsen från arbetet är alltid minst 4 timmar under 4 veckor.

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

F Antalet arbetstagare som arbetarskyddsfullmäktigen representerar fastställs omedelbart före arbetarskyddsfullmäktigevalet samt vid motsvarande tidpunkt ett år efter valet.

De branschspecifika koefficienternas variationsbredd och medeltalet av dem som man avtalat om för beräkningen av arbetarskyddsfullmäktigens befrielse från arbetet är följande:

Branscherna (NI 2002): Koefficienternas
variationsvärden och deras medeltal

I	Gruvverksamhet (15) Metallförädling (27) Metallvarutillverkning (28) Byggande av fartyg och båtar samt tillverkning av rälsfordon (35)	variationsbredd 0,28–0,37 medeltal 0,33
II	Tillverkning av maskiner och anläggningar (29) Tillverkning av elmaskiner och -anläggningar (31) Tillverkning av transportmedel (34)	variationsbredd 0,23–0,31 medeltal 0,27
III	Tillverkning av elektronikprodukter (30) Tillverkning av telekommunikationsprodukter (32) Tillverkning av finmekaniska produkter (33)	variationsbredd 0,20–0,27 medeltal 0,23

Om arbetarskyddsfullmäktigen är befriad från sitt arbete med regelbundet återkommande intervaller, bör han eller hon huvudsakligen sköta sitt uppdrag under denna tid. För skötande

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

---

av nödvändiga ärenden bör arbetsledningen dock bevilja befrielse från arbetet även vid annan tidpunkt som med hänsyn till arbetet är lämplig.

28.2 Ersättning av inkomstbortfall och månadsersättning

Arbetsgivaren ersätter den inkomst som en personalrepresentant som deltar i arbetarskyddssamarbetet förlorar antingen på grund av deltagande i en lokal förhandling med arbetsgivarnas representanter eller när han eller hon i övrigt utför de uppgifter som överenskommit med arbetsgivaren.

Arbetarskyddsfullmäktig erhåller ersättning för det förtjänstbortfall, som han åsamkas när han på sin arbetstid sköter ovan avsedda arbetarskyddsuppgifter samt dessutom, ifall inte om annat avtalats, en månatlig ersättning följande:

Befrielse från arbete timmar/4 veckor	Ersättning fr.o.m. 1.1.2018 euro/mån
4 - 15 timmar	76
16–33 ”	84
34–55 ”	91
56–79 ”	109
80–95 ”	130
96–139 ”	153
140–159 ”	179
160 timmar/ helt befriad	214

Om en arbetarskyddsfullmäktig, ett arbetarskyddsombud eller en medlem i arbetarskyddskommissionen eller motsvarande samarbetsorgan utför de med arbetsgivaren överenskomna uppgifterna utanför sin ordinarie arbetstid, betalas övertidstillägg för den på detta sätt förlorade tiden eller så avtalas om annan tilläggsersättning.

Vid beräkning av ersättning för förtjänstförlust används medeltimlön.

När det gäller ersättande av förtjänstförlust för arbetarskyddsfullmäktig som är helt befriad från arbete tillämpas samma förfarande, enligt vilket lönen för helt befriad huvudförtroendeman fastställs i enlighet med underpunkt 43.4.4.

Löneutvecklingen för en arbetarskyddsfullmäktig som är delvis befriad från arbetet ska motsvara löneutvecklingen för andra arbetstagare som arbetar med uppgifter av motsvarande svårighet i verksamhetsområdet. Löneutvecklingen granskas årligen.

28.3. Arbetsutrymmen

Arbetsgivaren ordnar ett ändamålsenligt utrymme för arbetarskyddsfullmäktig där de för hans arbete nödvändiga tillbehören kan förvaras. När arbetsplatsens storlek förutsätter ett speciellt verksamhetsutrymme arrangerar arbetsgivaren ett ändamålsenligt rum, där de för skötande av uppgiften nödvändiga diskussionerna kan föras.

Arbetarskyddsfullmäktigen kan vid behov använda företagets telefon och andra sedvanliga kontorsmaterial. Användning av och praktiska arrangemang kring kontorsmaterial, datorutrustning och programvara genomförs på ett gemensamt avtalat sätt.

29 UPPDRAGET SOM PERSONALFÖRETRÄDARE OCH DESS INVERKAN PÅ ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLET, ARBETSUPPGIFTERNA OCH LÖNEN

A. Anställningsförhållande

Anställningsförhållandet gentemot arbetsgivaren förändras inte för arbetarskyddsfullmäktig, skyddsombudet eller övriga

personalföreträdare oberoende av om de sköter sitt förtroendeuppdrag vid sidan av sitt eget arbete eller om de beviljats delvis eller total befrielse från arbetet.

De är skyldiga att iaktta allmänna arbetsvillkor, arbetstider och arbetsledningens direktiv samt övriga ordningsföreskrifter.

B. Överlåtelse av rörelse

Arbetarskyddsfullmäktigs ställning utgår som sådan trots överlåtelse av rörelse, ifall den överlåtna rörelsen eller del därav bibehåller sin självständighet. Om den överlåtna rörelsen eller del därav förlorar sin självständighet, har arbetarskyddsfullmäktigen rätt till efterskydd i enlighet med punkt 30.4 räknat från det mandattiden upphörde på grund av rörelseöverlåtelsen.

C. Yrkesutveckling

Arbetarskyddsfullmäktigs möjligheter att förkovra sig och avancera i yrket får inte försämrats på grund av ifrågasvarande uppdrag.

D. Inkomst- och omplaceringsskydd

Om den till arbetarskyddsfullmäktig valda personens ordinarie arbete försvårar skötseln av förtroendeuppdraget, ska annat arbete ordnas för honom eller henne. Sådant arrangemang får inte medföra en sänkning av hans lön. Då annat arbete ordnas ska förhållandena på arbetsplatsen och arbetarskyddsfullmäktigens yrkesskicklighet beaktas.

En arbetstagare som är verksam som arbetarskyddsfullmäktig får inte förflyttas till ett lägre betalt arbete än det som han eller hon hade innan han eller hon blev vald till arbetarskyddsfullmäktig. Inte heller får han förflyttas till ett mindre värt arbete ifall arbetsgivaren kan erbjuda honom annat arbete som motsvarar hans yrkesskicklighet.

Arbetarskyddsfullmäktigs förtjänstutveckling bör motsvara den allmänna förtjänstutvecklingen i företaget. Om man är tvungen att tillfälligt förflytta ett skyddsombud i arbete utanför hans eget

verksamhetsområde bör man sträva till att förflyttningen inte oskäligt försvårar skötseln av skyddsombudsuppgifterna.

E. Upprätthållande av yrkesskickligheten

Efter att arbetarskyddsfullmäktigs uppdrag upphört bör han tillsammans med arbetsgivaren utreda huruvida han bibehållit sin yrkesskicklighet eller om återgången till det tidigare arbetet eller till motsvarande uppgift förutsätter yrkesmässig utbildning. Vid beslut om utbildningens innehåll bör uppmärksamhet fästas vid hur lång befrielsen från arbetet varit, mandatperiodens längd och de ändringar som skett i arbetsmetoderna under ifrågavarande tid. Arbetsgivaren ordnar utbildningen.

30 ARBETARSKYDDSFULLMÄKTIGS ANSTÄLLNINGSSKYDD

30.1 Uppsägning av arbetsavtalet och permittering av arbetarskyddsfullmäktigen av ekonomiska skäl och produktionsorsaker

Om företagets arbetskraft permitteras eller sägs upp på grund av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker, får inte arbetarskyddsfullmäktigen sägas upp eller permitteras om inte produktionsinrättningens verksamhet helt läggs ner. Ifall med arbetarskyddsfullmäktig gemensamt konstateras att arbetarskyddsfullmäktig inte kan erbjudas arbete som motsvarar hans yrke eller annars är lämpat för honom, kan dock från denna regel avvika.

Uppsägning av vice arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal eller permittering av honom, då han inte fungerar som ersättare för arbetarskyddsfullmäktigen eller han inte åtnjuter förtroendemannaställning, får inte grunda sig på arbetarens uppgift i arbetarskyddssamarbetet. Arbetsgivaren ska utan särskilt krav påvisa att åtgärden grundar sig på andra omständigheter.

På arbetsplatser med minst 30 arbetstagare är det möjligt att säga upp arbetsavtalet för en arbetstagare som innehar ställning som första ersättare för arbetarskyddsfullmäktig eller permittera denna person endast om utförandet av hans eller hennes arbete på arbetsplatsen upphör helt eller avbryts tillfälligt.

Arbetsgivarens skyldighet att ordna annat arbete för honom eller henne eller utbilda honom eller henne till annat arbete fastställs på det sätt som avses i 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller i fråga om tillfällig permittering på det sätt som föreskrivs i 5 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten. Vid ordnande av annat arbete och utbildning beaktas även principerna för turordning vid reducering av arbetskraften enligt punkt 35.2. Om arbetstagaren i fråga arbetar som arbetarskyddsfullmäktigens ersättare eller innehar ställning som förtroendemän, bestäms hans eller hennes särskilda anställningsskydd enligt vad som i kollektivavtalet avtalats om dessa funktioner.

30.2 Uppsägning av arbetsavtal på grund av omständighet som beror på arbetarskyddsfullmäktigen

Arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får inte sägas upp på individuella grunder ifall inte i arbetsavtalslagens 7 kap. § 10 mom. 1 förutsatt samtycke därtill givits av majoriteten av de arbetare som han representerar.

30.3 Hävning av arbetsavtalet och behandling som upphävt

Arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får inte hävas eller behandlas som upphävt i strid med bestämmelserna i arbetsavtalslagens 8 kap. §§ 1-3. Hävning av arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal på den grund att han skulle ha brutit mot ordningsföreskrifterna är inte möjlig ifall han inte samtidigt upprepade gånger och i väsentlig grad trots varning underlåtit att iaktta förpliktelseerna.

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

Vid bedömningen av grunderna för hävning av arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får han inte försättas i sämre ställning än de övriga arbetarna.

30.4 Kandidat- och efterskydd för en arbetarskyddsfullmäktig

Ovan avsedda bestämmelser om arbetarskydd skall tillämpas också på person som uppställts som arbetarskyddsfullmäktigekandidat och om vars kandidatur skriftligen meddelats till arbetarskyddskommissionen eller till annat motsvarande samarbetsorgan.

Kandidatskyddet börjar dock tidigast tre månader före den till arbetarskyddsfullmäktig valdas mandattid börjar och upphör för övriga än den valda kandidaten när valresultatet konstateras.

Bestämmelserna om anställningsskydd bör tillämpas på arbetare som fungerat som arbetarskyddsfullmäktig ännu sex månader efter det att ifrågavarande uppdrag upphört.

30.5 Ersättningar

Om arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal upphävs i strid med bestämmelserna i detta avtal skall arbetsgivaren till honom erlægga en ersättning på minst 10 och högst 30 månaders lön. Ersättningen skall bestämmas i enlighet med grunderna i arbetsavtalslagen 12 kap. § 2 mom. 2 Som en faktor som inverkar förhöjande på ersättningen bör beaktas den omständigheten att det brutits mot rättigheterna i detta avtal. När antalet regelbundet arbetande arbetstagare och tjänstemän vid produktionsenheten eller motsvarande verksamhetsenhet är 20 eller färre, är ovan nämnda ersättning minst 4 månaders lön och högst en i enlighet med 12 kap. 2 § 1 mom. i arbetsavtalslagen fastställd ersättning.

Ersättning för ogrundad permittering bestäms i enlighet med 12 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

30.6 Suppleanter

Bestämmelserna i denna punkt tillämpas på arbetsskyddsfullmäktigens suppleant under den tid som han eller

Säkerhet i arbetet och arbetarskydd

---

hon enligt en korrekt gjord anmälan verkar som arbetarskyddsfullmäktigens vikarie.

VI SOCIALA BESTÄMMELSER

Bestämmelserna om arbetsförmåga gäller arbetsgivarens och arbetstagarens rättigheter och skyldigheter i samband med frånvaro till följd av arbetstagarens sjukdom eller olycksfall.

Arbetsgivaren har under vissa förutsättningar skyldighet att betala lön för moderskaps- och faderskapsledighet samt för tillfällig vårdledighet och att ersätta inkomstbortfall för tiden för läkarundersökning.

31 ARBETSOFÖRMÅGA, MODERSKAPS- OCH FADERSKAPSLEDIGHET SAMT TILLFÄLLIG VÅRDLEDIGHET

31.1 Arbetsförmåga

31.1.1 Anmälan om arbetsförmåga

Arbetstagaren är skyldig att utan dröjsmål, såvitt det är möjligt innan arbetsskiftet börjar meddela arbetsgivaren om att han insjuknat.

Arbetstagaren meddelar sin närmaste chef eller en annan namngiven person som arbetsgivaren utsett att han insjuknat. Arbetsgivaren ska informera arbetaren om förfaringssättet i detta avseende.

31.1.2 Försummelse av anmälningsplikten

Om arbetaren uppsåtligen utan dröjsmål underlåter att meddela arbetsgivaren om sitt insjuknande, betalas sjuklön tidigast från den dag då meddelande ges.

31.1.3 Förutsättningar för betalning av lön för sjuktid

Lön för sjuktid betalas under följande förutsättningar:

Sociala bestämmelser

- Arbetstagaren är förhindrad att arbeta på grund av sjukdom eller olycksfall.
- En av arbetsgivaren godkänd utredning över arbetsoförmågan företes.

A. Konstaterande av arbetsoförmågan

Arbetsoförmågan påvisas genom av företagets hälsovårdsläkare utskrivet eller med annat av arbetsgivaren godkänt läkarintyg.

Ett retroaktivt läkarintyg kan godkännas, ifall läkaren i intyget utskrivit godtagbara grunder för retroaktiviteten.

Under epidemier kan läkaren ge arbetsplatsens hälsovårdare rätt att efter verkställd undersökning skriva ut intyg på upp till högst tre dygn per gång. Utgivare av upprepat sjukintyg bör alltid vara samma hälsovårdare. Vid upprepad sjukdom bör särskild uppmärksamhet fästas vid eventuellt behov av läkarvård. Innan intyg utskrivet av hälsovårdare kan anses som utredning över arbetsoförmåga ska hälsovårdaren tillsammans med läkare konstatera att situationen är sådan som ovan avsetts och att hälsovårdaren kan skriva ut intyg över arbetsoförmågan.

B. I första hand anlitas företagets hälsovårdsservice

Arbetaren bör i första hand vända sig till företagets hälsovårdsläkare. Intyg över arbetsoförmåga vilket skrivits ut av annan än arbetsplatsens hälsovårdsläkare, duger som grund för betalning av lönen för sjuktid, ifall arbetaren har godtagbar orsak för anlitan av annan läkare.

C. Oklarheter med läkarintyg

Ifall arbetsgivaren inte har godkänt läkarintyg som arbetaren har företett, kan arbetaren anvisas till undersökning hos en namngiven läkare. Arbetsgivaren erlägger kostnaderna för anskaffning av nytt läkarintyg.

D. Hantering av sjukfrånvaro och arbetstagarens egen anmälan

Hantering av sjukfrånvaro

Hantering av sjukfrånvaron på arbetsplatsen sker bäst i samarbete mellan företagsledningen, cheferna, personalen och dess representanter samt företagshälsovården. En effektiv påverkan kräver en åtgärdsmodell som består av kartläggning av problem, målsättning och praktiska åtgärder. En av dessa åtgärder kan vara förfarandet med egen anmälan som beskrivs nedan.

Arbetstagarens egen anmälan om kortvarig sjukfrånvaro

För att minska sjukfrånvaron kan man lokalt avtala om införande av metoden om egen anmälan på arbetsplatsen. Avtalet ska ingås skriftligen mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen. Avtalet kan gälla frånvaro som pågår högst tre dygn. Metoden om egen anmälan tillämpas enbart på arbetstagarens egen sjukfrånvaro.

Lokalt kan bland annat avtalas om följande:

- avtalets syften
- vilka avtalet gäller
- till vem anmälan görs
- på vilket sätt anmälan görs
- hur anmälan registreras
- hur man ska göra om sjukdomen fortsätter
- eventuella begränsningar i antalet godtagbara frånvarotillfällen
- arbetsgivarens rätt att beordra arbetstagaren till undersökning av (företags)läkare
- prognostisering för missbruk och möjlighet att avvika från grunderna för betalning av lön för sjuktid vid konstaterat missbruk av systemet

- uppföljning av att avtalet följs
- avtalets varaktighet, uppsägningsmöjlighet.

31.1.4 Betalningsgrund för lön för sjuktid och ersättningsperiodens längd

Till en arbetstagare med timlön betalas lön för sjuktid enligt medeltimlönen. En arbetstagare med månadslön får för den sjuktid som ersätts av arbetsgivaren den månadslön som utgör arbetstagarens personliga tidlön.

Lön för sjuktid betalas för de arbetsdagar som ingår i arbetstidsschemat under nedan angivna kalenderperioder:

Anställning, som när arbetaren blir arbetsoförmögen, oavbrutet varat i	Kalenderperiod
minst 1 månad men under 3 år	28 dagar
3 år men under 5 år	35 dagar
5 år men under 10 år	42 dagar
10 år eller längre	56 dagar

Sjuklön betalas för ordinarie arbetstimmar enligt arbetstidsschemat för de dagar ersättning betalas.

A. Anställningsförhållanden som fortgått minst sex månader

Till arbetare, vars anställning före sjukdomens början utan avbrott varat minst 6 månader, betalas lön för sjuk tid från början av den första av de sjukdagar, som skulle ha varit arbetstagarens arbetsdag, om han hade varit i arbete.

B. Karensdag i anställningsförhållanden som fortgått mindre än sex månader

Lön för sjuktid betalas från början av den andra av de sjukdagar som skulle ha varit arbetarens arbetsdag om han hade varit i arbete. Den första sjukdagen är karensdag.

Om den av sjukdomen förorsakade arbetsoförmågan fortgår minst sex vardagar efter den dag arbetstagaren insjuknar, betalar arbetsgivaren lön även för karensdagen.

Ifall arbetsoförmågan förorsakats av olycksfall i arbetet betalas lön också för karensdagen.

C. Anställningsförhållande som fortgått mindre än en månad

Ifall arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall börjar innan anställningen pågått en månad, betalar arbetsgivaren i sjuklön 50 % av arbetarens individuella tidlön, dock högst för de arbetsdagar som enligt arbetstidsschemat ingår i en tidsperiod som omfattar den dag arbetsoförmågan inträdde och nio därpå följande vardagar. Förutsättningarna för betalningen av lön för sjuktid liksom även karensdagen fastställs enligt detta kapitel.

Ifall arbetarens enligt sjukförsäkringslagen tillkommande rätt till dagpenning börjar tidigare, förkortas i motsvarande grad den tid för vilken lön bör betalas.

D. Arbetstagaren insjuknar under arbetsdagen

Ifall arbetaren mitt under en arbetsdag blir arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall, betalas till honom ersättning enligt medeltimlönen för den förlorade ordinarie arbetstiden under ifrågavarande dag.

I anställningsförhållanden som varat under sex månader är därpå följande arbetsdag karensdag, om arbetsoförmågan fortgår. Om arbetstagaren redan när han eller hon kommer till arbetet är arbetsoförmögen, anses denna dag som karensdag i anställningsförhållanden som fortgått under sex månader.

E. Samma sjukdom upprepas

Om samma sjukdom upprepas högst 30 dagar efter den dag då lön för sjuktid eller sjukdagpenning senast erlades, betalas lön för sjuktid utan någon karensdag förutsatt att ersättningsperioden för denna sjukdom inte har fyllts. Lönen för sjuktid betalas tills sjukdoms- eller ersättningsperioden löpt ut.

Då samma sjukdom upprepas, behöver ersättningsperioden inte vara sammanhängande utan den kan bestå av flera perioder av arbetsförmåga.

I oklara fall avgörs huruvida det är fråga om samma sjukdom enligt tolkningarna i sjukförsäkringslagen.

Om arbetsförmågan på grund av sjukdom eller olycksfall börjat under eller omedelbart efter arbetsförmåga förorsakad av någon annan sjukdom eller något annat olycksfall och arbetaren inte varit i arbete i arbetsfört skick däremellan, anses sjukdomsperioderna med tanke på löneutbetalningen gälla samma arbetsförmåga.

31.1.5 Lön för sjuktid betalas inte

Lön för sjuktid betalas inte om arbetstagaren har förorsakat sjukdomen eller olycksfallet uppsåtligen, genom grovt brottsligt förfarande, lättsinnigt leverne eller annat grovt vållande.

31.1.6 Tidpunkten för betalning av lön för sjuktid

Om arbetaren omedelbart har meddelat om sin arbetsförmåga och inga oklarheter om grunderna för eller storleken av lönen för sjuktid förekommer, betalar arbetsgivaren i samband med den regelbundna lönebetalningen lönen för sjuktid åt arbetaren utan att invänta dag eller moderskapspenning eller därmed jämförbar övrig ersättning.

31.1.7 Lön för sjuktid och permittering

Om arbetstagaren på grund av sjukdom eller olycksfall är arbetsoförmögen när meddelande om permittering ges och sjukdomen fortsätter efter att permitteringen redan har börjat, betalas lön för sjuktid enligt denna punkt även under permitteringstiden tills antingen arbetsoförmågan eller ersättningsperioden har upphört.

Om arbetaren insjuknar efter meddelande om permittering, betalas lön för sjuktid fram till permitteringen, då även ersättningsperioden slutar löpa. Om arbetstagaren är sjuk när permitteringen upphör, betalas lön för sjuktid enligt denna punkt tills arbetsoförmågan upphör eller ersättningsperioden löper ut.

Utöver ovannämnda undantag betalas inte lön för sjuktid under permitteringstiden. Om arbetsoförmågan på grund av sjukdom börjar under permitteringen och fortsätter då permitteringen redan upphört, tar arbetsgivarens skyldighet att betala lön för sjuktid vid då permitteringen upphör.

I anställningsförhållanden som varat mindre än sex månader är den första arbetsdagen efter permitteringen karensdag. Den räknas också som insjuknandedag och den första dagen av den period då lön för sjuktid betalas. Om den av sjukdomen förorsakade arbetsoförmågan fortgår minst sex vardagar efter den dag arbetstagaren insjuknar, betalar arbetsgivaren lön även för karensdagen.

31.1.8 Ersättande arbete

Arbetstagaren är inte alltid helt arbetsoförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall. Det kan vara möjligt att anvisa arbetaren något annat arbete än hans normala, dvs. ersättande arbete. Bestämmelserna och anvisningarna i denna underpunkt ska tillämpas även när det ersättande arbete som avses i underpunkten kallas något annat.

Det ersättande arbetet skall vara ändamålsenligt och i mån av möjlighet motsvara arbetarens normala arbetsuppgifter. Beroende på situationen kan tiden också utnyttjas för utbildning av arbetaren.

I läkarintyget över arbetarens arbetsförmåga vore det bra att beskriva de eventuella begränsningar som sjukdomen eller skadan medför i arbetet. Arbetsgivarens beslut om anvisning av ersättande arbete för arbetaren skall grunda sig på ett medicinskt motiverat ställningstagande.

Anvisning av ersättande arbete skall basera sig på gemensamt behandlade regler för hur man skall förfara på arbetsplatsen och på konsultation med företagshälsovårdsläkaren. Innan ersättande arbete inleds bereds arbetaren tillfälle att diskutera frågan med företagshälsovårdsläkaren.

Närmare anvisningar om ersättande arbete finns på förbundens hemsidor.

31.1.9 Ledning av arbetsförmågan

Det är chefens uppgift att känna till begränsningarna för arbetstagarens arbetsförmåga och hur de påverkar förmågan att klara sig i arbetslivet. Utredning av orsakerna till frånvaro och andra frågor som gäller frånvaro tjänar detta syfte. Det är chefens uppgift att vid behov ingripa i upprepad och förlängd frånvaro. Det är skäl att vidta förebyggande åtgärder för att förhindra frånvaro.

När eventuella problemfall åtgärdas poängteras behovet av att cheferna samarbetar med företagshälsovården, personaladministrationen, arbetarskyddet och personalrepresentanterna.

31.1.10 Förlängning av arbetskarriären

Arbetsgivaren kan med en arbetstagare som har fyllt 58 år diskutera de eventuella åtgärder som stödjer en åldrande arbetstagares möjligheter att orka i arbetet.

I förbundens gemensamma publikation Teknologiateollisuuden työkaarimalli (Arbetskarriärmodell för teknologiindustrin) finns exempel på åtgärder.

31.2 Moderskaps- och faderskapsledighet

Arbetstagare, vars anställning har fortgått minst sex månader före nedkomsten, erhåller under moderskapsledigheten lön enligt medeltimlönen för de arbetsdagar som enligt arbetstidsschemat infaller under en 56 dagars kalenderperiod räknat från början av den i 4 kap. 1 § i arbetsavtalslagen föreskrivna moderskapsledigheten.

Om en ny moderskapsledighet inleds under den föregående familjeledigheten så att arbetaren inte återvänder till arbetet däremellan, har arbetsgivaren med stöd av det som avses ovan lönebetalningsskyldighet för den nya moderskapsledigheten, om inte annat föranleds av anvisningarna på förbundens webbplatser.

Arbetaren får faderskapsledighet för den tid, under vilken han anses få faderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen.

Arbetare, vars anställning har fortgått minst 6 månader innan faderskapsledigheten börjar får under faderskapsledigheten lön enligt medeltimlönen för de arbetsdagar som enligt arbetstidsschemat infaller under en högst 6 vardagar lång kalenderperiod.

När en arbetstagare har adopterat ett barn under skolåldern, tillämpas i direkt anslutning till adoptionen ovan nämnda bestämmelser i fråga om lön under moderskaps- och faderskapsledighet, ifall arbetstagaren är berättigad till föräldra- eller faderskapspenning för adoptivföräldrar som avses i 9 kap. 11 § i sjukförsäkringslagen.

31.3 När barn insjuknar

Arbetstagaren har rätt att få tillfällig ledighet med lön för att ordna vård av eller vårda eget barn under 10 år eller annat i hemmet varaktigt boende barn under 10 år som plötsligt insjuknar. Ersättningen för en kort tillfällig frånvaro betalas på samma sätt som lön för sjuktid. Om anställningsförhållandet före frånvaron har varat i mindre än sex månader, räknas den första frånvarodagen som karensdag.

Ersättningen betalas under följande förutsättningar:

A. Utredning över barnets insjuknande

En likadan utredning över barnets sjukdom och arbetarens behov att därför vara frånvarande från arbetet skall företes som enligt kollektivavtalet och inom företaget eventuellt tillämpad praxis krävs över arbetarens egen sjukdom.

B. Personer som har rätt till frånvaro

Rätt till frånvaro har i samma hushåll som barnet regelbundet boende

- barnets biologiska föräldrar
- barnets adoptivföräldrar eller
- andra personer som har vårdnaden av barnet.

Samma rätt till frånvaro har också den förälder till barnet som inte bor i samma hushåll (distansförälder).

C. Den person som utnyttjar rätten till frånvaro

Barnets vårdnadshavare beslutar om vilkendera föräldern som använder rätten till frånvaro eller om någon annan person som permanent bor i samma hushåll som barnet använder rätten till frånvaro.

Sociala bestämmelser

Arbetsgivaren har rätt att få en utredning över att barnets vårdnadshavare inte samtidigt utnyttjar ovan nämnda rätt till frånvaro.

D. Avsikten med frånvaron och dess längd

Arbetarens frånvaro skall vara nödvändig för att ordna vården av eller för att vårda ett barn som plötsligt insjuknat. Arbetsgivaren har rätt att få en utredning över vilka möjligheter barnets vårdplats samt i samma hushåll boende familjemedlemmars möjligheter och lämplighet att vårda barnet.

Frånvaron kan vara 1, 2, 3 eller 4 arbetsdagar åt gången. Frånvaron är nödvändig endast så länge tills man kunnat arrangera vård av barnet. Arbetaren skall också på sin lediga dag vidta nödvändiga och eventuella åtgärder för att ordna vård av barnet.

E. Vårdnadshavarens förvärsarbetsförutsättning

Arbetstagarens rätt till ersättning för frånvaron förutsätter att bägge vårdnadshavarna som varaktigt bor i samma hushåll som barnet arbetar eller att en av vårdnadshavarna är förhindrad att delta i vårdsnaden av barnet på grund av examensinriktad yrkesutbildning utanför hemmet eller militärtjänstgöring eller civiltjänstgöring.

F. Båda föräldrarna i skiftarbete

Om barnets båda föräldrar är anställda i skiftarbete hos samma arbetsgivare så att föräldrarnas arbetsturer infaller efter varandra, bereds den hemmavarande föräldern möjlighet att utan löneförlust sköta ett barn som plötsligt insjuknat till dess den andra föräldern återvänder hem från sitt arbetsskift. Längden av en sådan frånvaro med lön är den tid som åtgår till tur- och returreisa mellan hemmet och arbetsplatsen.

G. Samma sjukdom upprepas

Om barnet på nytt insjuknar högst 30 dagar efter den dag då lön för sjuktid senast betalades enligt denna punkt, betalas ersättning utan någon karenssdag ända tills ovan nämnda ersättningsperiod på fyra dagar löpt ut.

H. Barnet insjuknar mitt under en arbetsdag

Om barnet plötsligt insjuknar mitt under föräldrarnas arbetsdag och den ena av föräldrarna är tvungen att ordna vården eller själv vårda barnet på det sätt som avses i denna punkt, betalas arbetstagarens ersättning enligt medeltimlönen för den förlorade ordinarie arbetstiden under ifrågavarande dag.

I. Vård av svårt sjukt eller handikappat barn

En arbetstagare vars barn lider av i statsrådets förordning (statsrådets förordning om verkställighet av sjukförsäkringslagen) avsedd svår sjukdom eller gravt handikapp har rätt att vara borta från arbetet för att delta i sjukförsäkringslagens 10 kap. 2 § mom. 2 avsedd vård eller rehabilitering efter det att han har kommit överens om frånvaron på förhand med arbetsgivaren.

31.3.1. Frånvarons inverkan på semester

De frånvarodagar med lön som avses i denna punkt jämställs med dagar likställda med arbetade dagar så som avses i semesterlagen.

31.4 Avdrag från lönen för sjuktid eller adoptions-, moderskaps- och faderskapsledighet

Från lönen för sjuktid eller adoptions-, moderskaps- och faderskapsledighet avdras det, som arbetaren enligt lag eller avtal på basis av samma arbetsförmåga eller nedkomst för samma period erhåller i dag- eller föräldra-, moderskaps- och faderskapspenning eller därmed jämförbar annan ersättning. Arbetsgivaren har dock inte rätt att dra av ifrågavarande ersättning från lönen för sjuktid eller adoptions-, moderskaps- och faderskapsledighet till den del som ersättningen betalas till arbetaren enligt av honom helt eller delvis själv frivilligt bekostad försäkring.

För den tid som arbetsgivaren har betalat lön för sjuktid eller adoptions-, moderskaps- eller faderskapsledighet till arbetstagaren, är arbetsgivaren berättigad att få dagpenning eller föräldra-, moderskaps- och faderskapspenning eller därmed jämförbar ersättning som tillkommer arbetstagaren, eller få beloppet tillbaka av denne/denna, dock inte mer än det belopp arbetsgivaren har betalt.

Om arbetstagaren är sjuk en sådan dag då man på grund av förkortad arbetsvecka inte arbetar, har arbetsgivaren dock inte rätt till dag-, föräldra-, moderskaps- eller faderskapspenningen för denna dag.

Om arbetaren själv är orsak till att dagpenningen eller därmed jämförbar ersättning inte utbetalas eller betalas till ett lägre belopp än vad arbetaren enligt lag är berättigad till, har arbetsgivaren rätt att från lönen för sjuk- eller adoptions-, moderskaps- och faderskapsledigheten avdra hela eller den del av dagpenningen som på grund av arbetarens försummelse inte har erlagts.

32 LÄKARUNDERSÖKNINGAR

32.1 Ersättning för inkomstbortfall under lagstadgade läkarundersökningar

Arbetsgivaren ersätter arbetstagaren för inkomstbortfall och nödvändiga resekostnader samt betalar dagpenning enligt underpunkt 22.4.2, om arbetstagaren medan anställningsförhållandet pågår skickas eller remitteras till hälsokontroll eller undersökningar då dessa grundar sig på:

- statsrådets förordning om principerna för god företagshälsovårdspraxis samt om företagshälsovårdens innehåll, yrkesutbildade personer och sakkunniga och den utbildning som krävs av inom företagshälsovården (1484/2001 och fr.o.m. 1.1.2014 708/2013) och på en godkänd verksamhetsplan för företagshälsovården
- lagen om unga arbetstagare (998/1993)
- strålskyddslagen (592/1991) eller
- lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986).

Förtjänstförlusten ersätts för den tid som motsvarar de ordinarie arbetstimmar arbetaren förlorat till följd av undersökningen eller kontrollen samt därtill anslutna resor.

Om kontrollen sker under arbetstagarens fritid, betalas till honom eller henne i ersättning för extra kostnader en summa som motsvarar minimibeloppet på sjukdagpenningen enligt 11 kap. 7 § i sjukförsäkringslagen.

32.2 Ersättning för inkomstbortfall för andra läkarundersökningar

Förutsättningarna för ersättning av förtjänstförlust för andra än lagstadgade läkarundersökningar är:

Sociala bestämmelser

A. Grundförutsättningar

(gäller alla fall i punkt B 1-3)

1. Det skall vara fråga om sjukdoms- eller olycksfall där det är nödvändigt att snabbt komma till läkare för undersökning. Arbetstagaren ska förete en av arbetsgivaren godkänd utredning över läkarundersökningen samt på arbetsgivarens begäran en utredning över hur länge läkarundersökningen inklusive väntetider och skäliga resetider varade.
2. I övriga än i punkt 1 avsedda sjukdoms- eller olycksfall förutsätts att arbetstagaren reserverar tid för besök på mottagning under arbetstid endast om detta inte kan ordnas inom rimlig tid utom arbetstid. Arbetare skall förete tillförlitlig utredning över att han/hon inte kunnat få tid på mottagning utom arbetstiden.
3. Arbetare skall på förhand meddela arbetsgivaren om besök hos läkare. Om anmälan inte på grund av övermäktigt hinder kan göras på förhand, skall anmälan göras omedelbart då detta är möjligt.
4. Läkarundersökning skall ordnas med undvikande av att arbetstid i onödan går förlorad.
5. Om arbetare får sjuklön för tiden för läkarundersökning, erläggs inte ersättning för förtjänstförlust på basis av avtalsbestämmelser om läkarundersökning. Ersättning erläggs inte heller för läkarundersökning under den karensdag som förutsätts i lönebestämmelserna för sjuktid.
6. Om sjukdom beror på eget grovt vållande eller förorsakats avsiktligt, utgår inte ersättning för förtjänstförlust.

B. Särskilda förutsättningar

Förtjänstförlust ersätts:

1. Ny eller upprepad sjukdom

- För tid som åtgår till sådan läkarundersökning, där sjukdom konstateras.
- Vid arbetsförmåga under högst ett dygn till följd av undersökningsåtgärd utförd av läkare.
- Om arbetstagaren på grund av sjukdomssymtom tas in på sjukhus för observation eller undersökning, iakttas dock bestämmelserna om lön för sjuktid.

2. Tidigare konstaterad sjukdom

- För tid som åtgår till läkarundersökning vid kronisk sjukdom under förutsättning att det är fråga om undersökning utförd av specialläkare eller på poliklinik för specialsjukdomar för fastställande av vård.
- Då sjukdomen väsentligt förvärrats varför det varit nödvändigt för arbetare att söka sig till läkare för undersökning.
- För tid som åtgår till undersökning hos specialläkare nödvändig för fastställande av vård, då ordination ges om anskaffande av hjälpmedel, t.ex. glasögon.
- För tid som åtgår till annan nödvändig läkarundersökning för fastställande av vård för tidigare konstaterad sjukdom endast om läkartjänster inte står att få utom arbetstid.
- Vid arbetsförmåga till följd av vårdåtgärd nödvändig vid cancersjukdom; härvid iakttas bestämmelserna om lön för sjuktid.

3. Laboratorie- och röntgenundersökningar

För tid som åtgår till laboratorie- och röntgenundersökning eller därmed jämförbar undersökning i direkt anslutning till läkarundersökning, för vilken ersättning utgår. Laboratorie- och röntgenundersökningen skall ha ordinerats av läkare och således utgöra en del av läkarundersökningen.

Förtjänstförlust till följd av separat laboratorie- eller röntgenundersökning ersätts endast om arbetare inte har möjlighet till laboratorie- eller röntgenundersökning utom arbetstid eller om sjukdomen förutsätter att undersökningen utförs endast vid en viss tidpunkt på dygnet. Detta krav på viss tidpunkt skall bevisas med läkarintyg.

4. Läkarundersökning eller annan medicinsk undersökning vid graviditet

För tid som åtgår till undersökning som är nödvändig för anskaffande av sådant intyg av läkare eller hälsocentral, vilket utgör förutsättning för erhållande av i sjukförsäkringslagen fastställd moderskapspenning samt för tid som åtgår till medicinsk undersökning före födseln (Arbetsavtalslagen 4 kap. § 8 mom. 2) om arbetaren inte fått mottagning utom arbetstid. En förutsättning är att undersökningen har ordnats så att arbetstid inte i onödan förloras.

Arbetstagare bör vid begäran presentera för arbetsgivaren en utredning om undersökningens samhörighet med graviditeten och behovet till att undersökningen utförs på arbetstid.

5. Plötslig tandsjukdom

Om plötslig tandsjukdom före vårdåtgärder orsakar arbetare arbetsoförmåga, som fordrar vård under samma dag eller samma arbetsskift, för tid som åtgår till vårdåtgärd, om arbetare inte lyckas få vård utom arbetstid. Arbetsoförmågan och vårdens brådskande natur påvisas med intyg av tandläkare.

32.3 Anställningsundersökning

Har arbetare, då anställningen inletts, genomgått läkarundersökning med anledning av att arbetsgivaren ansett läkarundersökningen vara en förutsättning för att anställningen inleds eller fortgår, ersätts arbetaren för de kostnader, som läkarundersökningen och eventuella laboratorie- och röntgenundersökningar medför samt för förlorad förtjänst under ordinarie arbetstid, ifall undersökningen inte har gått att ordna utom arbetstid.

Sker läkarundersökning innan anställningen inletts betalas ingen ersättning för den på så sätt förlorade förtjänsten. I dylika fall ersätts kostnaderna för undersökningen om undersökningen förutsatts av arbetsgivaren och personen ifråga anställs.

32.4 Ersättningsgrund och avdrag

De ovan nämnda ersättningarna för inkomstbortfall betalas enligt 15 kap. eller punkt 17.1 i det här kollektivavtalet och resekostnader och dagtraktamente enligt underpunkterna 22.4.1 och 22.4.2.

Avdrag från ersättningen för inkomstbortfallet görs på samma sätt som avtalats beträffande lön för sjuktid i punkt 31.4 i kollektivavtalet.

VII UPPHÄVNING AV ARBETSAVTAL OCH PERMITTERING AV ARBETSTAGAREN

Bestämmelserna om uppsägningsskydd tar upp arbetsgivarens rätt att säga upp arbetstagarens arbetsavtal eller permittera arbetstagaren samt det förfarande som ska iakttas i sådana fall. Arbetstagaren har rätt att få ersättning för ogrundad uppsägning av arbetsavtal och ogrundad permittering.

33 TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Bestämmelserna i den här sektionen gäller:

- uppsägning av ett arbetsavtal som gäller tills vidare,
- permittering av arbetstagare,
- hävning och upplösning av arbetsavtal,
- när arbetstagaren säger upp sig,
- förfarande vid upphävande av arbetsavtal och
- förfarande vid permittering.

Bestämmelserna i den här sektionen gäller inte:

- hävning av arbetsavtal under provotid (arbetsavtalslagen 1 kap. 4 §),
- uppsägning av arbetsavtal, när företaget är föremål för företagsanering (arbetsavtalslagen 7 kap. 7 §),
- uppsägning av arbetsavtal på grund av arbetsgivares konkurs eller död (arbetsavtalslagen 7 kap. 8 §) och inte heller
- läroavtalsförhållanden som avses i lagen om yrkesutbildning.

Vid hävning av arbetsavtal under provotid eller då avtalet sägs upp i samband med saneringsförfarande och på grund av arbetsgivares konkurs eller död iakttas dock procedurbestämmelserna i punkt 39.3 och 39.4.

När det gäller hävning under provotid iaktas också förfarandet i punkt 39.2.

34 UPPHÄVANDE AV ETT ARBETSAVTAL OCH PERMITTERING AV ARBETSTAGAREN AV ORSAK SOM BEROR PÅ ELLER HAR SAMBAND MED ARBETSTAGARENS PERSON

34.1 Permittering av orsak som beror på arbetstagaren eller som har samband med arbetstagarens person

Arbetsgivaren kan permittera arbetstagare för viss tid utan att iaktta permitteringsvarseltid på samma grunder som ett arbetsavtal kan sägas upp eller hävas.

34.2 Uppsägningsgrunder som har samband med arbetstagarens person

Arbetsgivaren får inte säga upp ett arbetsavtal av orsak som beror på arbetaren eller som har samband med hans person utan i arbetsavtalslagens kapitel 7 §§ 1-2 avsett sakligt och vägande skäl.

Som sakliga och vägande grunder anses sådana skäl som beror på arbetstagaren själv, såsom försummelse av arbetet, brott mot föreskrifter som arbetsgivaren meddelat inom gränserna för sin arbetsledningsrätt, ogrundad frånvaro och uppenbar vårdslöshet i arbetet.

34.3 Hävningsgrunder och behandling av arbetsavtalet som hävt

Arbetsgivaren kan häva ett arbetsavtal av en orsak som avses i 8 kap. 1 § i arbetsavtalslagen och har rätt att behandla arbetsavtalet som hävt i de fall som avses i 8 kap. 3 § i arbetsavtalslagen.

35 UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL PÅ GRUND AV EKONOMISKA ORSAKER ELLER PRODUKTIONSORSAKER ELLER PÅ GRUND AV OMORGANISERING AV ARBETSGIVARENS VERKSAMHET

35.1 Uppsägningsgrunder

Grunderna för uppsägning av arbetsavtal anges i 7 kap. 1 och 3 § i arbetsavtalslagen (ekonomiska orsaker och produktionsorsaker eller orsaker i samband med omorganisering av arbetsgivarens verksamhet).

Arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete och utbildning gäller i första hand sådant inom samma sysselsättningsområde tillbudsstående arbete där det är ändamålsenligt och rimligt att placera berörda arbetstagare.

35.2 Turordningen vid reducering av arbetskraften

Arbetsgivaren ska sist säga upp eller permittera sådana arbetstagare som på grund av sin yrkeskompetens och andra färdigheter är viktiga för företagets verksamhet samt personer som hos samma arbetsgivare har förlorat en del av sin arbetsförmåga. Dessutom ska arbetsgivaren beakta anställningsförhållandets längd och omfattningen av arbetstagarens försörjningsplikt.

35.3 Uppsägningstidens utgång och tidsbestämt arbetsavtal

Om arbetstagarens arbetsavtal har sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker men det fortfarande finns arbete att erbjuda efter att uppsägningstiden gått ut, kan man med arbetstagaren ingå ett arbetsavtal för viss tid för utförande av det resterande arbetet.

35.4 Återanställning av arbetstagare

Genom avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren kan man avvika från återanställning av arbetstagare enligt 6 kap. 6 § i arbetsavtalslagen. Avtalet ska ingås skriftligt när arbetsavtalet sägs upp eller hävs. I avtalet beaktas arbetsgivarens åtgärder för främjande av sysselsättning av arbetstagaren.

Ett avtal och vederlag som eventuellt betalas på grundval av det kan påverka arbetstagarens arbetslöshetsförmåner. Arbetstagaren ska reserveras tillräckligt med tid innan avtalet ingås att utreda avtalets inverkan på sin situation.

36 SYSSELSÄTTNINGsledighet

36.1 Syftet med sysselsättningsledighet

En arbetstagare som sagts upp av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker eller orsaker i samband med omorganisering av arbetsgivarens verksamhet har under uppsägningstiden rätt till sysselsättningsledighet med full lön för att delta i

- utarbetandet av en sådan sysselsättningsplan som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012),
- arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, praktik och inläring i arbetet i enlighet med sysselsättningsplanen eller
- att söka arbete på eget eller arbetskraftsmyndigheternas initiativ, delta i arbetsintervju eller omplaceringsinstruktion.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan avtala annat om rätten till sysselsättningsledighet.

Med full lön avses medeltimlönen för en timavlönad arbetstagare. Med full lön avses för en månadsavlönad arbetstagare den individuella tidlönen per månad.

36.2 Sysselsättningsledighetens längd

Ledighetens längd är beroende av uppsägningstidens längd enligt följande:

- Högst 5 arbetsdagar, om uppsägningstiden är högst en månad;
- Högst 10 arbetsdagar, om uppsägningstiden är längre än en månad men högst fyra månader;
- Högst 20 arbetsdagar, om uppsägningstiden är över fyra månader.

Utöver det som ovan avtalats, har arbetstagaren rätt att få högst fem dagar sysselsättningsledighet för arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, praktik och inläring i arbetet enligt sysselsättningsprogrammet.

36.3. Användning av sysselsättningsledighet

Arbetstagarens skall, innan han tar ut sysselsättningsledighet eller del av den meddela arbetsgivaren om detta och grunden för ledigheten i så god tid som möjligt samt på begäran förete en tillförlitlig utredning om grunderna för ledigheten.

Arbetsgivaren skall inte förorsakas olägenheter av sysselsättningsledigheten.

Med arbetsdagar avses arbetsdagar antecknade i arbetstidsschemat. Sysselsättningsledigheten kan också tas ut som delar av arbetsdagar.

37 PERMITTERING AV ARBETSTAGARE PÅ GRUND AV EKONOMISKA ORSAKER ELLER PRODUKTIONSORSAKER ELLER OMORGANISERING AV ARBETSGIVARENS VERKSAMHET

37.1 Permitteringsgrunder

Permitteringsgrunderna bestäms enligt arbetsavtalslagens 5 kap. § 2 mom. 1-3.

Arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete och utbildning gäller i första hand sådant inom samma sysselsättningsområde tillbudsstående arbete där det är ändamålsenligt och rimligt att placera berörda arbetstagare.

A. Tillfällig minskning i arbetet

Om arbetet eller arbetsgivarens förutsättningar att erbjuda arbete har minskat tillfälligt kan arbetare permitteras för den tid som motsvarar den tillfälliga minskningen, eller tills vidare. Minskningen i arbetet kan anses vara tillfällig när den uppskattas räcka högst 90 kalenderdagar.

B. Annan än tillfällig minskning i arbetet

Om arbetet beräknas minska för en längre tid än 90 kalenderdagar, kan arbetstagare permitteras för viss tid eller tills vidare.

37.2 Turordningen vid reducering av arbetskraften

Arbetsgivaren ska följa turordningen för reducering av arbetskraft i punkt 35.2 vid permittering.

37.3 Permitteringsvarseltid

Vid permittering iakttas en varseltid om minst 14 dagar. Arbetsgivaren har ingen skyldighet att lämna förhandsutredning om permittering.

37.4 Förkortad arbetstid

Bestämmelserna om förfarandet vid permitteringar tillämpas också vid övergång till förkortad arbetstid.

37.5 Lokala avtal

Genom ett lokalt avtal som avses i kapitel 44 kan man avtala annat om permittering, permitteringsgrunderna och permitteringsvarseltiden.

37.6 Framskjutande av permittering

Om arbetsgivaren under permitteringsvarseltiden får ett tillfälligt arbete, kan permitteringsens begynnelsepunkt skjutas upp.

Utan ny permitteringsvarseltid kan permitteringsens begynnelsepunkt skjutas upp endast en gång och högst för den tid som det tillfälliga arbetet räcker.

37.7 Avbrytande av permittering

Om arbetsgivaren får ett tillfälligt arbete efter det att permitteringen redan har börjat, kan arbetsgivaren och arbetstagaren innan arbetet inleds komma överens om att avbryta permitteringen, om permitteringen är avsedd att fortsätta utan nytt permitteringsvarsel omedelbart efter att arbetet utförts. Då man avtalar om avbrytandet ska arbetsgivaren meddela hur länge det tillfälliga arbetet beräknas räcka.

37.8 Annat arbete under permitteringstiden

Arbetstagare kan ta annat arbete under permitteringen.

37.9 Anställningsförhållandets upphörande under permitteringen

A. Den permitterade arbetstagarens rätt att häva arbetsavtalet

En permitterad arbetstagare har rätt att oberoende av uppsägningstiden häva sitt arbetsavtal. Arbetstagaren har dock inte hävningsrätt under de sista sju dagarna innan permitteringen upphör, om arbetstagaren har kännedom om tiden då permitteringen upphör.

B. Den permitterade arbetstagarens rätt till ersättning när arbetsgivaren säger upp arbetsavtalet

Om arbetsgivaren säger upp arbetsavtalet under permitteringen, har arbetstagaren enligt 5 kap. 7 § 2 mom. i arbetsavtalslagen rätt att få sin lön för uppsägningstiden. Lönen för permitteringsvarseltiden avdras inte från lönen för uppsägningstiden. Arbetstagaren har dessutom rätt att för uppsägningstiden få semesterersättning enligt semesterlagen.

Lönen för uppsägningstiden betalas per lönebetalningsperiod.

C. Uppsägning från arbetstagarens sida då permitteringen fortgått i 200 dagar

Permitterad arbetare, som med stöd av arbetsavtalslagens kapitel 5 § 7 moment 3 säger upp sig efter att permitteringen fortgått utan avbrott i 200 dagar, har rätt till en ersättning som motsvarar lönen för den uppsägningstid som arbetsgivaren är skyldig att iakttä. Arbetstagaren har dessutom rätt till semesterersättning enligt semesterlagen för den tid som motsvarar uppsägningstiden.

Ifall inte om annat överenskommes mellan arbetsgivaren och arbetstagaren, betalas ersättningen på den normala lönebetalningsdag som följer näst efter arbetsförhållandes upphörande.

Oberoende av anställningsförhållandets upphörande kan parterna i anställningsförhållandet komma överens om ett tidsbundet arbetsavtal för uppsägningstiden eller en del av den. Från

Upphävande av ett arbetsavtal och permittering

ersättningen som motsvarar arbetarens lön för uppsägningstid avdras i dylika fall den lön som han får för arbetet.

D. Beräkning av ersättningen

Ersättning som motsvarar en månad av uppsägningstiden fås genom att multiplicera arbetstagarens personliga tidlön (ptl) med talet 160 (arbetstagare med timlön). Vid beräkningen av ersättningen för uppsägningstidens lön för icke full månad anses arbetsveckan innehålla fem arbetsdagar.

38 UPPSÄGNINGSTIDERNAS FÖR ARBETSAVTAL OCH FASTSTÄLLANDE AV ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDETS LÄNGD

38.1 Uppsägningstider

Arbetsgivare bör vid uppsägning av arbetsavtal iaktta nedan nämnda uppsägningstider:

När arbetsförhållandet utan avbrott fortgått	Uppsägningstid
högst ett år	2 veckor
över ett år men högst 4 år	1 månad
över 4 år men högst 8 år	2 månader
över 8 år men högst 12 år	4 månader
över 12 år	6 månader

När en arbetstagare säger upp sitt arbetsavtal skall nedan nämnda uppsägningstider iakttas:

När arbetsförhållandet utan avbrott Uppsägningstid fortgått

högst 5 år	2 veckor
över 5 år	1 månad

38.2 Underlåtenhet att iaktta uppsägningstid

En arbetsgivare som säger upp ett arbetsavtal utan att iaktta uppsägningstiden ska som ersättning till arbetstagaren betala lön enligt medeltimlönen för en tid som motsvarar uppsägningstiden. Därtill ska arbetsgivaren betala den under uppsägningstiden förlorade semesterersättningen.

En arbetstagare som säger upp sig från arbetet utan att iaktta uppsägningstiden är skyldig att till arbetsgivaren i engångsersättning betala ett belopp som motsvarar lönen för uppsägningstiden vars beräkningsgrund är arbetstagarens medeltimlön. Arbetsgivaren får innehålla detta belopp från den slutlikvid som erläggs till arbetstagaren. Arbetsgivaren bör dock iaktta det som i arbetsavtalslagens kap. 2 § 17 stadgas om begränsning i arbetsgivarens kvittningsrätt.

Om man endast delvis försummat att iaktta uppsägningstiden begränsas ersättningsskyldigheten till att motsvara lönen för den tid av uppsägningstiden som inte har iakttagits.

38.3 Fastställande av arbetsförhållandets längd

Vid beräkandet av arbetsförhållandets längd, enligt vilken uppsägningstiden bestäms, beaktas endast den tid arbetstagaren utan avbrott varit anställd hos arbetsgivaren i samma arbetsförhållande.

Anställningsförhållandet avbryts inte på grund av t.ex.:

- moderskaps-, faderskaps- och föräldraledighet,
- vårdledighet,
- militärtjänstgöring eller civiltjänstgöring,
- deltagande i militär krishantering eller i därtill hörande utbildning eller övning,
- studieledighet eller
- överlåtelse av rörelse.

Militär- eller civiltjänstgöringstiden räknas inte in i anställningsförhållandets längd liksom inte heller deltagande i militär krishantering eller därtill hörande utbildning och övning.

38.4 Beräkning av bestämd tid

Vid beräkningen av tidsfrister iakttas lagen om beräklandet av laga tid (150/1930).

Är tid bestämd i visst antal dagar efter angiven dag, räknas inte den dag då åtgärden vidtagits.

Tid som är bestämd i veckor, månader eller år efter angiven dag slutar den dag i den avsedda veckan eller månaden, som till sin benämning eller ordningsnummer motsvarar sagda dag. Finns ej motsvarande dag i den månad under vilken laga tid skulle sluta så bör sista dagen i samma månad räknas som den bestämda tidens slutdag.

Även om utsatt dag eller sista dagen av en frist vid uppsägning skulle infalla på helgdag, självständighetsdagen, första maj, jul eller midsommarafton eller söckenlördag, är nämnda dag det oaktat arbetsförhållandets sista dag.

Exempel:

Arbetsgivaren permitterar arbetstagaren den 1 mars med iakttagande av en 14 dagars permitteringsvarseltid. Den första permitteringsdagen är den 16 mars.

Arbetsgivaren säger den 30 juli upp en arbetstagare, vars anställningsförhållande fortgått utan avbrott i 6 år och vars uppsägningstid således är 2 månader. Anställningsförhållandets sista dag är den 30 september. Om arbetstagaren sägs upp den 31 juli är anställningsförhållandets sista dag den 30 september eftersom september inte har en dag som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag tidsfristen skulle upphöra.

39 FÖRFARANDE VID UPPHÄVANDE AV ARBETSAVTA

39.1 Åberopande av uppsägningsgrund

Arbetsgivaren bör verkställa en på arbetsavtalslagens kap. 7, §§ 1-2 grundad uppsägning av arbetsavtal inom skälig tid efter det att uppsägningsgrunden kommit till hans kännedom.

39.2 Hörande av arbetstagare

Innan arbetsgivaren säger upp ett arbetsavtal på grund av orsak som avses i arbetsavtalslagens 7. kap. §§ 1-2 eller häver det av orsak som avses i nämnda lags kap. 1 § 4 eller kap. 8 § 1 skall han ge arbetstagaren tillfälle att bli hörd om grunden för upphävandet. Arbetstagaren har härvid rätt att anlitat till exempel förtroendeman eller arbetskamrat som biträde.

39.3 Meddelande om upphävande av ett arbetsavtal

Meddelande om upphävande av ett arbetsavtal bör tillställas arbetsgivaren eller dennes representant eller arbetstagaren personligen. Är detta inte möjligt, får meddelandet sändas per brev eller per e-post. Ett dylikt meddelande anses ha kommit till mottagarens kännedom senast sjunde dagen efter att meddelandet sänts.

Är arbetstagaren på semester enligt lag eller avtal, eller har han en minst två veckor lång ledighet på grund av utjämning av arbetstiden, anses dock ett upphävande av avtalet som grundar sig på meddelande som sänts per brev eller per e-post ha blivit verkställd tidigast den första vardagen efter semesterns eller ledighetens sista dag.

Då meddelande om upphävande av arbetsavtal skickas per brev eller e-post anses de grunder för upphävande av arbetsavtalet som avses i kapitel 1 § 4 och kapitel 8, § 1 i arbetsavtalslagen ha blivit åberopade inom avtalad eller stadgad tid, om meddelandet har postats inom denna tid eller sänts per e-post.

39.4 Meddelande om grunderna för upphävande av ett arbetsavtal

Arbetsgivaren skall på arbetstagarens begäran utan dröjsmål skriftligen meddela denne datum för arbetsavtalets upphörande samt de för arbetsgivaren kända grunderna för uppsägningen eller hävandet av arbetsavtalet på basis av vilka arbetsavtalet avslutats.

40 FÖRHANDLINGSFÖRFARANDE VID REDUCERING AV ARBETSKRAFT

Om det på arbetsplatsen uppstår behov av att säga upp, permittera arbetstagare eller att överföra arbetstagare till deltid av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker eller på grund av omorganisering av arbetsgivarens verksamhet, ska arbetsgivaren iaktta bestämmelserna i lagen om samarbete inom företaget (334/2007), dock med de undantag som avtalas i denna punkt. Förhandlingsplikten gäller företag som omfattas av lagen om samarbete inom företag (334/2007).

Samarbetslagen utgör inte del av kollektivavtalet. Bestämmelserna i detta kapitel kompletterar lagen och ersätter motsvarande punkter i den.

Med avvikelse från samarbetslagens 45 och 51 §§ anses samarbetskyldigheterna fullgjorda när saken efter skriftlig förhandlingsframställning behandlats enligt principerna för samarbetsförfarande på basis av de på förhand givna erforderliga uppgifterna med iakttagande av det som nedan avtalats.

Upphävande av ett arbetsavtal och permittering

Förhandlingstider

Föremål för förhandlingarna är en åtgärd som tydligt leder till:	Förhandlingstid:
Att färre än tio arbetstagare blir deltidsanställda, permitterade eller uppsagda.	14 dagar efter förhandlingsframställan, såvida inte lokalt avtalats annorlunda.
Permittering av minst tio arbetstagare som varar högst 90 dagar.	14 dagar efter förhandlingsframställan, såvida inte lokalt avtalats annorlunda.
Att minst tio arbetstagare blir deltidsanställda, permitterade i över 90 dagar eller uppsagda.	Sex veckor efter förhandlingsframställan, såvida inte lokalt avtalats annorlunda.

Förhandlingstid (gäller alla åtgärder) i små företag och vid företagssanering

Ett företag där antalet arbetstagare i anställningsförhållande regelbundet är minst 20 men färre än 30.	14 dagar efter förhandlingsframställan, såvida inte lokalt avtalats annorlunda.
Ett företag som är föremål för sådant saneringsförfarande som avses i lagen om företagssanering.	14 dagar efter förhandlingsframställan, såvida inte lokalt avtalats annorlunda.

För handlingsplanen och handlingsprinciperna för främjande av sysselsättning som ges eller presenteras i början av samarbetsförhandlingar som eventuellt kan leda till uppsägning av arbetstagare, se förbundens material om omställningsskydd.

41 ERSÄTTNINGAR FÖR OGRUNDAD UPPSÄGNING AV ARBETSAVTAL OCH OGRUNDAD PERMITTERING AV ARBETSTAGARE

41.1 Fastställande av ersättningar

Arbetsgivarens ersättningsskyldighet för uppsägning av arbetsavtal i strid med uppsägningsgrunderna i kollektivavtalet fastställs i enlighet med 12 kap. 2 § i arbetsavtalslagen.

Om arbetsavtalet har hävts eller behandlats som upphävt i strid med grunderna enligt kollektivavtalet, ska den skada som åsamkats genom förlorad uppsägningstid ersättas enligt punkt 38.2.1 i detta avtal.

Om ett arbetsavtal upphävts utan att det ens med uppsägning hade varit berättigat, ska utöver ersättningen ovan en ersättning enligt 12 kap. 2 § i arbetsavtalslagen betalas.

Skadeståndet för permittering av arbetstagare i strid med grunderna i kollektivavtalet fastställs i enlighet med 12 kap. 1 § i arbetsavtalslagen.

41.2 Principen om en ersättning och ersättningens förhållande till plikt

Arbetsgivaren kan inte dömas till i denna punkt avsedd ersättning utöver eller istället för ersättningarna enligt arbetsavtalslagen.

Om arbetsgivaren döms att betala ersättning till arbetstagaren för ogrundat upphävande av arbetsavtal eller ogrundad permittering, kan arbetsgivaren inte dömas till att därutöver betala plikt enligt 7 § i lagen om kollektivavtal på basis av samma grunder.

41.3 Brott mot procedurbestämmelserna

Arbetsgivaren kan inte dömas till plikt som avses i 7 § i kollektivavtalslagen för underlåtenhet att följa procedurbestämmelserna i detta kapitel.

Underlåtenhet att iaktta bestämmelserna om förfaringsätt beaktas som en faktor som verkar höjande på ersättningsbeloppet vid fastställande av storleken av den ersättning arbetsgivaren döms till för ogrundad uppsägning av arbetsavtal eller för permittering.

42 BEHÖRIG DOMSTOL OCH TID FÖR VÄCKANDE AV TALAN

Om man i meningsskiljaktighetsförhandlingar enligt kapitel 45 i kollektivavtalet gällande upphävande av arbetsavtal eller permittering inte lyckas nå enighet, kan ärendet föras vidare till arbetsdomstolen.

När anställningsförhållandet upphör, upphör rätten till ersättning i enlighet med punkt 41.1 i kollektivavtalet, om talan inte väcks inom två år efter det att anställningsförhållandet har upphört.

VIII FÖRTROENDEMÄN, LOKALA AVTAL OCH AVGÖRANDE AV MENINGSSKILJAKTIGHETER

Systemet med förtroendemän är en del av samarbetet mellan företaget och personalen. Förtroendemannen är arbetstagarnas intressebevakare i frågor som gäller tillämpning av kollektivavtalet och meningsskiljaktigheter. I egenskap av fackavdelningens representant är förtroendemannen skyldig att upprätthålla och främja arbetsfreden. För att lyckas i uppgiften som förtroendeman krävs samverkan mellan arbetsgivaren och förtroendemannen.

Samarbetsverksamheten, och som en del av den det lokala avtalsförfarandet, påverkar företagets produktivitet, konkurrenskraft samt upprätthållandet och utvecklandet av sysselsättningen. Samtidig uppstår förutsättningar för bättre välmåga på arbetsplatsen. Lokalt avtalsförfarande är framför allt ett redskap för att utveckla verksamheten. När målen har fastslagits avtalar man om nödvändiga metoder.

Förbunden kan vid behov erbjuda hjälp vid avgörande av meningsskiljaktigheter på arbetsplatsen gällande den korrekta tillämpningen eller tolkningen av kollektivavtalet.

43 FÖRTROENDEMÄN

43.1 Förtroendemannasystemets syfte

Förtroendemannasystemets syfte är att skapa förutsättningar för utvecklingen av samarbetet mellan företaget och dess personal samt att främja en riktig tillämpning av kollektivavtalet och lokala avtal. En av förtroendemannens centrala uppgifter är att fungera som en länk i det lokala förhandlingssystemet gällande verkställandet av kollektivavtalet och för sin del sörja för att:

- kollektivavtalet tillämpas rätt och att det följs,
- meningsskiljaktigheter snabbt och ändamålsenligt reds ut,
- samarbete och lokalt avtalsförfarande främjas och
- arbetsfred upprätthålls och främjas.

Förtroendemannasystemets uppgift är att erbjuda en kanal för att förbättra företagets funktioner, personalens möjligheter att påverka och produktiviteten.

43.2 Förtroendemannens ställning

Vid skötseln av sin uppgift har förtroendemannen särskilda rättigheter och motsvarande skyldigheter. Utöver de uppgifter som härrör från kollektivavtalet och arbetslagstiftningen kan man enligt behovet på arbetsplatsen avtala om andra lämpliga uppgifter för förtroendemannen, uppgifter vilka kan ansluta sig till personalrepresentation bl.a. i olika utvecklingsprojekt.

43.3 Förtroendemannen – behörighet och val

43.3.1 Förtroendemannen som representant för fackavdelningen

Med förtroendeman avses den huvudförtroendeman eller förtroendeman som fackavdelningen har valt. Med fackavdelning avses en registrerad fackavdelning i Industrifacket rf.

43.3.2 Förtroendemannens behörighet

Förtroendemannen bör arbeta som anställd på arbetsplatsen i fråga samt vara förtrogen med arbetsplatsen förhållanden som en av dess arbetstagare.

Då förtroendemannen väljs ska man fästa uppmärksamhet vid bl.a. följande faktorer som är av betydelse för att förtroendemannauppdraget sköts på ett lyckat sätt:

- personens färdigheter för den utbildning och utveckling som uppdraget kräver,
- personens färdigheter att sköta uppdraget ansvarsfullt och långsiktigt samt
- att personen har tillräcklig förmåga att kommunicera samt fatta beslut också om svåra frågor.

43.3.3 Val av förtroendeman

Fackavdelningen väljer huvudförtroendeman, dennes suppleant och förtroendeman.

Ifall till förtroendemännens verksamhetsområde hör minst 75 arbetare, väljer fackavdelningen även en suppleant för denne.

A. Avtal om verksamhetsområden och antal

Om förtroendemännens verksamhetsområden och antal avtalas lokalt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen i enlighet med de av förbunden uppgjorda instruktionerna enligt följande:

- Med förtroendeman avses en person som väljs till förtroendeman för en funktionell enhet som baserar sig på produktionens organisering. Området, för vilket förtroendeman väljs, bestäms i enlighet med företagets på produktiva och funktionella synpunkter baserade naturliga gränser.
- Förtroendemännens verksamhetsområden bör vara sådana att behandling av ärendena enligt förhandlingssystemet kan ordnas på ett effektivt och fungerande sätt.
- Ifall enighet inte nås om de utvalda förtroendemännens verksamhetsområden eller om deras antal, kan ärendet hänskjutas till förbunden för avgörande.

B. Avtal om val av förtroendeman för en viss uppgift

Om naturen av ärendet och/eller dess omfattning kräver det kan man också välja en förtroendeman som tillsätts för en viss uppgift om vilken huvudförtroendemannen och arbetsgivaren lokalt kommer överens. Avtal om befattningsbeskrivningen för en sådan förtroendeman bör ingås skriftlig och så detaljerat som möjligt. Befattningsbeskrivningen bör stämma överens med förtroendemannens befogenheter.

C. Kombination av förtroendemannan- och arbetarskyddsuppgifterna

Man kan lokalt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtala om att huvudförtroendemannen sköter arbetarskyddsfullmäktigs uppgifter eller tvärtom.

Man kan också lokalt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtala om att förtroendemannen sköter skyddsombudets uppgifter eller tvärtom.

D. Val av förtroendeman och hans ställning i samband med företagsarrangemang

Om företaget har bolagiserats, dvs. företaget har delats i flera företag som självständigt har hand även om personalärenden, väljs för varje på detta sätt bildat företag en egen huvudförtroendeman.

Om tvärtom funktionerna av enheter som fungerat som självständiga företag sammanförs till ett enda företag, väljs för den på detta sätt bildade enheten en huvudförtroendeman.

Huvudförtroendemannens ställning fortgår som sådan oberoende av överlåtelse av rörelsen, ifall den överlåtna rörelsen eller del därav bibehåller sin självständighet. Om den överlåtna rörelsen eller en del av den förlorar sin självständighet, har huvudförtroendemannen rätt till efterskydd i enlighet med underpunkt 43.6.5 i detta kapitel räknat från då mandattiden upphör på grund av överlåtelsen av rörelsen.

E. Val av förtroendeman på arbetsplatsen

Fackavdelningen har rätt att på arbetsplatsen förrätta val av förtroendeman. Ifall valet förrättas på arbetsplatsen, bör fackavdelningens alla medlemmar beredas tillfälle att delta i valet. Anordnande och förrättande av val får inte inverka störande på arbetets gång.

Överenskommelse om valtider och vallokaler skall ingås med arbetsgivaren senast två veckor före valet. Arbetsgivaren bereder av fackavdelningen utsedda personer tillfälle att förrätta valet.

F. Meddelande om valda förtroendemän och uppkomst av förtroendemannaställning

Fackavdelning ska skriftligt meddela arbetsgivaren om vilka personer som valts till förtroendemän. Därtill ska anmälan göras om suppleant för huvudförtroendemannen då suppleanten fungerar som ställföreträdare för huvudförtroendemannen. Samma gäller suppleant för förtroendeman.

Uppkomsten av förtroendemannaställning förutsätter att överenskommelse enligt denna underpunkt har nåtts med arbetsgivaren om förtroendemännens antal och verksamhetsområden och att fackavdelningen skriftligen har meddelat arbetsgivaren om de valda förtroendemännen.

G. Arbetsgivarens förhandlare och lokal förhandlingsordning

Arbetsgivaren meddelar förtroendemannen vem som på företagets vägnar för förhandlingar med förtroendemannen.

43.3.4 Förtroendemannens uppgifter

A. Grunduppgifter

Förtroendemannens uppgift är att representera fackavdelningen i ärenden som gäller tillämpning av kollektivavtalet och arbetslagstiftningen samt i frågor som gäller förhållanden mellan arbetsgivare och arbetstagare

- genom att vid behov delta i utredningen av meningsskiljaktigheter som uppstår mellan arbetsgivaren och arbetstagaren
- genom att övervaka att arbetstagarna följer kollektivavtalet och lokala avtal
- genom att i egenskap av företrädare för fackavdelningen ansvara för att arbetsfreden upprätthålls och främjas på det sätt kollektivavtalssystemet förutsätter
- genom att verka för att samarbetet mellan företaget och personalen upprätthålls och utvecklas.

Då en arbetskonflikt eller hot om en sådan har uppstått ska arbetsgivaren och förtroendemannen konstatera vad stridsåtgärden riktas mot och vilka övriga orsaker har lett till att arbetsfreden har brutits. Samtidigt bör man utreda vilka åtgärder som kan begränsa de skador som åsamkats företaget genom arbetskonflikten.

B. Uppgifter om vilka avtal ingås på arbetsplatsen

På arbetsplatserna finns det flera behov av att försöka utnyttja förtroendemännens kunskaper och påverkningsmöjligheter. Arbetsgivaren och förtroendemannen kommer separat överens om förtroendemannens deltagande i, uppgifter i, mål, verksamhetsförutsättningar och ansvar i t.ex. uppdrag av projektnatur.

43.4 Förtroendemannens verksamhetsförutsättningar

43.4.1 Uppgifter som ska ges förtroendemannen

A. Oklarheter och meningsskiljaktigheter

Ifall det uppstår oklarhet eller meningsskiljaktighet om arbetarens lön eller de lagar och avtal som ska tillämpas på anställningen, bör förtroendemannen få all den information som behövs för utredningen av frågan.

B. Varning

Om en arbetstagare har tilldelats varning, ska detta meddelas förtroendemannen, om förtroendemannen inte har varit närvarande när varningen har utdelats.

C. Utvecklings- och andra uppgifter

En förtroendemän som deltar i utvecklings- och andra uppgifter får behövliga uppgifter om projektets mål, verkställighetsåtgärdernas genomförande och företagsverksamhetens villkor.

Ett öppet informationsflöde ger parterna förutsättningar att förhandla om frågorna. Uppgifterna ska ges i ett så tidigt skede som möjligt. Ifall de givna uppgifterna innehåller affärs- eller yrkeshemligheter som arbetsgivaren separat informerar om, ska dessa uppgifter hållas konfidentiellt.

D. Diskussion om förhandlingssystemets mål och funktionsduglighet

På arbetsplatsen bör man regelbundet – två månader från det förtroendemannamandatet börjat och därefter årligen – föra en diskussion där man behandlar de mål som ska ställas/har ställts för förhandlingsförfarandet och dess funktionsduglighet. Parter i diskussionen är var och en förtroendemän och hans motpart samt vid behov alla tillsammans och under diskussionen ger vardera parten respons, utgående från vilken man strävar efter att ytterligare utveckla samarbetet. Samtidigt planerar man behovet av den utbildning förtroendemannen behöver för sitt uppdrag, tidtabellerna och målen.

43.4.2 Uppgifter som ska ges huvudförtroendemannen

Huvudförtroendemannen har rätt att i skriftlig form få följande uppgifter om arbetarna vid företaget:

A. Personuppgifter

1. Arbetarens släkt- och förnamn.
2. Anställningsdatum för nya arbetare samt vid uppsägning och permittering för samtliga arbetare.
3. Den avdelning arbetaren organisatoriskt tillhör.
4. Lönegrupp eller svårighetsgrupp.

Uppgifterna i punkterna 1, 3 och 4 lämnas en gång per år. För nya arbetare lämnas uppgifterna i punkterna 1-4 antingen skilt för var och en omedelbart efter anställandet eller periodvis, dock minst en gång per kvartal. Vid uppsägning och permittering lämnas uppgifter om anställningsdatum för samtliga arbetare.

B. Statistiska uppgifter om löner och arbetstimmar samt uppgifter om lönestrukturen

I Arbetsplatser där antalet anställda regelbundet är minst 30 personer:

1. Den genomsnittliga timlönen exklusive separata skift- och miljötillägg samt söndags- och övertidsförhöjningar
  - a) i tidlönearbete,
  - b) i ackordsarbete,
  - c) i blandackords- och premiearbete samt
  - d) oberoende av löneform.
2. Den genomsnittliga timlönen inklusive separata skift- och miljötillägg men exklusive förhöjningar för söndags- och övertidsarbete.
3. Den genomsnittliga timlönen inklusive separata skift- och miljötillägg samt förhöjningar för söndagsarbete men exklusive förhöjningar för övertidsarbete.

4. Den genomsnittliga timlönen totalt, innehållande all lön som betalas för utförd arbetstid, även inklusive övertidsförhöjningar.
5. Uppgifter om fullgjorda arbetstimmar, om arbetstidens procentuella fördelning mellan löneformer (tid-, ackords- samt blandackords- och premiearbete) och om övertidsarbetets procentuella andel av samtliga arbetstimmar.

Uppgifter om de genomsnittliga timlönerna samt arbetstimmarna ges per lönegrupp (A, B och C) skilt för manliga och kvinnliga arbetare samt för alla lönegrupper gemensamt. Uppgifterna ges för IV kvartalet efter att lönestatistiken för arbetsplatserna blivit färdig.

Uppgifterna ovan gäller enbart fullt arbetsföra 18 år fyllda arbetare. Uppgifter ges dock inte för lönegrupper med färre än sex arbetstagare.

Dessutom får huvudförtroendemannen uppgifter om tillämpade löneformer, om arbetarnas procentuella fördelning på olika svårighetsgrupper och om differentieringen av de personliga lönedelarna nivågruppsvis.

II Arbetsplatser där antalet anställda regelbundet är under 30 personer:

1. Den genomsnittliga timlönen inklusive separata skift- och miljötillägg utan söndags- och övertidsförhöjningar och av motiverad orsak även den genomsnittliga timlönen utan separata tillägg per löneformer.
2. Uppgifter om fullgjorda arbetstimmar och om övertidsarbetets procentuella andel av samtliga arbetstimmar.

Uppgifter om den genomsnittliga timlönen och arbetstimmarna ges för samtliga arbetstagare sammanlagt för IV kvartalet.

Uppgifterna ovan gäller enbart fullt arbetsföra 18 år fyllda arbetare.

Dessutom får huvudförtroendemannen uppgifter om tillämpade löneformer, om arbetarnas procentuella fördelning på olika svårighetsgrupper och om differentieringen av de personliga lönedelarna nivågruppsvis.

C. Arbetskraftsuppgifter

Huvudförtroendemannen är berättigad att kvartalsvis erhålla uppgifter om antalet fullt arbetsföra arbetare, lärlingar, praktikanter och eventuella deltidsarbetare (skilt för manliga och kvinnliga arbetare) inom företaget eller på arbetsplatsen, samt uppgifter om fördelningen av arbetskraften på olika arbetsskiftsformer. Uppgifterna om arbetskraft ges kvartalsvis för en sådan tidpunkt eller för en sådan period som kan anses beskrivande för den normala arbetskraftssituationen under kvartalet.

D. Prissättningsgrunder

Huvudförtroendemannen har rätt att göra sig förtrogen med de prissättningsystem som vid respektive tidpunkt tillämpas inom företaget.

E. Förteckning över nöd- och övertidsarbete

Huvudförtroendemannen har samma rätt som arbetarskyddsfullmäktig enligt lagen har att göra sig förtrogen med förteckningen över nöd- och övertidsarbete samt över förhöjda löner vid sådant arbete.

F. Upplysning om underentreprenörer

Huvudförtroendemannen har rätt att få upplysningar om underentreprenörerna inom hans verksamhetsområde samt om den i deras tjänst anställda arbetskraften på arbetsplatsen.

Huvudförtroendemannen får på begäran också kontaktuppgifter till de ovan avsedda underleverantörernas huvudförtroendemän

Förtroendemän, lokala avtal, avgörande av meningsskiljaktigheter och arbetarskyddsfullmäktige, såvida dessa uppgifter står till företagets förfogande.

G. Uppgifternas konfidentiella karaktär

De uppgifter som huvudförtroendemannen får tillgång till för utförandet av sina åligganden bör han behandla konfidentiellt.

43.4.3 Befrielse från arbetet

För förtroendemannen ordnas för skötseln av uppgiften regelbundet återkommande, eller behövlig tillfällig befrielse från arbetet.

Man kan lokalt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen komma överens om mängden av regelbundet återkommande befrielse från arbetet för skötseln av uppgiften samt om fördelningen mellan huvudförtroendemannen och förtroendemännen. Ifall förtroendemannen är befriad från sitt arbete under regelbundet återkommande perioder, ska han under denna tid i huvudsak sköta förtroendemannauppdraget.

Ifall man inte lokalt mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen avtalar annorlunda, fastställs befrielsen från arbetet enligt följande:

A. Huvudförtroendemannens regelbundet återkommande befrielse från arbetet

Antalet arbetare på arbetsplatsen	Regelbundet återkommande befrielse från arbete timmar/4 veckor
10–19	5
20–49	17
50–99	36
100–149	60
150–199	84
200–249	100
250–399	148

Mängden av befrielse från arbetet för huvudförtroendemannen i tabellen ovan grundar sig på veckoarbetstid av normal längd.

B. Regelbundet återkommande befrielse från arbetet för förtroendemän

Om inom förtroendemannens verksamhetsområde regelbundet arbetar minst 75 arbetare, ges förtroendemannen befrielse från arbete. Mängden av befrielse är åtta timmar per 100 arbetstagare inom en fyra veckors period.

antal arbetstagare $\times$ 8 h = befrielse i timmar/4 veckor
100

C. Bekräftelse av mängden befrielse

Vid fastställandet av längden på den tid förtroendemannen är befriad från arbetet fastställs antalet arbetstagare på arbetsplatsen omedelbart före förtroendemanna valet samt vid motsvarande tidpunkt ett år efter valet. Befrielsens omfattning som konstaterats på detta sätt tillämpas tills följande granskning görs.

D. Kombination av förtroendemanna- och arbetarskyddsavgifterna

Om förtroendemanna- och arbetarskyddsavgifterna har kombinerats så att de sköts av samma person, beaktas detta som en faktor som ökar befrielsens omfattning när man avtalar om befrielse från arbetet.

43.4.4 Ersättning för inkomstbortfall och månadsersättning

A. Ersättning av inkomstbortfall

Arbetsgivaren ersätter den inkomst förtroendemannen förlorar då han under arbetstid deltar antingen i lokala förhandlingar med arbetsgivarens representanter eller annars sköter med arbetsgivaren överenskomna uppdrag. Med inkomst avses förtroendemannens medeltimlön utan tillägg för övertids- eller söndagsarbete.

B. Lönen till huvudförtroendeman som är helt befriad från arbetet

Lönen till huvudförtroendeman som är helt befriad från arbetet fastställs på basis av medeltalet av de 20 högsta tid- eller prestationslönerna som betalas till arbetstagare på arbetsplatsen. Då man fastställer de tjugo högsta lönerna beaktas dock inte löner som västenligt överstiger den allmänna lönenivån på arbetsplatsen. Granskningen av huvudförtroendemannens lön sker vid de tidpunkter som nämns i underpunkt 43.4.3 då den mängd befrielse som han eller hon beviljas fastställs.

C. Uppdrag utom arbetstiden

Om huvudförtroendemannen utom sin ordinarie arbetstid utför med arbetsgivaren överenskomna uppdrag, betalas för denna tid övertidsersättning till den del varom lokalt överenskommes mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen.

D. Månadsersättning

Till huvudförtroendeman betalas utöver ersättning för inkomstbortfall därtill i ersättning följande:

Antalet arbetare på arbetsplatsen	Ersättning fr.o.m. 1.1.2018 euro/mån
10–19	76
20–49	84
50–99	91
100–149	109
150–199	130
200–249	153
250–399	179
400–	214

Arbetsgivaren och huvudförtroendemannen kan komma överens om annat angående månadsersättningen till huvudförtroendemannen.

Om huvudförtroendemansens suppleant sköter huvudförtroendemannauppgifterna under minst två veckor, betalas månadsersättningen för denna tid till honom eller henne.

Om företaget inte har någon verksamhet på grund av permittering, semester eller därmed jämförbara omständigheter, betalas inte någon månadsersättning.

E. Kombination av förtroendemanna- och arbetarskyddsuppgifterna

I fall förtroendemanna- och arbetarskyddsuppgifterna har kombinerats så att de sköts av samma person beaktas detta som en ökande faktor när man avtalar om månadsersättningen.

43.4.5 Förtroendemannautbildning

Om deltagande i utbildning har avtalats i kapitel 47.

43.4.6 Förvaring av material, arbetsutrymme och användning av kontorsmaterial

Arbetsgivaren ordnar för huvudförtroendemannen ett ändamålsenligt utrymme, där material för skötandet av förtroendeuppgifterna kan förvaras. Om huvudförtroendemannen åtnjuter regelbundet återkommande befrielse från arbetet minst 56 timmar per en fyra veckors period, bör åt honom ordnas ett ändamålsenligt verksamhetsutrymme, där de för handhavandet av förtroendemannauppgifterna nödvändiga diskussionerna kan äga rum.

Huvudförtroendemannen kan vid behov använda företagets telefon och andra sedvanliga kontorsmaterial. Användning av och praktiska arrangemang kring kontorsmaterial, datorutrustning och programvara genomförs på ett gemensamt avtalat sätt.

Med beaktande av förhållandena i gruvan ska arbetsgivaren och huvudförtroendemannen diskutera huvudförtroendemans behov av ta sig runt för att sköta förtroendemannauppgifterna.

Om man utgående från en lokal diskussion konstaterar att behovet att ta sig runt även med beaktande av säkerheten i arbetet förutsätter ett fordon, ska man mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen komma överens om ändamålsenlig användning av fordonet och förfaringssätt gällande dess användning.

43.5 Hur skötseln av förtroendemannauppdraget inverkar på anställningsförhållandet, arbetsuppgifterna och lönen

A. Anställningsförhållande

I sin anställning i förhållande till arbetsgivaren är förtroendemannen i samma ställning oavsett om han sköter sina förtroendemannauppgifter vid sidan av sitt arbete eller om han är delvis eller helt befriad från arbetet. De är skyldiga att iakttä alla allmänna arbetsvillkor, arbetstider och arbetsledningens direktiv samt övriga ordningsföreskrifter.

B. Yrkesutveckling

Förtroendemans möjligheter till att utvecklas och avancera i yrket får inte försämrats på grund av förtroendemannauppdraget.

C. Inkomst- och omplaceringsskydd

Om den till huvudförtroedeman valda personens ordinarie arbete försvårar skötseln av huvudförtroedemannens uppgifter, ska annat arbete ordnas för honom eller henne. Sådant arrangemang får inte medföra en sänkning av hans lön. Då annat arbete ordnas ska man beakta förhållandena på arbetsplatsen och den yrkeskunskap som huvudförtroedemannen besitter.

En arbetstagare som fungerar som förtroedeman får inte förflyttas till ett lägre betalt arbete än det han eller hon hade när han eller hon valdes till förtroedeman.

D. Huvudförtroendemans löneutveckling

Löneutvecklingen för en huvudförtroendemän som är delvis befriad från arbetet ska motsvara löneutvecklingen för andra arbetstagare som arbetar med uppgifter av motsvarande svårighet i verksamhetsområdet. Löneutvecklingen granskas årligen.

E. Upprätthållande av yrkesskickligheten

Efter det att huvudförtroendemans förtroendemannauppdrag har upphört bör han och arbetsgivaren gemensamt utreda, huruvida upprätthållande av arbetarens yrkeskunnighet i tidigare eller motsvarande arbete förutsätter yrkesutbildning. Vid bestämmande av utbildningens innehåll fästs uppmärksamhet vid befrielsen från arbete, förtroendemannaperiodens längd och vid de förändringar som under tiden skett i arbetsmetoderna. Arbetsgivaren ordnar utbildningen.

Då förtroendemannauppdraget upphör fastställs hans lön enligt den arbetsuppgift han utför.

43.6 Förtroendemans anställningsskydd

Förtroendemannen får inte avskedas med anledning av förtroendemannauppdraget.

43.6.1 Uppsägning av arbetsavtal och permittering av förtroendemän av ekonomiska orsaker, av produktionsorsaker eller på grund av omorganisering av arbetsgivarens verksamhet

Om företaget säger upp eller permitterar personal av ekonomiska orsaker, av produktionsorsaker eller på grund av omorganisering av arbetsgivarens verksamhet, får huvudförtroendemannen inte sägas upp eller permitteras om inte produktionsanläggningens verksamhet läggs ner helt. Ifall det gemensamt konstateras att huvudförtroendemannen inte kan erbjudas arbete som motsvarar hans yrke eller annars är lämpligt för honom, kan undantag från denna regel likväl göras.

Förtroendemans arbetsavtal kan sägas upp eller förtroendeman permitteras i enlighet med arbetsavtalslagens 7. kap. § 10 mom. 2 endast, ifall hans arbete upphör helt och arbetsgivaren inte kan ordna arbete åt honom som motsvarar hans yrkeskunskap eller som annars är lämpligt för honom eller utbilda honom till annat arbete på sätt som avses i arbetsavtalslagens 7 kap. § 4.

Uppsägning av förtroendemannens suppleants arbetsavtal eller permittering av honom, då han inte fungerar som suppleant för förtroendemannen eller han inte åtnjuter förtroendemannaställning, får inte grunda sig på arbetarens förtroendemannauppgift. Arbetsgivaren ska utan särskilt krav påvisa att åtgärden grundar sig på andra omständigheter.

På arbetsplatser med minst 30 arbetstagare är det möjligt att säga upp eller permittera huvudförtroendemannens ersättare då han eller hon inte arbetar som huvudförtroendemannens ersättare eller på annat sätt innehar ställning som förtroendeman endast om hans eller hennes arbete på arbetsplatsen upphör helt eller avbryts tillfälligt. Arbetsgivarens skyldighet att ordna annat arbete för honom eller henne eller utbilda honom eller henne till annat arbete fastställs på det sätt som avses i 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller i fråga om tillfällig permittering på det sätt som föreskrivs i 5 kap. 2 § 1 mom. 2 punkten. Vid ordnande av annat arbete och utbildning beaktas även principerna för turordning vid reducering av arbetskraften enligt punkt 35.2.

43.6.2 Hävning av arbetsavtalet av omständighet som beror på förtroendemannen

En förtroendeman får inte sägas upp på grund av orsaker som beror på honom eller henne utan det samtycke enligt 7 kap. 10 § 1 mom. i arbetsavtalslagen av majoriteten av de arbetstagare som han eller hon representerar.

43.6.3 Hävning av arbetsavtalet och behandling som upphävt

Förtroendemannens arbetsavtal kan inte hävas eller behandlas som upphävt i strid med bestämmelserna i arbetsavtalslagen 8. kap. §§ 1-3. Arbetsavtalet kan inte hävas på den grund att förtroendemannen har brutit mot ordningsbestämmelserna, om han eller hon inte samtidigt upprepade gånger och i väsentlig grad samt trots varning försummat sina förpliktelser.

Vid bedömning av hävningsgrunderna för förtroendemannens arbetsavtal får förtroendemannen inte ställas i sämre situation än övriga arbetare.

43.6.4 Problemsituationer i anslutning till förtroendemannens ställning

När förbunden får vetskap om en problemsituation mellan förtroendemannen eller dennes suppleant och arbetsgivaren, och det finns en risk att det leder till att förtroendemannens anställningsavtal avslutas, börjar förbunden utan dröjsmål utreda situationen. Målsättningen är att förhindra att kollektivbestämmelserna som gäller personalrepresentantens anställningsskydd överträds och att arbetsfredsförpliktelsen bryts. Förbunden strävar också efter att genom ett gemensamt ställningstagande hjälpa till att återställa förutsättningarna för det förtroende som är grunden för förtroendemannens anställningsförhållande.

Förfarandet i denna underpunkt tillämpas också när det gäller arbetarskyddsfullmäktigen och dennes ersättare.

43.6.5 Huvudförtroendemannens kandidat- och efterskydd

Bestämmelserna i denna punkt skall tillämpas även på huvudförtroendemanskandidat, vilken fackavdelningens möte uppställt som kandidat och om vars kandidatur fackavdelningen skriftligen meddelat arbetsgivaren.

Kandidatskyddet börjar dock tidigast tre månader innan kandidatens eventuella mandat som huvudförtroendeman börjar och upphör för den som inte blivit vald till huvudförtroendeman sedan fackavdelningen fastslagit valresultatet.

Bestämmelserna i denna punkt skall tillämpas även på arbetare som fungerat som huvudförtroendeman, sex månader efter den tidpunkt, då huvudförtroendemannauppdraget har upphört.

43.6.6 Förhandlingar om meningsskiljaktigheter om hävning av arbetsavtal

Om meningsskiljaktigheten gäller hävning av en i kollektivavtalet avsedd förtroendemans arbetsavtal, ska lokala förhandlingar och förhandlingar mellan förbunden utan dröjsmål inledas och föras efter att grunden för hävningen har bestridits.

43.6.7 Ersättningar

Om förtroendemannens arbetsavtal har hävts i strid med grunderna i kollektivavtalet, ska arbetsgivaren som ersättning till förtroendemannen betala minst 10 och högst 30 månaders lön.

Ersättningen skall bestämmas i enlighet med grunderna i arbetsavtalslagen 12 kap. § 2 mom. 2 Det faktum att personalrepresentantens rättigheter har kränkts ska beaktas som en faktor som inverkar förhöjande på ersättningen.

Ersättning för ogrundad permittering av förtroendeman bestäms i enlighet med 12 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

Bestämmelser om uppsägningsskydd för en personalrepresentant och dennes ersättare vilka utsetts till internationellt koncernsamarbete samt personalgruppens samarbetsrepresentant som valts enligt samarbetslagen finns i 7 kap. 10 § i arbetsavtalslagen.

44 LOKALA AVTAL

44.1 Möjlighet till lokalt avtal

Möjligheten till lokalt avtal framgår av kollektivavtalsbestämmelsen i fråga (se också kollektivavtalets bilaga sid. 189).

44.2 Parter i lokalt avtal

Parterna i ett lokalt avtal är, om inte annat föränleds av kollektivavtalsbestämmelsen i fråga,

- arbetaren och chefen
- förtroendemannen och arbetsgivaren
- huvudförtroendemannen och arbetsgivaren.

Avtalsparterna är förtroendemannen och arbetsgivaren, om avsikten är att de i avtalet avsedda arrangemangen gäller arbetstagare som allmänt omfattas av förtroendemannens verksamhetsområde eller om avtalen på individnivå skulle ha väsentlig inverkan på andra arbetstagares arbete.

Ett lokalt avtal kan ingås också så att förtroendemannen och arbetsgivaren sinsemellan avtalar allmänt om frågan (avtalsram) och att man lämnar en möjlighet att arbetaren och arbetsgivaren avtalar om detaljerna.

44.3 Det lokala avtalets bindande verkan

Avtal som slutits med förtroendemannen binder alla de arbetare som förtroendemannen anses företräda.

44.4 Det lokala avtalets form och varaktighet

Avtalet skall ingås skriftligt om någondera parten begär det.

Avtalet kan ingås för viss tid eller tillsvidare. Ett avtal som gäller tillsvidare kan sägas upp med iakttagande av tre månaders uppsägningstid, om man inte avtalat annorlunda om uppsägningstiden.

Det här avsedda lokala avtalet är en del av det gällande kollektivavtalet.

44.5 Efterverkan av lokala avtal

Ett lokalt avtal är i kraft också efter det att kollektivavtalets giltighetstid löpt ut, om det inte vederbörligen sägs upp så att det upphör efter uppsägningstiden. Uppsägningsrätten gäller också lokala avtal som ingåtts för viss tid under avtalslöst läge. Uppsägningstiden är då tre månader.

44.6 Samarbete i finska företagsgrupper

För att främja lokala avtal på arbetsplatsnivå rekommenderar förbunden att även företagsgruppens gemensamma personal- och lönepolitiska principer omfattas av koncernsamarbetet – information och samråd – i de medlemsföretag i Teknologindustri rf vilka omfattas av lagen om samarbete inom finska företagsgrupper och grupper av gemenskapsföretag (335/2007).

45 MENINGSSKILJAKTIGHETER OCH HUR DE AVGÖRS

45.1 Förhandlingsplikt och förbud mot påtryckning

Man bör sträva efter att lösa meningsskiljaktighet som uppstår mellan arbetsgivare och arbetare be träffande tillämpning eller tolkning av detta avtal eller i fråga om brott mot detsamma genom förhandlingar på arbetsplatsen.

Med anledning av en fråga som omfattas av förhandlingsplikten får arbetsnedläggelse eller annan mot motparten riktad påtryckning inte vidtas liksom inte heller störning av det ordinarie arbetet på arbetsplatsen.

45.2 Lokal förhandlingsordning

Vid meningsskiljaktigheter förs lokala förhandlingar enligt följande ordning antingen utifrån ärendets omfattning eller utifrån tidigare försök att lösa frågan:

1. Frågor som gäller arbetstagarens anställningsvillkor förhandlas först mellan arbetstagaren och hans eller hennes chef.
2. Har arbetaren inte fått ovan nämnda fråga utredd med sin chef kan han föra frågan vidare till förhandling mellan förtroendemannen och arbetsgivarens representant.
3. Ifall man inte i förhandlingarna mellan förtroendemannen och arbetsgivarens representant lyckas nå enighet kan frågan föras vidare till förhandling mellan huvudförtroendemannen och arbetsgivarens representant.

Om frågan allmänt gäller arbetstagarna inom förtroendemannens verksamhetsområde kan förtroendemannen och arbetsgivarens representant direkt inleda förhandlingar.

Förhandlingar bör inledas så snart som möjligt och senast en vecka efter det att förslag om förhandlingar framförts. Utredning av en meningsskiljaktighet som kräver en omedelbar och snabb lösning bör inledas omedelbart när meningsskiljaktigheten uppstått. Förhandlingarna bör föras utan dröjsmål.

45.3 Samverkan med förbunden

Förbunden ger på begäran i alla skeden anvisningar och råd till de lokala avtalsparterna för att främja en lösning av meningsskiljaktigheter på arbetsplatsen.

De lokala parterna kan tillsammans be förbunden om ett förslag till förlikning eller om ett bindande avgörande i tvistefrågan. Om förbunden ger ett bindande avgörande är detta slutgiltigt.

45.4 Promemoria över meningsskiljaktighet och arbetsdomstolen

Om de lokala parterna inte lyckas nå enighet om meningsskiljaktigheten eller om förbunden inte på de lokala parternas begäran har gett något bindande avgörande i tvistefrågan, kan ärendet om någondera av de lokala parterna så kräver hänskjutas till förbunden för avgörande.

Över ärende, varom man inte nått enighet, uppgörs en gemensam promemoria, i vilken definierats det ärende som är föremål för oenigheten samt ingår en beskrivning av vardera partens ståndpunkter med motiveringar. Huvudförtroendemannen och arbetsgivarens representant undertecknar promemorian.

Om tillämpningen av den lokala förhandlingsordningen väsentligt har försummats i ärendet, kan förbunden återsända det för avgörande på arbetsplatsen.

En enhällig ståndpunkt som nåtts mellan förbunden binder de lokala parterna.

Av detta avtal föranledda meningsskiljaktigheter, varom förhandlats enligt förhandlingsordningen utan att enighet uppnåtts, kan hänskjutas till arbetsdomstolen för avgörande.

IX ANLITANDE AV UTOMSTÅENDE ARBETSKRAFT OCH ANDRA SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

Med utomstående arbetskraft avses antingen underleverans eller hyrning av arbetskraft.

Det är tillåtet för arbetstagarna att hålla möten på arbetsplatsen med iakttagande av de avtalade tillvägagångssätten.

Bestämmelserna om utbildning berör samarbete kring yrkesutbildning, gemensam utbildning och fackföreningsutbildning.

46 ANLITANDE AV UTOMSTÅENDE ARBETSKRAFT

46.1 Underleverans

Till avtal som gäller underleverans fogas ett villkor enligt vilket underleverantören förbinder sig att följa det normal- eller allmänt bindande kollektivavtalet i sin bransch samt arbets- och sociallagstiftningen.

Om företagets arbetskraft måste reduceras på grund av anlitande av underleverantör, ska företaget försöka placera arbetstagarna i andra uppgifter inom företaget.

46.2 Hyrd arbetskraft

Minimivillkor för hyrda arbetstagare

De kollektivavtalsenliga minimiarbetsvillkoren som ska tillämpas i uthyrda arbetstagares anställningsförhållanden fastställs enligt 2 kap. 9 § 1 mom. i arbetsavtalslagen. I anställningsförhållanden tillämpas då minst bestämmelserna i kollektivavtalet för malmgruvebranschen om inte företaget som

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

hyr ut arbetskraft är bundet till ett normalt eller allmänt bindande kollektivavtal.

Samarbete mellan företag för att uppfylla arbetsgivarskyldigheterna

Användarföretaget och bemanningsföretaget ska gemensamt sörja för att skyldigheterna som arbetsgivare uppfylls. Om man i anställningsförhållandena för de hyrda arbetstagarna och för användarföretagets egna arbetstagare som utför motsvarande arbete tillämpar kollektivavtalet för malmgruvebranschen, ska användarföretaget ge bemanningsföretaget all nödvändig information antingen skriftligt eller elektroniskt så att bemanningsföretaget kan fastställa de centrala arbetsvillkoren för sina arbetstagare i enlighet med de principer som tillämpas i användarföretaget.

Skyldigheten att behandla de hyrda arbetstagarna jämlikt fördelas mellan det bemanningsföretag som fungerar som arbetsgivare och användarföretaget utgående från hur företagen använder beslutanderätten i frågor som gäller en hyrd arbetstagare.

Minskad användning av egen arbetskraft och hyrt arbete

Arbetsgivaren får inte permittera eller säga upp sina egna arbetstagare på grund av att hyrd arbetskraft anlitas. När arbetet minskar ska man först avstå från användningen av hyrd arbetskraft och först därefter permittera eller säga upp de arbetstagare i arbetsgivarens egen tjänst som utför motsvarande arbete. Arbetsgivaren ska avbryta eller annullera permitteringen av sina egna arbetstagare innan han anlitar hyrd arbetskraft, om det finns arbete som motsvarar de permitterade arbetstagarnas yrkeskunskap. Hyrda arbetstagare kan dock fortfarande behövas för uppgifter som kräver särskild yrkeskunskap eller för uppgifter som arbetsgivarens egen personal inte regelmässigt utför.

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

Användarföretaget får inte säga upp sina egna arbetstagare av ekonomiska orsaker, av produktionsorsaker eller av orsaker i samband med omorganisering av verksamheten i syfte att senare ersätta deras arbetsinsats med hyrd arbetskraft.

Om det har gått mindre än 6 månader sedan anställningsförhållandena upphörde är det endast berättigat att anlita hyrd arbetskraft om det under den här tiden har skett oförutsedda förändringar i arbetsgivarens verksamhetsförutsättningar. Arbetsgivaren ska ge huvudförtroendemannen en utredning över de förändringar i verksamhetsförutsättningarna som avses ovan.

Användarföretagets huvudförtroendeman som företrädare för en hyrd arbetstagare

Befogenheten för användarföretagets huvudförtroendeman att representera en hyrd arbetstagare i en tvistefråga som gäller anställningsförhållandet grundar sig på den fullmakt som denne har gett på det sätt som föreskrivs i 6 § i lagen om beställansvar.

Förhandling i den hyrda arbetstagarens ärende förs med användar- eller bemanningsföretaget beroende på vem som har beslutanderätten i den ifrågavarande tvisten.

Huvudförtroendemannen sköter de hyrda arbetstagarnas ärenden under den normala befrielsen från sitt ordinarie arbete eller under en tillfällig befrielse från arbetet som getts för skötsel av uppdraget.

Lokala avtal om användningen av hyrd arbetskraft

Man kan lokalt avtala annorlunda om principerna för användning av hyrd arbetskraft. Avtalet ingås skriftligt mellan arbetsgivaren och förtroendemannen.

Guide om hyrt arbete

Närmare anvisningar om användningen av hyrd arbetskraft finns i förbundens gemensamma guide om hyrt arbete.

46.3 Information om utomstående arbetskraft

Arbetsgivaren informerar på förhand huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen om utomstående arbetskraft som deltar i produktions- och underhållsarbeten. Om detta på grund av arbetets brådskande natur eller annan motsvarande orsak inte är möjligt, kan informationen under dessa exceptionella förhållanden utan dröjsmål ges i efterskott.

Företag som anlitar hyrd arbetskraft bör på begäran för huvudförtroendemannen redogöra för frågor i anslutning till dylika arbetares arbete.

46.4 Beställarens ansvar och anskaffning av utredningar

Då man anlitar utomstående arbetskraft kan det uppstå grundad misstanke, att beställarens avtalspart inte fullgör de förpliktelser som grundar sig på lagen eller kollektivavtalet.

Beställaren ska tillsammans med huvudförtroendemannen bedöma omständigheten och för att avgöra den skaffa behövliga uppgifter samt på basis av dem vidta åtgärder för att införskaffa en utredning. Beställarens huvudförtroendeman har rätt att bekanta sig med de införskaffade utredningarna.

Man kan i underleverantörs- eller hyreskontrakt infoga ett villkor, enligt vilket beställaren under avtalsförhållandet har rätt att förplikta sin avtalspart att lämna en tillförlitlig utredning i fråga om ovan avsedda uppgifter. Utredningen får inte innehålla information som omfattas av integritetsskyddet.

Förbunden har bundit sig till att främja bekämpningen av grå ekonomi särskilt genom att stödja myndighetstillsynen genom vilken man strävar efter att uppnå målen i lagen om utstationering

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

av arbetstagare och lagen om beställansvar att å ena sidan främja en jämlik ställning mellan utstationerade arbetstagare och arbetstagare i Finland och också en jämlik konkurrens mellan företagen och efterlevnaden av arbetsvillkoren.

46.5 Möten på arbetsplatsen

En registrerad underförening till Industrifacket rf och dess avdelning, fackklubb eller motsvarande sammanslutning på arbetsplatsen har möjlighet att utanför arbetstiden anordna möten för behandling av frågor som gäller arbetsplatsens anställningsförhållanden. Vid anordnandet av möten iakttas följande förfarande:

- a) Med arbetsgivaren skall överenskommelse träffas om arrangerandet av möte på arbetsplatsen, eller annan i detta avtal avsedd plats såvitt möjligt tre dagar före mötet.
- b) Arbetsgivaren anvisar en för ändamålet lämplig mötesplats som är i arbetsgivarens besittning och belägen antingen på arbetsplatsen eller i dess närhet. Ifall en sådan plats inte finns, bör man genom förhandlingar söka nå en ändamålsenlig lösning i frågan.
- c) För ordnandet av mötet och ordningen och redan i möteslokalen ansvarar den organisation och de arrangörer som har reserverat möteslokalen.
- d) Mötesarrangörerna kan kalla representanter för Industrifacket rf och dess underföreningar samt för den aktuella centralorganisationen till mötet. I god tid före mötet bör representantens namn och ställning inom ifrågavarande förenings organisation meddelas till arbetsgivaren.

46.6 Informationsverksamhet

Industrifacket rf:s fackavdelning, verkstadsklubb eller motsvarande kan:

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

a) efter överenskommelse med arbetsgivaren, utom arbetstid och i andra lokaliteter än sådana som är avsedda för produktion, till sina medlemmar dela ut mötesmeddelanden och tillkännagivanden som hänför sig till arbetsförhållandena på arbetsplatsen eller generellt till arbetsmarknadsfrågor, varvid namnet på den som delat ut dem bör finnas antecknat på meddelandena.

B) publicera informationen i arbetsplatsens för personalen avsedda informationsblad eller publicera den på den anslagstavla som arbetsgivaren ställt till arbetarnas förfogande, där man också kan informera om allmänna frågor. Informationsmaterialet får dock inte ha allmänpolitiskt innehåll. Den som sätter upp meddelanden på anslagstavlan ansvarar för anslagstavlans innehåll och skötsel.

46.7 Innehållning av medlemsavgifter till fackföreningar

Om arbetstagaren har gett fullmakt till det, innehåller arbetsgivaren medlemsavgifterna till Industrifacket rf och överför dem per lönebetalningsperiod till det bankkonto som anvisats av förbundet. Innehållningen sker på det sätt som avtalats i protokollet av den 11 augusti 2017 mellan förbunden om tillvägagångssätt för uppbärande av medlemsavgifter. Åt arbetaren ges vid kalenderårets utgång, eller då anställningen upphört, för beskattningen ett intyg över det innehållna beloppet.

47 UTBILDNING

47.1 Yrkesutbildning

När arbetsgivaren ordnar yrkesutbildning för en arbetstagar eller hänvisar arbetstagaren till sådan utbildning som anknyter till arbetstagarens yrke, ersätts inkomstbortfallet under ordinarie arbetstid enligt medeltimlönen för både kurs- och restiden. En

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

arbetstagare med månadslön får oavkortad lön för den tid som går åt till utbildningen och de resor som deltagandet förutsätter.

Om utbildningen helt äger rum utanför ordinarie arbetstid, betalas arbetstagaren en ersättning som motsvarar den individuella tidlönen för utbildningstiden.

Därtill får arbetstagaren ersättning för resekostnaderna enligt underpunkt 22.4.1 i kollektivavtalet.

Arbetsgivaren betalar också kursavgifter, undervisningsmaterial, helpensionsavgifter för internatkurser och det dagtraktamente eller den måltidsersättning som fastställts i underpunkterna 22.4.2 och 22.4.4 i kollektivavtalet för andra kurser än internatkurser.

Innan man anmäler sig till en utbildning ska man konstatera att det rör sig om utbildning enligt denna avtalspunkt. Om skillnaderna mellan frivillig och obligatorisk utbildning för arbetstagaren har det mellan förbunden upprättats en tolkningsanvisning som finns på förbundens webbplatser.

47.2 Gemensam utbildning

Utbildning för att främja samarbetet på arbetsplatsen och lokala avtal arrangeras av förbunden eller av arbetsgivar- och arbetstagarparten gemensamt.

Grundkurser i arbetarskyddssamarbete samt specialkurser som krävs för arbetarskyddssamarbetet är sådan gemensam utbildning som här avses. Enligt förutsättningarna i detta avtal kan i en grundkurs delta person som är medlem i arbetarskyddskommission eller motsvarande samarbetsorgan, arbetarskyddsfullmäktig, fullmäktigs suppleant, skyddsombud samt när det gäller specialkurser, arbetarskyddsfullmäktig.

Deltagande i utbildning avtalas lokalt i ifrågavarande samarbetsorgan eller mellan arbetsgivaren och förtroendemannen beroende på utbildningens art. Om deltagande i utbildning kan också överenskommas mellan arbetsgivaren och vederbörande person.

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

För den som deltar i en utbildning ersätts de direkta kostnader som utbildningen ger upphov till samt inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid enligt bestämmelserna i punkt 47.1.

47.3 Fackföreningsutbildning, anställningsförhållandets bestånd och anmälningstider

En arbetstagare kan utan att anställningsförhållandet bryts delta i en kurs som arrangeras av Industrifacket rf eller FFC och som pågår högst en månad. Dessutom kan arbetstagaren delta i Industrifacket rf:s tre månader långa kurs Muutoksen eväät utan att anställningsförhållandet bryts.

Anmälan om avsikt att delta i kurs bör göras så tidigt som möjligt. För en kurs som pågår högst en vecka ska anmälan göras minst tre veckor före kursens början och för en längre kurs minst sex veckor innan kursen börjar.

Om arbetsgivaren av grundad anledning anser att beviljad ledighet under den tid som arbetstagaren uppgett skulle föranleda kännbar olägenhet för produktionen eller verksamheten, ska arbetsgivaren meddela arbetstagaren och huvudförtroendemannen om sitt negativa beslut och dess grunder tio dagar innan kursen börjar. Därefter ska man gemensamt utreda en annan möjlig tidpunkt då det inte finns några hinder för att delta i kursen.

Innan arbetstagaren deltar i en utbildning ska han eller hon komma överens om de praktiska arrangemangen med arbetsgivaren. Man ska också uttryckligen på förhand konstatera huruvida det är fråga om en utbildning för vilken arbetsgivaren betalar arbetstagaren ersättning och vilken ersättningens omfattning är.

47.3.1 Ersättningar

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

För kurser som förbundens utbildningsarbetsgrupp årligen godkänner betalas ersättning för inkomstbortfall enligt följande:

- till huvudförtroendemannen, förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen för högst en månad,
- till huvudförtroendemannens och förtroendemannens ersättare, personalföreträdare enligt samarbetslagen, arbetarskyddsombud, medlem i arbetarskyddskommission och arbetarskyddsfullmäktigens ersättare för högst två veckor, samt
- till fackavdelningens ordförande för högst en månad, om han eller hon arbetar i ett företag med minst 100 arbetstagare inom teknologibranschen och den fackavdelning han eller hon leder har minst 50 medlemmar.

Inkomstbortfallet ersätts enligt medeltimplönen. En arbetstagare med månadslön får oavkortad lön för kursdagarna.

En förutsättning för att inkomstbortfallet ska ersättas är dessutom att

- utbildningen är nödvändig med tanke på respektive kursdeltagares arbetsuppgift och
- samma person deltar endast en gång i samma eller till innehållet motsvarande utbildning.

Därtill betalar arbetsgivaren till kursarrangören en mellan förbunden överenskommen måltidsersättning för de dagar för vilka arbetstagaren får ersättning för inkomstbortfall.

Deltagande i fackföreningsutbildning enligt detta avtal som varar i högst en månad medför ingen minskning av semester-, pensions- eller andra förmåner.

47.4 Arbetspraktik och inläring i arbetet i samband med examensinriktad utbildning

47.4.1 Inläring i arbetet

Inläring i arbete som en del av andra gradens yrkesutbildning organiseras enligt lagen om yrkesutbildning så, att ifrågavarande studerande inte står i anställningsförhållande till företaget. Undantagsvis kan ett arbetsavtal med lärlingspraktikanten uppgöras.

47.4.2 Samarbete

Lokalt ska man gemensamt konstatera vilka former av arbetspraktik och inläring i arbetet i anslutning till examensinriktad utbildning som tillämpas vid företaget, samt

- att avsikten med dem inte är att påverka anställningsförhållandena för den personal som företaget har och
- att inget arbetsavtal sägs upp eller ingen arbetstagare permitteras på grund av de personer som avses i detta avtal.

Ovan nämnda omständigheter ska konstateras antingen före organiserandet av den till den examensinriktade utbildningen anknutna arbetspraktiken eller inläringen i arbetet eller alternativt i samband med behandlingen av de i samarbetslagen nämnda personal- och utbildningsplanerna.

47.4.3 Personalens anställningsskydd

Såvida man i företaget har iakttagit det förfaringsätt som konstaterats ovan i underpunkt 47.4.2, utgör bestämmelserna i arbetsavtalslagen eller i kapitel 35 och 37 i detta kollektivavtal angående

- minskning av arbetskraft
- skyldighet att erbjuda tilläggsarbete eller

Anlitande av utomstående arbetskraft och andra särskilda bestämmelser

---

- återanställning

inget hinder för att erbjuda arbetspraktik och lärlingsutbildningsplatser anknutna till examensinriktad utbildning.

Helsingfors den 8 november 2017

TEKNOLOGIINDUSTRIN RF

Eeva-Liisa Inkeroinen

INDUSTRIFACKET RF

Riku Aalto

Turja Lehtonen

**PROTOKOLL ÖVER HUR DEN ÅRLIGA
ARBETSTIDEN FÖRLÄNGS I
TILLÄMPNINGSOMRÅDET FÖR
KOLLEKTIVAVTALET FÖR
TEKNOLOGIINDUSTRIN ENLIGT DE
CENTRALA
ARBETSMARKNADSORGANISATIONERNAS
KONKURRENSKRAFTSAVTAL FRÅN 2016**

1. Avtalets syfte

I detta protokoll har de undertecknade förbunden avtalat om hur den årliga arbetstiden förlängs i tillämpningsområdet för kollektivavtalet för teknologiindustrin enligt konkurrenskraftsavtalet från och med 1.1.2017.

Principen enligt konkurrenskraftsavtalet om att förlänga arbetstiden utan att inkomstnivån ändras genomförs för arbetstagare med timlön på det sätt som avtalas närmare nedan genom minska det utjämningsstillägg som betalas i treskiftsarbete samt genom att skära ner söckenhelgersättningen för alla arbetstagare. En arbetstagare med månadslön får sin vanliga månadslön oavsett antalet arbetstimmar som infaller under löneperioden.

2. Den ordinarie arbetstidens längd och hur den ordnas

Den ordinarie arbetstidens längd och hur den ordnas bestäms utöver kollektivavtalsbestämmelserna enligt bestämmelserna i detta protokoll.

3. Genomsnittlig arbetstid per vecka

3.1. Genomsnittlig arbetstid per vecka i dag- och tvåskiftarbete (KA 19.1.1)

När man utför normalt heltidsarbete, dvs. 40 timmar per arbetsvecka, ska arbetstiden i dag- och tvåskiftarbete utjämnas och ordnas så att den under högst ett kalenderår är

i genomsnitt 36,7 timmar per vecka år 2017

i genomsnitt 36,7 timmar per vecka år 2018

i genomsnitt 36,7 timmar per vecka år 2019.

Den genomsnittliga arbetstiden under kalenderåret grundar sig på utjämningsledigheten på 12,5 dagar och den lokalt avtalade förlängningen av arbetstiden med 24 timmar.

3.2 Genomsnittlig arbetstid per vecka i treskiftarbete (KA 19.1.2)

Från och med 1.1.2017 förlängs den genomsnittliga arbetstiden per vecka till högst 36,3 timmar per vecka i intermittert treskiftarbete och till högst 35,4 timmar per vecka i kontinuerligt treskiftarbete beroende på hur förlängningen av den årliga arbetstiden med 24 timmar genomförs på arbetsplatsen.

4. Lokalt avtal om att förlänga arbetstiden

Den årliga arbetstiden ska förlängas från och med 1.1.2017 på det sätt man lokalt kommer överens om (KA punkt 44) med 24 timmar i heltidsarbete utan att den årliga inkomstnivån ändras.

Förlängningen av den årliga arbetstiden för en deltidsanställd arbetstagare utan att den årliga inkomstnivån ändras genomförs genom ett avtal mellan arbetsgivaren och den arbetstagare som är part i arbetsavtalet. Om arbetsplatsen i allmänhet tillämpar ett visst deltidsarrangemang, genomförs förlängningen av arbetstiden på det sätt man lokalt avtalar om (KA punkt 44).

Arbetstiden förlängs i samma förhållande som mellan deltiden till den fulla arbetstiden.

Ett lokalt avtal ingås enligt punkt 44 i kollektivavtalet i ovan nämnda fall mellan arbetsgivaren och huvudförtroendemannen, om en huvudförtroendeman har utsetts på arbetsplatsen.

Tidpunkten då avtalet ingås och avtalets längd

Avtalet om förlängningen av arbetstiden ingås skriftligen varje år före slutet av november och gäller i ett kalenderår åt gången. Därefter förlängs avtalet tills vidare, om ingendera avtalsparten senast före slutet av september skriftligen har sagt upp avtalet så att det löper ut i slutet av det innevarande året.

Avtalets innehåll

Genom det lokala avtalet förlängs arbetstiden på ett sätt som är lämpligt för arbetet och arbetstidsformerna på arbetsplatsen och med beaktande av utvecklingen av produktiviteten och konkurrenskraften samt arbetstagarnas individuella arbetstidsbehov.

En söckenhelg som med stöd av denna bestämmelse har gjorts till ordinarie arbetstid förlänger den ordinarie arbetstiden för den ifrågavarande veckan.

Förlängning av arbetstiden om inget lokalt avtal ingås

A. Dag- och tvåskiftsarbete

Under kalenderåret förlänger arbetsgivaren den årliga arbetstiden med 24 timmar och för en deltidsanställd arbetstagare med ett timantal enligt förhållandet till den fulla arbetstiden. Förlängningen genomförs så att arbetstagaren utöver det arbetstidsschema som tillämpas anvisas högst 8 timmar ordinarie arbetstid per dag under en ledig lördag eller högst två timmar ordinarie arbetstid under en arbetsdag. En lördag som avses ovan

Protokoll över förlängning av arbetstiden

kan dock inte vara en söckenhelg, en lördag i en söckenhelgsvecka eller en ledighet för att jämna ut arbetstiden.

Arbetsgivaren ska iaktta bestämmelserna om hur länge på förhand arbetstidsschemat ska meddelas.

B. Treskiftsarbete

Under kalenderåret förlänger arbetsgivaren den årliga arbetstiden med 24 timmar och för en deltidsanställd arbetstagarare med ett timantal enligt förhållandet till den fulla arbetstiden. Förlängningen genomförs, med beaktande av bestämmelserna om hur länge på förhand arbetstidsschemat ska meddelas, så att arbetstagararen utöver det arbetstidsschema som tillämpas anvisas ett arbetsskift på högst 8 timmar ordinarie arbetstid.

Utöver detta anvisar arbetsgivaren arbetstagararen utöver det arbetstidsschema som följs dessutom ordinarie arbetstid vid fyra olika tillfällen fyra timmar åt gången antingen i början eller i slutet av arbetsskiftet och meddelar detta en dag på förhand. Arbetsgivaren ska dock ta hänsyn till om arbetstagararen på grund av en motiverad personlig orsak är förhindrad att arbeta ett förlängt arbetsskift. Förlängningen av arbetsskiftet genomförs i sådana fall vid en senare tidpunkt som arbetsgivaren bestämmer.

Lön som ska betalas för förlängningen av arbetstiden

För det arbete som utförs med anledning av den förlängning av arbetstiden som avses här betalas lön.

En arbetstagarare med månadslön får sin vanliga månadslön oavsett antalet arbetstimmar som infaller under löneperioden.

För att den årliga inkomstnivån för en arbetstagarare med timlön ska förbli oförändrad, riktas nedskärningen av arbetslönen till den söckenhelg ersättning som ska betalas till arbetstagararen och i fråga om en arbetstagarare i treskiftsarbete dessutom till det utjämningsstillägg som betalas till honom eller henne. Hur detta genomförs i övrigt kan man avtala om lokalt.

När ett anställningsförhållande inleds under ett pågående kalenderår

En arbetstagare vars anställningsförhållande har inletts den 15 januari eller senare omfattas inte av förlängningen av arbetstiden som avses i detta protokoll under sitt anställningsförhållandes första kalenderår. Som söckenhelgsersättning för detta år betalas arbetstagaren lön för 8 timmar enligt medeltimlönen och en deltidanställd arbetstagare betalas en proportionerlig ersättning enligt bestämmelserna i punkt 23.1 och 23.2 i kollektivavtalet. Samtidigt betalas arbetstagaren ett utjämningsstillägg som i intermittert treskiftsarbete är 11 procent och i oavbrutet treskiftsarbete 14,3 procent av arbetstagarens kvartalsvis fastställda genomsnittliga timförtjänst.

När ett anställningsförhållande upphör under ett pågående kalenderår

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör under ett pågående kalenderår och han eller hon omfattas av förlängningen av arbetstiden samt nedskärningen av söckenhelgsersättningen och utjämningsstillägget som avses i detta protokoll, ska arbetsgivaren i samband med slutlönen betala tillbaka ersättning som eventuellt dragits av till för stort belopp i förhållande till den lön som betalats för den arbetstidsförlängning som arbetstagaren utfört.

5. Utjämningsstillägg och utbetalning av dessa (KA 19.3)

Inkomstbortfall till följd av arbetstidsutjämnings till genomsnittlig veckoarbetstid ersätts så att arbetstagaren för varje under den ordinarie arbetstiden utförd timme i detta avtal avsedd arbetstidsform intjänar ett tillägg i cent, som i dag- och tvåskiftsarbete är 6,3 procent, i intermittert treskiftsarbete 11 procent och i kontinuerligt treskiftsarbete 14,3 procent av arbetstagarens kvartalsvis beräknade medeltimlön.

6. Arbetstidsschema (KA 19.4)

När man avtalar om att förlänga den ordinarie arbetstiden kan man dock omvandla lördagen under en söckenhelgsvecka till en arbetsdag enligt bestämmelserna i detta protokoll.

7. Organisering av arbetstid genom lokalt avtal (KA 19.7)

Lokalt kan man avtala om hur den ordinarie arbetstiden ska förlängas enligt bestämmelserna i detta protokoll.

8. Söndagsarbete (KA 20.8)

Om den ordinarie arbetstiden förlängs enligt bestämmelserna i detta protokoll genom att avtala om att omvandla en söckenhelg till en arbetsdag, betalas ingen söndagsförhöjning för denna söckenhelg. Arbete på denna dag utförs utan särskilt samtycke.

9. Söckenhelgsersättning (KA 23.1)

Som söckenhelgsersättning betalas en arbetstagare med timlön lönen för 8 timmar som uppgår till 64,6 procent av medeltimlönen.

10. Uppföljning av förlängningen av arbetstiden enligt konkurrenskraftsavtalet

En arbetsgrupp mellan förbunden följer kontinuerligt upp effekterna av den förlängda arbetstiden på konkurrenskraften för företagen i branschen och hur antalet arbetsplatser utvecklas samt bedömer hur det lokala avtalsförfarandet enligt detta protokoll fungerar. Därutöver främjar arbetsgruppen det lokala avtalsförfarandet i anslutning till förlängningen av arbetstiden med beaktande av arbetsplatsernas olika behov.

Arbetsgruppen kommer med förslag på eventuella ändringsbehov i anslutning till systemet. Likaså ska arbetsgruppen före 31.5.2019 avge en detaljerad rapport över hur systemet fungerar.

11. Uppsägning av protokollet

Detta protokoll kan sägas upp första gången så att det upphör att gälla 31.12.2019. Ett skriftligt meddelande om att protokollet sägs upp ska göras till den andra avtalsparten senast 30.9.2019.

Därefter kan protokollet sägas upp varje år före slutet av september så att det löper ut i slutet av kalenderåret i fråga.

Helsingfors den 15 juni 2016

TEKNOLOGIINDUSTRIN RF

METALLARBETARFÖRBUNDET RF

Tilläggsprotokoll till kollektivavtalet för malmgruvor

PROTOKOLL ÖVER TILLÄMPNINGEN AV VISSA LÖNEBESTÄMMELSER OCH -PRINCIPER PÅ DE ARBETSTAGARE SOM OMFATTATS AV KOLLEKTIVAVTALET FÖR ELARBETARE INOM TEKNOLOGIINDUSTRIN

1. Avtalets syfte

De undertecknade förbunden har genom detta protokoll avtalat om kompletterande lönebestämmelser och -principer som ska följas i anställningsförhållandena för sådana arbetstagare som 31.10.2017 omfattats av kollektivavtalet för elarbetare inom teknologiindustrin och sådana arbetstagare som från och med 8.11.2017 omfattas av kollektivavtalet för malmgruvorna.

2. Tillämpning av prestationslön i vissa fall

Förbunden konstaterar att det inte finns några hinder för att tillämpa prestationslön vid utförandet av strömavbrottsarbeten och s.k. driftstopparbeten, om de normala förutsättningarna för prestationslönearbete föreligger.

Att använda prestationslön förutsätter dock precision vid fastställandet av lönegrunderna. Detta nås genom att avsätta tillräckligt med resurser för bl.a. arbetsstudier.

3. Aspekter på tidlön

Vid fastställandet av den personliga tidlönen för arbetstagare inom elbranschen ska yrkets särskilda krav

bl.a. när det gäller krävande service- och underhållsarbeten på elektroniska styrsystem beaktas.

Montörs- och/eller övermontörsexamen som arbetstagarna avlagt med godkänt betyg påverkar som en förhöjande kompetensfaktor vid fastställandet av arbetstagarens tidlön.

4. Arbetsgruppering enligt svårighetsgrad (AGS)

I arbetsgruppering enligt svårighetsgrad följs i fråga om inläringstiden som arbetet kräver, vilken används som en grund för fastställande av arbetets svårighetsgrad, följande kompletterande princip:

Om elarbetet enligt handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen (5.7.1996/516) utförs självständigt eller om det i arbetet ingår övervakning av de övriga arbetstagarnas arbeten i enlighet med beslutet i fråga, används vid fastställandet av detta arbetes inläringstid det ovan nämnda beslutet som regel.

5. Exceptionell olägenhet eller besvärlighet

Arbetsituationer där det kan förekomma exceptionell olägenhet eller besvärlighet är till exempel följande:

- arbete i högspänningsceller, om cellerna bredvid är spänningsförande
- arbete med elektrisk fara; skyddsåtgärder som förutsätts i säkerhetsbestämmelserna när det är fråga om högspänning
- ett rengörings-, renoverings-, kontroll-, målnings-, reparations- och utvidgningsarbete e.l. som förutsätter att arbetstagaren vid utförandet av arbetet i en högspänningskopplingsanläggning, på en

högspänningsledningsstolpe eller annat motsvarande ställe är tvungen att befinna sig inom fri räckvidd för spänningsförande ledande delar.

Med detta avses att arbetstagaren om han eller hon vacklar till, stiger upp, räcker sin hand eller genom ett verktyg kan komma i kontakt med spänningsförande ledande delar.

- arbete med ledningar på en sådan högspänningsledning där ledningen i sig är spänningsfri men där livsfarliga spänningar kan induceras i ledningen av de spänningsförande ledningar som finns i närheten
- reparations- och installationsarbete som utförs på öppna centra eller med dem jämförbara kapslade centra, om delarna bredvid är spänningsförande och man inte har kunnat vidta behövliga skydds- eller säkerhetsåtgärder
- service- och reparationsarbete som utförs utanför korgen i hisschaktet medan spänningen är påkopplad.

6. Yrkesexamenspremie

Åt arbetare, som med godkänt vitsord avlägger en gemensamt överenskommen yrkes- eller specialyrkesexamen inom avtalsbranschen enligt det gamla kollektivavtalet för elarbetare inom teknologiindustrin, utbetalas i samband med den löneutbetalning som följer närmast efter det examen avlagts en yrkesexamenspremie, vars storlek är:

- Yrkesexamen 200 euro
- Specialyrkesexamen 300 euro

7. Utveckling av bestämmelser och principer

Förbunden har för avsikt att under avtalsperioden som börjar 8.11.2017 förhandla om införliva bestämmelserna och principerna enligt detta protokoll i det egentliga kollektivavtalet eller utbildningsmaterialet om lönestrukturen.

8. Protokollets giltighetstid

Detta protokoll gäller fr.o.m. 8.11.2017 som en del av kollektivavtalet.

Helsingfors den 8 november 2017

Teknologiindustrin rf

Eeva-Liisa Inkeroinen

Industrifacket rf

Riku Aalto

Turja Lehtonen

Tilläggsprotokoll till kollektivavtalet för malmgruvor

PROTOKOLL ÖVER VISSA SÄRSKILDA FRÅGOR

Arbetsförhållanden vid fastställande av arbetets svårighetsgrad

Med arbetsförhållanden avses i arbetet förekommande negativa faktorer som förorsakas av belastning samt av förhållandena. I fråga om belastning beaktas olägenheter som förorsakas av arbetets tyngd, enformighet och bundenhet. I fråga om förhållanden beaktas olägenheter som förorsakas av buller, temperatur, smutsighet och luftföroreningar.

Exceptionell olägenhet eller besvärlighet

I vissa situationer kan det förekomma sådan exceptionell olägenhet eller besvärlighet som ligger utanför bedömningsskalan för arbetsförhållanden och som därför inte kan tas i beaktande vid fastställandet av arbetets svårighetsgrad. I dessa situationer betalas arbetstagaren på basis av olägenhetens storlek ett separat tillägg (cent/h) enligt kollektivavtalet.

Det konstateras att man i förhandlingarna framfört problem med tillämpningen av tillägget för exceptionell olägenhet eller besvärlighet till exempel i fråga om att skydda sig mot luftföroreningar i malmgruvor i fall där den exceptionella olägenheten eller besvärligheten inte kan beaktas vid fastställandet av arbetets svårighetsgrad.

Förbunden har för avsikt att under avtalsperioden förtydliga tillägget för exceptionell olägenhet eller besvärlighet i det egentliga kollektivavtalet eller utbildningsmaterialet om lönestrukturen. Det görs i samband med granskningen av tilläggsprotokollet gällande arbetstagare inom elbranscherna.

Anvisningar som stöd för lokala avtal

LOKALA AVTAL AVSEDDA I KOLLEKTIVAVTALET

Lokala avtal avsedda i kollektivavtalet kan delas i två grupper:

1. avtal som får kollektivavtals rättsverkan
2. avtal på arbetsavtalsnivå.

I båda fallen är det fråga om avvikande avtal dvs. att man avviker från bestämmelserna i kollektivavtalet och avtalar om annat eller att man kompletterar kollektivavtalet.

Lokala avtal som får kollektivavtals rättsverkan

På dessa lokala avtal tillämpas den lokala förhandlingsordningen enligt punkt 44.2 i kollektivavtalet. Förtroendemannen och huvudförtroendemannen är med stöd av sin ställning behöriga att ingå avtal, som binder alla arbetare inom (huvud)förtroendemannens verksamhetsområde, också de arbetare som inte är organiserade i fackförbund. Lokalt avtal som gäller en enskild arbetare kan ingås mellan arbetaren och hans chef, om det inte är fråga om ett arrangemang som mera generellt gäller arbetarna eller ett arrangemang som väsentligt påverkar andra arbetstagares arbetsuppgifter.

Dessa avtal får kollektivavtals rättsverkan med vilket avses att ett lokalt avtal ålägger arbetsgivaren och varje arbetare att på samma sätt som det riksomfattande kollektivavtalet följa bestämmelserna i avtalet.

Ett tillsvidare gällande lokalt avtal som anses vara del av kollektivavtalet kan sägas upp med iakttagande av tre månaders uppsägningstid, om inte annat framgår av kollektivavtalsbestämmelsen i fråga eller om parterna avtalat annorlunda. Inga särskilda grunder krävs för uppsägningen.

	Del av kollektivavtalet	Bestämmelser- om förfarande
Kollektivavtalets underteckningsprotokoll		
	lönejusteringar, lokal löneuppgörelse	skriftligt medhuvudförtroende mannen
	lönejusteringar, fördelning av potten	skriftligt medhuvudförtroende mannen
	överlevnadsklausul	skriftligt medhuvudförtroende mannen

Kollektivavtal

8.1.1	ibruktagande av grovindelnings eller annan definition av arbetets svårighet	KA 44.2
8.1.2.	antalet svårighetsgrupper	KA 44.2
8.1.3.	arbetsbetingade lön som ska avtalas lokalt (grovindelnings)	KA 44.2
8.1.4.	annat lokalt avtalat sätt att fastställa arbetets svårighet	KA 44.2
10.1	lärlingslön då arbetare i anställningsförhållande ingår lärlingsavtal	KA 44.2
11.2.	löneformer som ska användas, punkt 2	KA 44.2 skriftligt
13.1	ibruktagande av resultatpremietillägg	KA 44.2 skriftligt
14.5.	tidpunkten för när tjänsteårstillägg betalas ut	betalningssätt som allmänt gäller arbetarna

16	ibruktagande av annan lönebetalningsperiod	skriftligt med-huvudförtroendema nnen
18	betalning av lön till timavlönade en gång i månaden	KA 44.2
19.2.	sättet att verkställa utjämning av arbetstiden	KA 44.2
19.2.	tidpunkten för när arbetstiden jämnas ut	KA 44.2
19.3.	tidpunkten när tillägget för arbetstidsutjämningen betalas	KA 44.2
19.4.1.	meddelande om ändring av arbetstidsschemat	KA 44.2
19.7.	maximilängden av ordinarie dygns- och veckoarbetstid	KA 44.2
19.7.	arbetstidsutjämningsperiod längre än ett år i avtalet om arbetstidsbank	KA 44.2
19.7.	arbetsdygnets och arbetsveckans början	KA 44.2
19.7.	daglig vilopaus	KA 44.2
19.7.	ändring av arbetstidsschema	KA 44.2
19.7.	meddelande om ändring av arbetstidsschemat	KA 44.2
19.7.	utförande av nattarbete	KA 44.2
19.7.	utjämningsledighetens längd	skriftligt med-huvudförtroendema nnen
19.8.1.	arbetstidsbank: begrepp och syfte	skriftligt med-huvudförtroendema nnen
19.8.2.	ibruktagande av arbetstidsbank	skriftligt med-huvudförtroendema nnen

Lokala avtal

19.8.4.	saldot i arbetstidsbanken när arbetsförhållandet upphör	skriftligt med- huvudförtroendem annen
19.8.4.	uppsägningstid för avtal om arbetstidsbank	skriftligt med- huvudförtroendem annen
20.3.	kontrollperioden för maximiantalet övertidstimmar	KA 44.2
20.6.	ibruktagandet av ett övertidsbegrepp och storleken av övertidstillägget	skriftligt med- huvudförtroendem annen
20.8.	betalning eller storlek på söndagsförhöjning	skriftligt med- huvudförtroendem annen
21.1.2.	ordnande av semester i treskiftsarbete	KA 44.2
21.4.	periodisering av utbetalningen av semesterlönen	betalningssätt som allmänt gäller arbetarna
21.5.	utbyte av semesterpremie till ledig tid	skriftligt med- huvudförtroendem annen
21.5.1.	tidpunkten för utbetalningen av semesterpremien	skriftligt; allmänt gällande sätt att betala arbetstagare
22.9.	ersättning av kostnader för arbetskommenderingar och deras belopp	om det är allmänt med researbete på arbetsplatsen, skriftligt med huvudförtroendemannen
27.3 D	arbetarskyddsombudets uppgifter	med arbetarskyddsombudet
28.1	arbetarskyddsfullmäktigs tidsanvändning	med arbetarskyddsfullmäktigen

28.2.	beloppet av arbetarskyddsfullmäktigens månadsersättning	med arbetarskyddsfullmäktigen
31.1.3 D	arbetstagarrens egen anmälan om kortvarig sjukfrånvaro	skriftligt medhuvudförtroendemannen
37.5.	permittering, grunder och anmälningstid	KA 44.2
40	uppfyllande av förhandlingsskyldigheten i samarbetsförhandlingar	KA 44.2
43.3.3 A	förtroendemannens verksamhetsområden och antal	med huvudförtroendemannen
43.3.3 B	tillsättning av förtroendeman för en särskild uppgift	skriftligt medhuvudförtroendemannen
43.3.3 C	kombination av (huvud)förtroendemannas- och arbetarskyddsfullmäktigeuppgifterna	med huvudförtroendemannen
43.3.4 B	uppgifter som man avtalar om på arbetsplatsen för förtroendemannen	med förtroendemannen
43.4.3.	fördelningen av mängden regelbunden befrielse från arbetet mellan huvudförtroendemannen och förtroendemännen	skriftligt medhuvudförtroendemannen
43.4.3.	mängden regelbunden befrielse för arbetet för huvudförtroendemannen	skriftligt medhuvudförtroendemannen
43.4.4 D	beloppet av huvudförtroendemannens månadsersättning	med huvudförtroendemannen

Lokala avtal

43.4.6.	användning av fordon	med huvudförtroendemannen
46.2.	principerna för anlitande av hyrd arbetskraft	skriftligt medhuvudförtroendemannen
47.2.	deltagande i gemensam utbildning	i samarbetsorgan, med förtroendemannen eller arbetstgaren

	Protokoll över förlängning av arbetstiden	Bestämmelser om förfarande
4	förlängning av arbetstiden	KA 44.2

Lokala avtal på arbetsavtalsnivå enligt kollektivavtalet

Dessa avtal ingås mellan arbetaren eller arbetarna och arbetsgivaren. Förtroendemannen och huvudförtroendemannen kan i dessa frågor ingå som avtalspart i huvudregel endast om de har fått separat fullmakt till detta av alla berörda arbetare.

På dessa avtal tillämpas inte bestämmelserna i kapitel 44 i kollektivavtalet och avtalen införs inte som delar av kollektivavtalet.

Lokala avtala på arbetsavtalsnivå är ofta till sin karaktär situationsbetingade eller gäller för viss tid. Ett tillsvidare gällande avtal kan sägas upp med iakttagande av tre månaders uppsägningstid, om man inte avtalas annorlunda.

	Villkor på arbetsavtalsnivå	Bestämmelser om förfarande
Kollektivavtal		
10.1	studerande m.fl., enhetspriset på prestationslönearbete	
11.2.	arbetsbetingade löneformer, punkt 3	förtroendemannen informeras
11.2.1.	bestående av individuell tidlön	
11.2.2.	enhetspriset på prestationslönen	
14.5.3.	utbyte av tjänsteårstillägg mot ledighet	skriftligen, utredning till huvudförtroendemannen
19.2.	överföring av utjämningsledigheten för arbetstiden till följande år	utredning till huvudförtroendemannen om praxis vid överföringen

Lokala avtal

19.6.	arbete i samma skift	
20.10.	ersättning för veckovila: pengar/ledighet	
20.10.2.	beviljande av ledighet som ersättning för veckovila	
20.12.	beredskapsersättning	
22.4.1.	bruk av egen bil i researbete	
22.7.	arbetsvillkor för arbete utomlands	skriftligt
35.4.	skyldighet att återanställa	skriftligt, då arbetsavtalet sägs upp eller avslutas
36.1	rätt till sysselsättningsledighet	överenskommelse efter uppsägningen
37.7.	avbrytande av permittering	
37.9 C	ersättning för förlorad lön för uppsägningstiden (200 dagars permittering)	
43.4.4 C	ersättning till huvudförtroendemannen för uppgifter utom arbetstid	